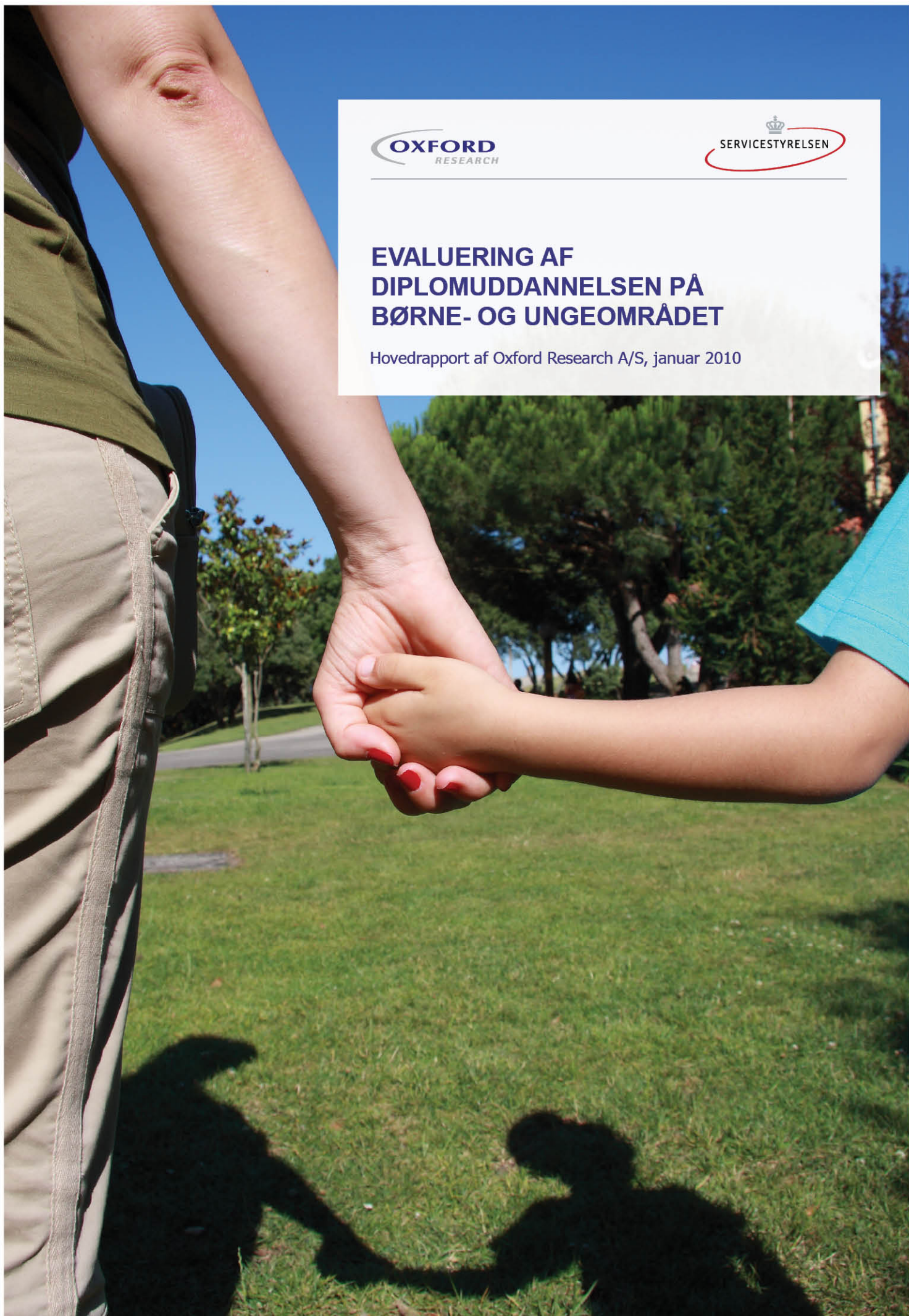

EVALUERING AF DIPLOMUDDANNELSEN PÅ BØRNE- OG UNGEOMRÅDET

Hovedrapport af Oxford Research A/S, januar 2010

Kapitel 1. Indledning	5
1.1 Baggrunden for evalueringen	5
1.1.1 Diplomuuddannelsen.....	6
1.2 Formål og fokus i evalueringen.....	6
1.3 Rapportens opbygning.....	7
1.4 Resumé.....	8
5 udvalgte succeser.....	8
5 udvalgte udfordringer og forbedringspotentialer.....	9
Kapitel 2. De studerende	13
2.1 Geografisk fordeling af optagne studerende.....	13
2.2 Sammensætning af de studerende	15
2.3 Frafald og frafaldsårsager	16
2.4 Evaluators vurdering	16
Kapitel 3. Opbygning og struktur	17
3.1 Den nuværende 4 + 4 opbygning	17
3.2 Alternative modeller og hensyn i opbygningen	19
3.2.1 Hensynet til muligheden for at få SVU.....	20
3.2.2 Fire hensyn med forskellig vægtning.....	22
3.2.3 Den samlede vurdering af opbygningen	24
3.2.4 Yderligere hensyn i en fremtidig opbygning af uddannelsen	25
3.3 Deltagertilskud.....	25
3.4 Når de studerende følges ad understøttes læringen	26
3.5 Studiegrupper og netværk	27
3.6 Et sammenhængende forløb	29
3.6.1 Betydningen af gennemgående nøglepersoner.....	31
3.7 Evaluators vurdering	32
Kapitel 4. Indholdet på uddannelsens moduler	33
4.1 Modul 1: Videnskabsteori og teorier om sociale forhold	35
4.2 Modul 2: Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn og unge.....	35
4.3 Modul 3: Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier	36
4.4 Modul 4: Sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet.....	36
4.5 Modul 5: Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering	37
4.6 Uddannelsens to målgrupper.....	38
4.7 Evaluators vurdering	40

Kapitel 5. Effekten af uddannelsen	41
5.1 Formål og udbytte.....	41
5.2 Andre fokuspunkter i udbyttet af uddannelsen	47
5.2.1 Kritisk refleksion og faglig identitet	47
5.2.2 Inddragelse af børnene, de unge og deres familier.....	48
5.2.3 Ressourcetilgangen og teorien om resiliens	48
5.2.4 Teoretiske og evidensbaserede argumentationer og afgørelser.....	48
5.2.5 Styrkelse af udbyttet omkring det tværfaglige samarbejde og rollerne i samarbejdet.....	50
5.3 Implementering og videndeling af uddannelsen	50
5.3.1 Videndeling på arbejdspladsen	51
5.3.2 Faktorer der spiller ind på videndeling og implementering.....	54
5.4 Evaluators vurdering.....	56
Kapitel 6. Undervisnings- og læringsformer	57
6.1 Praksisnær undervisning	57
6.1.1 Underviserne på uddannelsen	59
6.1.2 Pensum.....	60
6.1.3 Det faglige niveau på uddannelsen	62
6.1.4 Eksamen	63
6.2 Evaluators vurdering.....	65
Kapitel 7. Samlet tilfredshed med uddannelsen	67
7.1 Ledernes tilfredshed med uddannelsen.....	69
7.2 Evaluators vurdering.....	70
Kapitel 8. Den udvidede studievejledning	71
8.1 Den udvidede studievejlednings arbejdsopgaver	71
8.2 De studerendes kendskab og brug af den udvidede studievejledning	72
8.2.1 Optimering af studievejledningen.....	73
8.3 Lederen og den udvidede studievejledning	75
8.4 Markedsføring af uddannelsen og studievejledningen	80
8.5 Den udvidede studievejlednings andre funktioner.....	80
8.5.1 Samarbejdet på tværs af uddannelsesinstitutioner	81
8.5.2 Etablere og fastholde studiegrupper.....	81
8.5.3 Fastholdelse af de studerende på uddannelsen	82
8.6 Evaluators vurdering.....	83
Kapitel 9. Vikarpuljen	84
9.1 Omfanget af anvendelsen af vikarpuljen.....	85

9.2	Brug af vikarpuljemidlerne	85
9.3	Betydningen af vikarpuljemidlerne	87
9.4	Udfordringerne med vikarpuljemidlerne.....	90
9.5	Vikarpuljen og uddannelsens to målgrupper	93
9.6	Evaluators vurdering	94
Kapitel 10.	Forsknings og udviklingspuljen	96
10.1	Andel af projekter der opnår støtte	97
10.2	Vurdering af puljen blandt FoU-puljens projektdeltagere.....	97
10.3	Opkvalificering af undervisere	97
10.4	FoU-projekternes anvendelighed på uddannelsen.....	99
10.5	Videndeling på tværs af uddannelsessteder	100
10.6	Administration af FoU-puljen	102
10.7	Evaluators vurdering	103
Kapitel 11.	Metode og dataindsamling	104
11.1	Spørgeskemaundersøgelser.....	104
11.1.1	Spørgeskema til studerende	106
11.1.2	Spørgeskema til undervisere	106
11.1.3	Spørgeskema til de studerendes ledere	107
11.2	Anvendelse af studie- og registerdata	107
11.3	Kvalitative dybdegående interview	108
11.3.1	Interview med studerende	108
11.3.2	Interview med undervisere	108
11.3.3	Interview med udvidede studievejledere	109
11.3.4	Interview med de studerendes ledere	109
11.3.5	Interview med de studerendes kolleger.....	109
11.4	Læringsdagbog	110
11.5	Observationsstudier.....	110
11.6	Læringsseminar	110
11.7	Udviklingskonference.....	111
Bilag 1:	Farvekoder	113

Kapitel 1. Indledning

Oxford Research har gennemført evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet. Evalueringen afdækker hovedresultaterne fra de fem evalueringsfaser, der blev igangsat i efteråret 2007, og som inkluderer uddannelsens progression til og med efteråret 2009. Særlige aktivitets- og støttemuligheder, der er oprettet specifikt i forbindelse med uddannelsen, bliver ligeledes evalueret i nærværende rapport.

Evalueringens hovedfokus er på de studerende, som påbegyndte uddannelsens første årgang i efteråret 2007 (herefter E07). Disse studerendes oplevelser og vurderinger af uddannelsen er udgangspunktet for den samlede evaluering. Men også de studerende, der er startet på de senere årgange er inkluderet i evalueringen. Udover de studerende indgår underviserne, de udvidede studievejledere og senere i forløbet de studerendes ledere og kolleger som datakilder i evalueringen. Desuden er inputs fra den afsluttende udviklingskonference om uddannelsen i januar 2010 løbende inddraget i rapporten.

1.1 Baggrunden for evalueringen

Baggrunden for evalueringen er oprettelsen af en diplomuddannelse rettet mod myndighedssagsbehandlere og leverandører på børne- og ungeområdet. Uddannelsen er oprettet på baggrund af forliget om Anbringelsesreformen, som trådte i kraft 1. januar 2006.

Anbringelsesreformen har til formål at forbedre indsatsen over for udsatte børn og unge og deres forældre. Reformen skal kvalitetssikre indsatsen og betyde færre brudte anbringelsesforløb. Dertil skal reformen bidrage til en mere målrettet indsats, hvor ressourcerne på området udnyttes bedre. Reformen indeholder en række virkemidler, som tilsammen skal styrke indsatsen: Bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelsen og i efterværnet og børns retssikkerhed.

Reformen består kort sagt af lovændringer, pilotprojekt om børne- og ungepolitik i otte kommuner, uddannelsesaktiviteter, informationsaktiviteter, øget kontrol med kommunalbestyrelsens indsats og udredningsarbejde om børn og forældres retssikkerhed.

Uddannelsesaktiviteterne for de medarbejdere, der arbejder med området i kommunerne, skal sikre systematik og kvalitet i sagsbehandlingen og indebærer både kortere og længere uddannelsesforløb.

De kortere uddannelsesaktiviteter er udmøntet i en række temadage til politikere og forvaltningschefer, implementeringskurser for sagsbehandlere og afdelingsledere og introduktionskurser for nye sagsbehandlere.

Til længerevarende uddannelsesforløb blev der i reformen afsat en pulje på 10 mio. kroner i 2006, 20 mio. kr. i årene 2007-2009 og 15 mio. i årene herefter. Disse midler er indtil videre udmøntet i to aktiviteter. For det første en masteruddannelse der udbydes med studiestart i efteråret 2010. For det andet en diplomuddannelse med fokus på myndighed og leverandør på børne- og ungeområdet¹.

¹ www.social.dk og www.anbringelsesreformen.servicestyrelsen.dk

1.1.1 Diplomuddannelsen

Den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet henvender sig til alle medarbejdere, der arbejder med udsatte børn og unge og deres familier. Uddannelsen tager udgangspunkt i den sociale diplomuddannelse, men afviger fra denne på en række områder:

For det første tager de eksempler og cases, der anvendes på uddannelsen, udgangspunkt i børne- og ungeområdet. For det andet sætter et nyt modul på uddannelsen fokus på det at være leverandør og myndighedssagsbehandler på sociale indsatser for børn og unge. Sidstnævnte indebærer, at målgruppen for uddannelsen spænder vidt fra familie-konsulenter til sagsbehandlere i de kommunale forvaltninger.

For det tredje er der en række tilknyttede aktiviteter, som på forskellig vis støtter op om uddannelsen. Et deltagertilskud, en udvidet studievejledning, en vikarpulje med midler til vikardækning for de studerende der er sagsbehandlere og en forsknings- og udviklingspulje målrettet underviserne på uddannelsen.

For at få viden om, i hvilken udstrækning den ny mulighed for diplomuddannelse og de tilknyttede støtte- og forskningsaktiviteter bidrager til at styrke indsatsen over for børn, unge og deres familier, har Servicestyrelsen igangsat en evaluering². Nærværende rapport er den femte evalueringsrapport i rækken, og rapporten afdækker modul 1-5 og de første to og et halvt år, uddannelsen har været i gang.

1.2 Formål og fokus i evalueringen

Evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet sætter fokus på læring og kvalificering af uddannelsen. Evalueringen har således til formål at indsamle viden, der løbende gennem hele evalueringsforløbet kan danne grundlag for udvikling og forbedring af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen. Det betyder, at en del af de justeringer og læringspunkter, der er peget på i tidligere evalueringsrapporter, allerede er blevet eller er i gang med at blive implementeret.

Som supplement til det lærings- og handlingsorienterede sigte har evalueringen endvidere til formål at vurdere, i hvilken udstrækning uddannelsen og de tilhørende initiativer bidrager til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier. Dertil kommer et formål om at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer udvikler sig.

Evalueringen har således et sammensat formål, der trækker på flere forskellige evalueringsforståelser. For det første er der tale om en *effektevaluering*, der inddrager effekten af den pågældende indsats. For det andet er der tale om en *procesevaluering*, der sætter fokus på, hvordan processen i indsatsen udvikler og forandrer sig over tid. For det tredje er der tale om en *lærende* eller *formativ evaluering*, der er fremadrettet og sætter fokus på læring og handling³.

Evalueringen bibringer via en kombination af evalueringsretninger med forskelligartet og relevant viden, der har til hensigt at udvikle og forbedre uddannelsen og de tilhørende

² www.boerneungediplom.dk

³ Dahler-Larsen, Peter & Krogstrup, Katrine (2001) *Tendenser i Evaluering*. Odense Universitetsforlag.

initiativer i en retning, der styrker de studerendes udbytte af uddannelsen og den kommunale indsats på børne- og ungeområdet.

Evalueringsspørgsmålene er:

- Hvordan udvikler uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen, sig?
- Hvad er effekten af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til en opkvalificering af de studerende?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet?

På baggrund af evalueringsspørgsmålene er der opstillet en række læringsspørgsmål, som sætter fokus på evalueringens fremadrettede læringsperspektiv. Disse spørgsmål fremgår nedenfor og har tilsammen til formål at uddrage de vigtigste læringsperspektiver i evalueringen.

Læringsspørgsmålene er:

- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre kendskab og ansøgninger til uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre motivation og fastholdelse på uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre uddannelsens relevans og de studerendes og deres arbejdsplads' udbytte af uddannelsen?

De opstillede evaluerings- og læringsspørgsmål bliver i nærværende evaluering besvaret. Derudover er evaluerings- og læringsspørgsmålene løbende anvendt undervejs i evalueringen for at sikre fokus på, at evalueringen skaber anvendelsesorienteret viden, der kan udvikle uddannelsen. Således er evalueringen undervejs i evalueringsforløbet løbende justeret og optimeret i forhold til de indsatsområder og forbedringspotentialer, som evalueringens delrapporter har påpeget. Dette være sig eksempelvis i forhold til et skærpet fokus på uddannelsens tilknyttede initiativer (studievejledning, vikarpulje og FoU-pulje), indholdet af uddannelsen samt den løbende inddragelse af de studerendes ledere.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget således, at **kapitel 1** indledningsvist præsenterer formål og fokus for evalueringen og samler op på konklusionerne i et resumé, der udpeger de succeser og udfordringer, der er ved uddannelsen. **Kapitel 2** beskriver de studerendes baggrund og den geografiske spredning af deltagere på uddannelsen og forholder sig til optaget og frafaldet på uddannelsen. **Kapitlerne 3-10** indeholder evalueringens centrale evalueringsspørgsmål fra indholdet på uddannelsen til status for de tilknyttede initiativer. I disse kapitler er der fokus på de studerende, der tilhører uddannelsens første årgang (E07) og deres progression på uddannelsen, og løbende vurdering af uddannelsens moduler og elementer⁴. Derudover inkluderes uddannelsens senere årgange i rapporten, hvor disse vurderes medvirkende til at be- eller afkræfte de tendenser, som uddannelsens første årgang peger på. Bilag 1 indeholder en oversigt over respondentgrupper i evalueringen

⁴ I nærværende evaluering skal det bemærkes, at studerende, der begyndte uddannelsen i efteråret 2007 benævnes 'E07', studerende, der startede i foråret 2008, benævnes 'F08', studerende, der startede i efteråret 2008, benævnes 'E08', mens studerende, der startede i foråret 2009, benævnes 'F09'. Modul angives med enten 'M1' for modul 1, 'M2' for modul 2, 'M3' for modul 3, og 'M4' for modul 4.

med farvekoder og benævnelser. Endelig indeholder bilag 2 evalueringsdesignet i skematisk form.

1.4 Resumé

Den samlede evaluering af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet viser, at uddannelsen og de tilknyttede initiativer overordnet fungerer efter hensigten. De studerende er meget tilfredse med uddannelsen, og uddannelsen, underbygget af de tilknyttede initiativer, er medvirkende til, at de studerende får et fagligt løft, der bidrager til, at indsatsen over for børn og unge forbedres. I det følgende peger evaluator på fem forhold, der vurderes som uddannelsens primære succeser og fem forhold, hvor der kan peges på forbedringspotentialer.

5 udvalgte succeser

I punktform peger evalueringen på, at det i forbindelse med uddannelsen og de tilknyttede initiativer særligt er følgende, der kan fremhæves som succeser:

- ✓ Tilfredsheden med uddannelsen
- ✓ Udbyttet af at både de kommunale myndighedssagsbehandlere og leverandørerne er repræsenteret på uddannelsen
- ✓ Muligheden for at omsætte uddannelsen til praksis
- ✓ Den udvidede studievejledning og
- ✓ Det sociale sammenhold opstået gennem det forhold, at de studerende følges ad

I forhold til de studerendes udbytte af uddannelsen vurderer både de studerende og evaluator, at inklusionen af både kommunale myndighedssagsbehandlere og leverandører af sociale tilbud på uddannelsen er medvirkende til at opkvalificere de studerende. Specielt indblikket i "den anden" målgruppes rammevilkår og fokus på de to roller i samarbejdet kvalificerer indsatsen og er samtidig med til at nedbryde de fordomme, der er på området, og skaber et bedre samarbejde.

De studerendes mulighed for at omsætte indholdet af uddannelsen til praksis vurderes af evaluator som essentiel, fordi det er afgørende for, om uddannelsen får en effekt. Derfor er det positivt, at evalueringen peger på, at uddannelsen, især på grund af den praksisnære undervisning, de udvidede studievejledere og vekslingen mellem uddannelse og arbejde, giver mulighed for at omsætte det lærte til praksis på arbejdspladsen. Det har både på nuværende tidspunkt, og fremadrettet, en positiv effekt i forhold til indsatsen over for børn og unge med særlige behov.

Den udvidede studievejledning er også en succes, der er værd at trække frem i evalueringen. Det er i særlig grad i forhold til studievejledningens løbende støtte og vejledning til de studerende – både enkeltvis og samlet i undervisningen. Derigennem er studievejledningen især en medvirkende faktor i forhold til at gøre det muligt at omsætte indholdet af uddannelsen til praksis, ved at sætte rammerne og gøre tematikkerne relevante. Men studievejledningen er også afgørende i forhold til at fastholde de studerende på uddannelsen i perioder, hvor uddannelsen af forskellige årsager er særligt udfordrende.

Det sociale sammenhold på uddannelsen vurderes også af evaluator som en succes. Således betinger uddannelsens struktur, at de fleste studerende følges ad på hold gennem

hele uddannelsesforløbet. Evalueringen viser, hvorledes de faste hold og de kendte ansigter giver et læringsrum, hvor der er tryghed og plads til dialog. Det giver de studerende mulighed for og mod på at udveksle erfaringer fra praksis samt afprøve og bruge deres faglighed i dialog med undervisere og medstuderende. Det kvalificerer de studerende yderligere og understøtter, at det opnåede udbytte omsættes til praksis.

Den generelle tilfredshed med uddannelsen er således stor, både blandt de studerende og blandt de studerendes ledere. Fx er ledere, som har kendskab til uddannelsen, interesserede i at sende flere medarbejdere på uddannelsen, og de studerende anbefaler gerne uddannelsen til andre.

5 udvalgte udfordringer og forbedringspotentialer

I kort form er det følgende elementer, som med fordel kan adresseres i forbindelse med at forbedre diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet og de tilknyttede initiativer:

- Variationen i de to målgruppers udbytte af uddannelsen
- Uddannelsesplanlægning og arbejdspress
- Anvendelsen af vikarpuljemidlerne
- Ledernes involvering
- Studievejledningens udvidede funktioner

Uddannelsens to målgrupper, myndighedssagsbehandlere og leverandører, angiver i evalueringen et forskelligt udbytte af uddannelsen. Således peger evalueringen på, at uddannelsen primært er rettet mod myndighedsniveauet, og at leverandørerne på dele af uddannelsen har svært ved at genkende sig selv i undervisningen. Det kommer bl.a. til udtryk i eksamensopgaven, hvor de løbende har haft problemer med at relatere eksamensspørgsmålene til deres praksis og se relevansen af eksamen i forhold til deres daglige arbejde. Udfordringen er mest udtalt i forhold til uddannelsens modul 4, hvor de studerende efterspørger mere *til* og *om* leverandørerne. Men også på modul 5 tyder det på, at leverandørerne er mere kritiske over for relevansen af indholdet. Forbedringspotentialet ligger i denne henseende i at målrette dele af uddannelsen til leverandørerne. Alternativt kan det være tilstrækkeligt at styrke formidlingen af, hvordan disse dele af uddannelsen skal modtages og dermed være relevante for leverandørgruppen.

Uddannelsesplanlægningen på arbejdspladsen anses af evaluatoren som et område, der kan styrkes. Evalueringen peger på, at konsekvensen af en mangelfuld uddannelsesplanlægning er stressede medarbejdere, "brandslukning" i forhold til sagerne, og studerende, der har svært ved at finde tid og ressourcer til både arbejde og uddannelse. Det har på længere sigt negative konsekvenser for arbejdspresset på hele arbejdspladsen, for udbyttet af uddannelsen, for den fremtidige søgning til uddannelsen samt i sidste led for en succesfuld implementering af Anbringelsesreformen. Forbedringspotentialet ligger i den henseende i at styrke og opprioritere støtten til de studerendes ledere, i forhold til planlægning af de studerendes uddannelsesforløb og håndteringen på arbejdspladsen. Det kan være med til at mindske de negative konsekvenser for medarbejderne og kolleger på arbejdspladsen. Det kan også styrke udbyttet for den studerende samt overskuddet til at videndele på arbejdspladsen og omsætte uddannelsen til praksis.

Evalueringen påpeger, at vikarpuljemidlerne, som er et tilknyttet initiativ til uddannelsen, ikke fungerer optimalt. De studerende, der får vikarpuljemidler, vurderer ikke i tilfredsstillende grad, at midlerne konkret resulterer i, at de aflastes i de perioder, hvor de er på

uddannelsen. Årsagsforklaringerne er flere, men de primære forklaringer peger på, at lederne i kommunerne ikke udnytter midlerne optimalt. I den henseende peger evalueringen på, at der er flere tilgange, der kan tages i anvendelse. Det kan for det første undersøges, om der kan stilles skarpere krav til, hvordan vikarpuljemidlerne bruges i kommunerne. For det andet kan det være fordelagtigt at opfordre til mere dialog omkring anvendelsen af vikarpuljemidlerne lederne og medarbejderne imellem, for at sikre at midlerne anvendes, så de aflaster de studerende og deres kolleger. For det tredje kan det tydeliggøres, at arbejdspladser med flere studerende på uddannelsen med fordel kan lægge alle vikarpuljemidlerne i én pulje, så det er muligt at ansætte én vikar i en længere periode i modsætning til at oprette korterevarende vikariater.

De studerendes ledes begrænsede involvering i uddannelsen er en udfordring, som evaluator vurderer som central. Evalueringen peger på, at det har en negativ effekt på de studerendes motivation og fastholdelse på uddannelsen, hvis lederne ikke bakker op om uddannelsesforløbet. Ledernes engagement og opbakning har også betydning for i hvilket omfang, der sker en videndeling og en implementering af det lærte på arbejdspladserne. Uden videndeling og implementering er uddannelsens bidrag til en forbedret indsats begrænset, og derfor er ledernes involvering vigtig at adressere. Forbedringspotentialer består i at informere lederne om betydningen af deres opbakning og involvering for de studerendes motivation og tilknytning til uddannelsen, samt de potentialer, der er forbundet med at implementere og videndele uddannelsens indhold. På denne vis er det evaluators vurdering, at en formidlings- og ejerskabsindsats over for lederne er et vigtigt led i studievejledningens mulighed for at trænge igennem til lederne i forhold til at motivere flere arbejdspladser til uddannelsesplanlægning, videndeling og implementering på arbejdspladsen. Evalueringen peger i denne sammenhæng på, at der er en stor udskiftning af ledere i kommunerne, hvorfor det er vigtigt kontinuerligt i uddannelsesforløbet at sørge for, at lederne føler ejerskab for uddannelsen og udbyttet af uddannelsen.

Lige såvel som studievejledningen er en succes, er der facetter af denne, som med fordel kan styrkes. Det er i særlig grad studievejledningens udvidede funktioner, der består i støtte og vejledning til uddannelsesplanlægning i begyndelsen af forløbet samt løbende støtte til at implementere og videndele uddannelsens indhold til arbejdspladserne. Evalueringen peger på, at de udvidede studievejledere har svært ved at "trænge igennem" til kommunerne og få disse til at gøre brug af de muligheder, der ligger i den udvidede studievejledning. Et begrænset antal af kommuner gør brug af studievejledningen til disse formål, ligesom flere ledere ikke har kendskab til, at disse ydelser tilbydes. Forbedringspotentialer er på den korte bane at øge ledernes kendskab til studievejledningens ydelser gennem løbende kontakt med lederne. På den længere bane er det at sikre, at flere kommuner kan se fordelene i at gøre brug af de udvidede funktioner.

Evalueringen peger dermed på, at der undervejs i uddannelsesforløbet har været flere forbedringspotentialer, der har været vigtige at adressere. Flere er blevet justeret og optimeret undervejs i uddannelsesforløbet på baggrund af evalueringens delrapporter, mens andre udfordringer fortsat kræver opmærksomhed.

Som supplement til de ovennævnte succeser og udfordringer, samles der i det følgende kort op på andre overordnede elementer ved uddannelsen. Det drejer sig om optaget af studerende, indholdet på uddannelsen, sammenhængen i uddannelsen, undervisningen, 4+4 opbygningen⁵, deltagertilskuddet og FoU-puljen.

⁵ 4+4 opbygningen dækker over en uddannelsesopbygning, hvor de studerende løbende skifter mellem uddannelse og arbejde uge for uge i 8 uger. 4 uger bruges på uddannelse, mens andre 4 uger bruges på arbejdspladserne. Se afsnit 3.1 for en yderligere uddybning.

Evalueringen peger generelt på, at optaget af studerende på uddannelsen siden uddannelsens start er faldet, men at niveauet for optaget nu ligger på et solidt niveau. Der vurderes ikke at være nævneværdige udfordringer forbundet med at fastholde de studerende på uddannelsen, idet både frafaldet fra uddannelsen og andelen af studerende, der tager orlov, er begrænset. Samtidig peger flere ledere på, at de ønsker at tilmelde flere medarbejdere, når de igangværende medarbejdere har afsluttet deres uddannelse.

Evalueringen viser i forhold til indholdet af uddannelsens moduler, at de studerende i overvejende grad er positive. **Modul 1** om videnskabsteori opleves først som besværligt og "højtflyvende", men de studerende vurderer senere i uddannelsesforløbet, at modulet er relevant, og at det bidrager til udvikling og læring. **Modul 2** om teorier vurderer de studerende generelt meget positivt, både når det gælder relevans og omsættelighed. **Modul 3** om metoder i arbejdet med udsatte børn og unge vurderes positivt i forhold til relevansen af emnerne på modulet. De studerende peger dog på, at deres forventninger til modulet i mindre grad bliver opfyldt, idet specielt metodebegrebet i arbejdet med børn og unge er uklart. **Modul 4** om sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet vurderes generelt positivt af de studerende. De studerende peger på, at det er godt at fokusere på samarbejdet mellem de to målgrupper for uddannelsen, samt at det er relevant at beskæftige sig med magtrelationen til borgeren og den gældende lovgivning på området. Evalueringen peger dog også på, at flere studerende vurderer, at der på modulet er for lidt om og til leverandørerne. **Modul 5** omkring projekt- og udviklingsarbejde vurderes meget forskelligartet af de studerende. Nogle peger på, at modulet ruste dem til at udføre større undersøgelser og til at evaluere praksis, mens andre ikke finder modulet relevant i forhold til deres daglige arbejde.

Sammenhængen på uddannelsens moduler og uddannelsen generelt vurderes i overvejende grad positivt af de studerende. Evalueringen peger på, at der er en naturlig og meningsfuld overgang fra **modul 1 til 2**, mens der er flere udfordringer forbundet med overgangen fra **modul 2 til 3**. Her har flere studerende svært ved at se den røde tråd i uddannelsen, lige såvel som de har svært ved at finde den røde tråd på modul 3. Overgangen fra **modul 3 til 4** anses derudover også forskelligt af de studerende. Flere finder den naturlig og intuitiv, mens andre har svært ved at sætte modul 4 i relation til den samlede uddannelse og de tidligere moduler. Evalueringen peger i den henseende på, at en løbende information om formålet med modulet og uddannelsen som helhed kan adressere denne udfordring. Overgangen fra **modul 4 til 5** vurderes af de studerende som klar, idet flere studerende har svært ved at koble indholdet af modul 4 til modul 5. På modul 5 vurderer de studerende generelt, at progressionen i modulet er hensigtsmæssig. Overordnet er det evaluators vurdering, at sammenhængen mellem uddannelsens moduler er hensigtsmæssig, selv om det for nogle moduler kan styrkes, hvordan de skal forstås i forhold til den resterende uddannelse.

Undervisningsformerne på uddannelsen opleves generelt positivt. De studerende er især tilfredse med undervisernes engagement og diskussioner og debat i undervisningen. Det er netop her, at de studerende kan komme med egne eksempler og kan relatere uddannelsen til egen praksis. Evalueringen peger dog på, at pensum på modul 3 og 4 rummer et forbedringspotentiale. De studerende oplever, at der er dele af pensum, der er mindre relevant, og de kan have svært ved at koble pensum til den konkrete undervisningsgang. I forbindelse med eksamen viser evalueringen, at der er meget variation i de studerendes tilfredshed med, at eksamen fylder meget på de enkelte moduler og på den samlede uddannelse.

I relation til den opbygning, der er på uddannelsen, hvor de studerende over en periode på knap otte uger deltager på uddannelsen gennem en vekselvirkning mellem uddannelse og arbejde, peger evalueringen på en lang række fordele. Evalueringen viser derudover, at de udfordringer, der er, kun i begrænset omfang kan imødekommes med andre

opbygninger, og den samlede vurdering er, at de hensyn, der tages, og de fordele, der er i den nuværende 4+4 opbygning (4 ugers arbejde og 4 ugers uddannelse), er værd at holde fast i, selv om modellen indebærer nogle udfordringer.

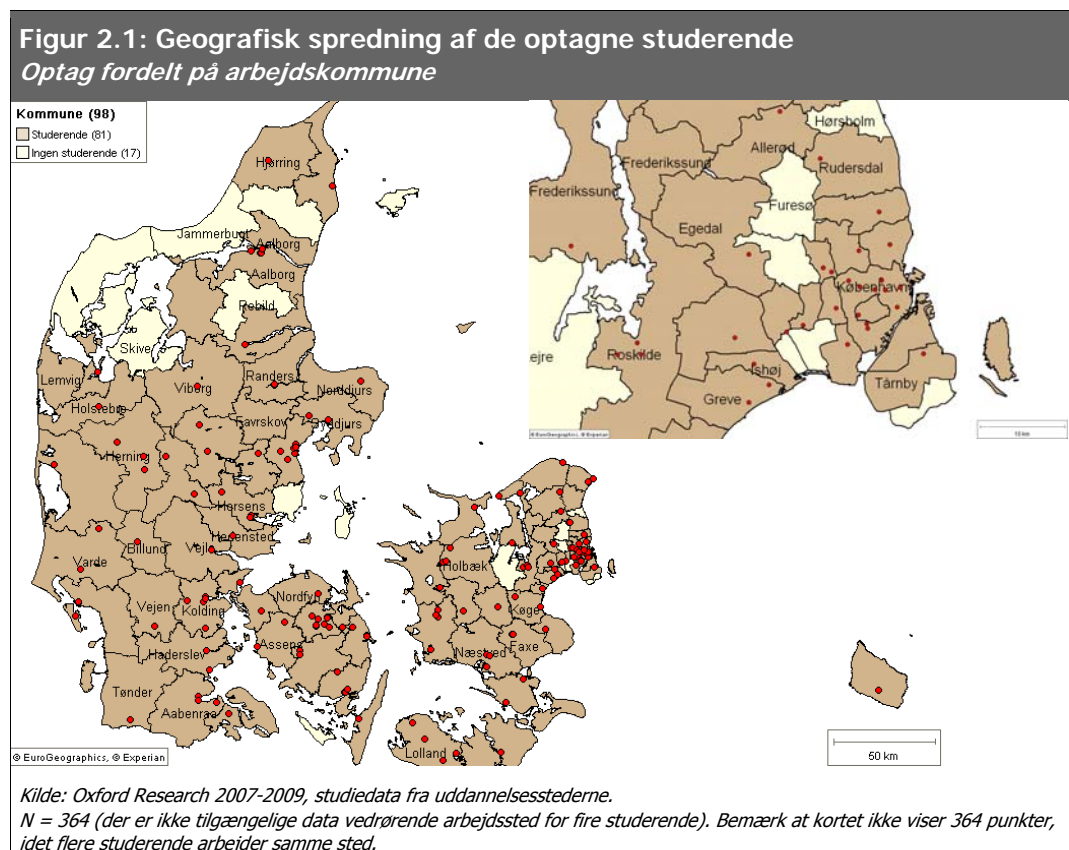
Deltagertilskuddet til uddannelsen fungerer efter hensigten som et incitament til kommunerne både i forhold til rekruttering af studerende, og i forhold til, at de studerende gennemfører den samlede diplomuddannelse. Dertil kommer, at deltagertilskuddet, gennem de stillede krav, bidrager positivt til fastholdelsen af de studerende på uddannelsen og til de studerendes udbytte og omsætning af uddannelsen.

FoU-puljen har til dags dato resulteret i 11 projekter. Af disse er ni projekter på nuværende tidspunkt inddraget på uddannelsen på et eller flere moduler og uddannelsessteder. Det vurderes positivt, at FoU-projekter i høj grad anvendes. Specielt er det positivt, at FoU-projekterne er med til at opkvalificere underviserne samt udvikle uddannelsens litteratur med målrettet pensum og aktuelle og praksisorienterede cases.

Kapitel 2. De studerende

2.1 Geografisk fordeling af optagne studerende

Figur 2.1 viser den geografiske fordeling af de optagne studerende fordelt på kommuner. Det vil sige, hvor de studerendes arbejdssted er beliggende. Figuren dækker over, at der blev optaget 129 studerende i efteråret 2007, 82 studerende i foråret 2008, 64 studerende i efteråret 2008, 30 studerende i foråret 2009 samt 59 studerende i efteråret 2009.

I efteråret 2007 blev der oprettet hold på alle fem uddannelsessteder; Metropol (tidligere Den Sociale Højskole, København)), Danmarks Forvaltningshøjskole, UC Lillebælt (tidligere Den Sociale Højskole, Odense), VIA UC (tidligere Den Sociale Højskole, Århus) og UC Vest (tidligere CVU Vest). I foråret 2008 blev der oprettet hold på Metropol, UC Lillebælt og VIA UC, mens det samme var tilfældet i efteråret 2008. I foråret 2009 blev holdet på DFH overflyttet til Metropol, og uddannelsen blev nedlagt på denne uddannelsesinstitution. Der blev derudover oprettet nye hold på Metropol og UC Lillebælt. I efteråret 2009 blev der oprettet nye hold på Metropol, VIA UC og UC Vest.

Det vidner således om, at der primært er oprettet nye hold på de uddannelsesinstitutioner, hvor oplandet er stort (Metropol, UC Lillebælt og VIA UC), mens UC Vest, hvor oplandet er mindre, har oprettet to hold siden efteråret 2007.

Evaluators hæfter sig, i forhold til antallet af nye studerende i løbet af evalueringsperioden, ved at optaget på uddannelsen er faldet siden uddannelsens start. Evalueringen peger på, at kommunerne bevidst har holdt igen med at tilmelde flere studerende på uddannelsen, fordi det har betydning for arbejdspresset for de tilbageværende medarbejdere, lige såvel som lederne gerne ville se udbyttet af uddannelsen, før de tilmelder flere. Der skal i den forbindelse tages hensyn til, at antallet af potentielle studerende på uddannelsen er begrænset, og over tid formindskes dette potentiale.

Tabel 2.1 viser de studerende fordelt på arbejdskommuner. På uddannelsens første årgang E07 fordelte de studerende sig på 42 forskellige kommuner. Dertil er der i løbet af evalueringsperioden kommet studerende fra kommuner, der ikke tidligere har været repræsenteret på uddannelsen, således at der på nuværende tidspunkt er eller har været studerende på uddannelsen, der repræsenterer 81 forskellige kommuner. Dermed er der 83 % af kommunerne, der har eller har haft studerende på uddannelsen.

Tabel 2.1: Studerende fordelt på arbejdskommune			
Studerende på uddannelsen			Ikke studerende på uddannelsen
Albertslund	Herning	Randers	Ballerup
Allerød	Hillerød	Ringkøbing-Skjern	Brøndby
Assens	Hjørring	Ringsted	Brønderslev
Billund	Holbæk	Roskilde	Dragør
Bornholm	Holstebro	Rudersdal	Furesø
Egedal	Horsens	Rødovre	Hørsholm
Esbjerg	Hvidovre	Silkeborg	Jammerbugt
Fanø	Høje Tåstrup	Skanderborg	Lejre
Favrskov	Ikast-Brande	Slagelse	Læsø
Faxe	Ishøj	Solrød	Morsø
Fredensborg	Kalundborg	Sorø	Odder
Fredericia	Kerteminde	Stevns	Rebild
Frederiksberg	Kolding	Struer	Samsø
Frederikshavn	København	Svendborg	Skive
Frederikssund	Køge	Syddjurs	Thisted
Faaborg-Midtfyn	Langeland	Sønderborg	Vallensbæk
Gentofte	Lemvig	Tønder	Ærø
Gladsaxe	Lolland	Tårnby	
Glostrup	Lyngby Tårnbæk	Varde	
Greve	Mariagerfjord	Vejen	
Gribskov	Middelfart	Vejle	
Guldborgsund	Norddjurs	Vesthimmerland	
Haderslev	Nordfyns	Viborg	
Halsnæs	Nyborg	Vordingborg	
Hedensted	Næstved	Åbenrå	
Helsingør	Odense	Ålborg	
Herlev	Odsherred	Århus	
I alt 81			I alt 17
<i>Kilde: Data fra uddannelsesstederne.</i>			
<i>Note: Opgørelsen er baseret på oplysninger, som er indgivet ved optagelse på uddannelsen og angiver kommunen, hvor den studerendes arbejdssted er placeret.</i>			

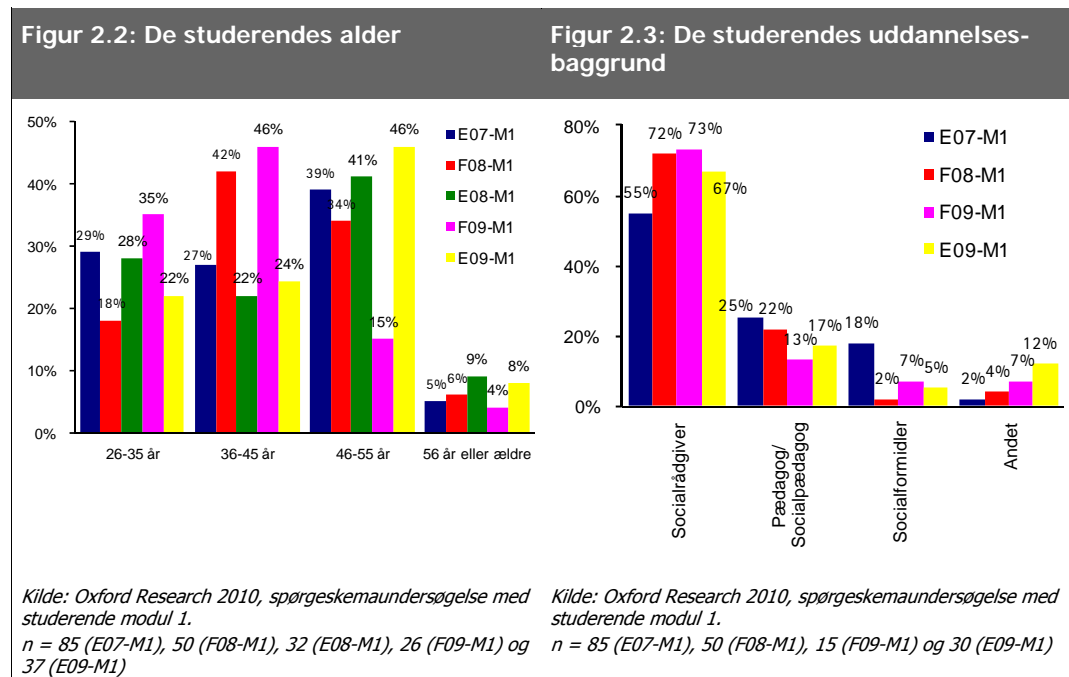
2.2 Sammensætning af de studerende

Fordelingen af de studerende på myndigheds- og leverandørniveau er under evalueringsperioden kendetegnet ved ca. en 70-30 fordeling. Der er således ikke sket nogen nævneværdig forandring over tid i forhold til interessen blandt de to målgrupper for uddannelsen.

Andelen af ledere, der deltager på uddannelsen, varierer fra 9 % i efteråret 2007 til 2 % i efteråret 2009. Andelen af mænd, der tilmelder sig uddannelsen, har gennem hele evalueringsforløbet ligget på ca. 10 %.

Det fremgår af nedenstående figur 2.2, at de fleste studerende er mellem 46-55 år. Derudover er der relativ stor spredning på de studerendes alder mellem de respektive moduler i aldersgrupperne 26-35 år og 36-45 år. Der er relativt få studerende, der er 56 år eller ældre.

Nedenstående figur 2.3 viser, at størstedelen af de studerende er socialrådgivere.⁶

⁶ De studerendes uddannelsesbaggrund for efteråret 2008 er ikke mulig at sammenligne med de andre årgange, idet uddannelsesstederne ikke havde udleveret oplysninger herom for modul 1.

2.3 Frafald og frafaldsårsager

Ud af de 364 studerende, som sammenlagt er blevet optaget på uddannelsen, er 20 studerende frafaldet uddannelsen. Dette svarer til en frafaldsprocent på 5,5 %. Årsagsforklaringerne på frafaldet er forskelligartede. Nogle føler sig nødsaget til at prioritere arbejdet frem for uddannelsen, for en del skyldes frafaldet personlige og sociale årsager, og for enkelte passer uddannelsen ikke til det behov eller de forventninger, de kom med.

Evalueringen viser, at der i alt er 42 studerende, der har orlov fra uddannelsen (svarende til 12 % af de studerende). De studerende, der tager orlov, gør primært dette på grund af barsel eller personlige årsager, såsom pårørendes sygdom. Derudover er der studerende, der tager orlov på grund af et stigende arbejdspress på deres arbejdsplads.

Hverken i forhold til frafaldet fra uddannelsen eller andelen af studerende, der tager orlov fra uddannelsen, kan evalueringen pege på, at det er bestemte målgrupper for uddannelsen, der i særlig grad gør dette.

Der er således tale om et relativt lavt frafald på uddannelsen samt en begrænset andel af studerende, der tager orlov fra uddannelsen. Evalueringens afsnit 8.5.3 afdækker den indsats, der gøres for at fastholde de studerende på uddannelsen.

2.4 Evaluators vurdering

Af kapitlet fremgår det, at:

- Der siden uddannelsens første årgang (E07) er sket et fald i antallet af studerende, der tilmelder sig uddannelsen. Der skal herudover tages hensyn til, at antallet af potentielle studerende på uddannelsen over tid mindskes.
- Der gennem evalueringssperioden er sket en positiv udvikling i antallet af kommuner, der har studerende på uddannelsen. Således er 83 % af landets kommuner repræsenteret med studerende på uddannelsen i efteråret 2009.
- Der på alle årgange er en spredning i de studerendes alder, men at den største andel af de studerende er i aldersgruppen 46-55 år. Derudover er ca. 25 % af de studerende, der tilmelder sig uddannelsen, mellem 26 og 35 år.
- På alle årgange er der relativt ensartet optag af myndighedssagsbehandlere (70 %) og leverandører (30 %).
- Der er på tværs af årgange ca. 10 % mænd på uddannelsen.
- Frafaldet på uddannelsen er relativt lavt (5,5 %).
- Der er ca. 10 % af de studerende, der tager orlov. Orlov tages primært af hensyn til barsel eller pga. personlige forhold.

Evaluator hæfter sig ved, at sammensætningen af de studerende på uddannelsen gennem evalueringssperioden er relativt ensartet – både med hensyn til demografi og faglig baggrund. Derudover vurderer evaluator det positivt, at spredningen af optaget løbende fordeler sig på flere kommuner, samt at optaget fremadrettet forventes at ligge på et stabilt niveau på 4-5 hold pr. år. Da frafaldet på uddannelsen er lavt, og fordi de, der tager orlov, primært gør det på grund af personlige årsager, vurderes frafald og orlov ikke som væsentlige fremtidige indsatsområder for uddannelsen.

Kapitel 3. Opbygning og struktur

Den samlede struktur for diplomuddannelsen for børne- og ungeområdet udgøres af de tilknyttede initiativer (deltagertilskuddet, vikarpuljen, den udvidede studievejledning og forsknings- og udviklingspuljen) og af tilrettelæggelsen af uddannelsens forløb og indhold. Den udvidede studievejledning, vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen behandles særskilt i kapitel 8, 9 og 10.

I dette kapitel vil det i den første del (3.1 og 3.2) handle om opbygningen, forstået som tilrettelæggelsen af arbejde og uddannelse (4+4 modellen). I kapitlet vil det blive vurderet, hvordan den konkrete planlægning af, hvornår de studerende arbejder og er på uddannelse, fungerer i forhold til undervisningen, udbyttet, de studerendes arbejdsliv og forholdene på arbejdspladsen.

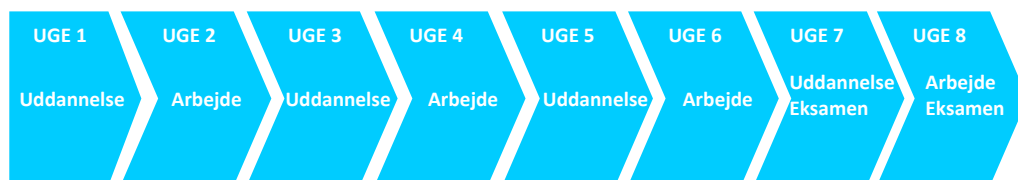
Evaluator vil vurdere, hvilke hensyn og hvilke behov der er væsentlige at inddrage i overvejelserne omkring den nuværende opbygning samt eventuelle alternative opbygninger af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet.

I den anden del (3.3-3.7) behandles deltagertilskuddet samt de rammer, som deltagertilskuddet er med til at skabe på uddannelsen. Formålet er at vurdere, hvilken effekt og betydning deltagertilskuddet har for de studerende samt deres udbytte af uddannelsen.

3.1 Den nuværende 4 + 4 opbygning

De studerende gennemfører hvert modul på uddannelsen over 8 uger (7,8 uger), hvor de studerende skiftevis er på uddannelse i 4 uger og på arbejde i 4 uger. I den sidste uge på uddannelsen og i halvdelen af uge 8 i forløbet skriver de studerende eksamensopgave. Der gennemføres to moduler på et år, og således kan uddannelsen samlet set tages på 3 år.

Figur 3.1: Modulopbygningen på uddannelsen
8 uger af 4 ugers uddannelse og 4 ugers arbejde (inkl. eksamen)

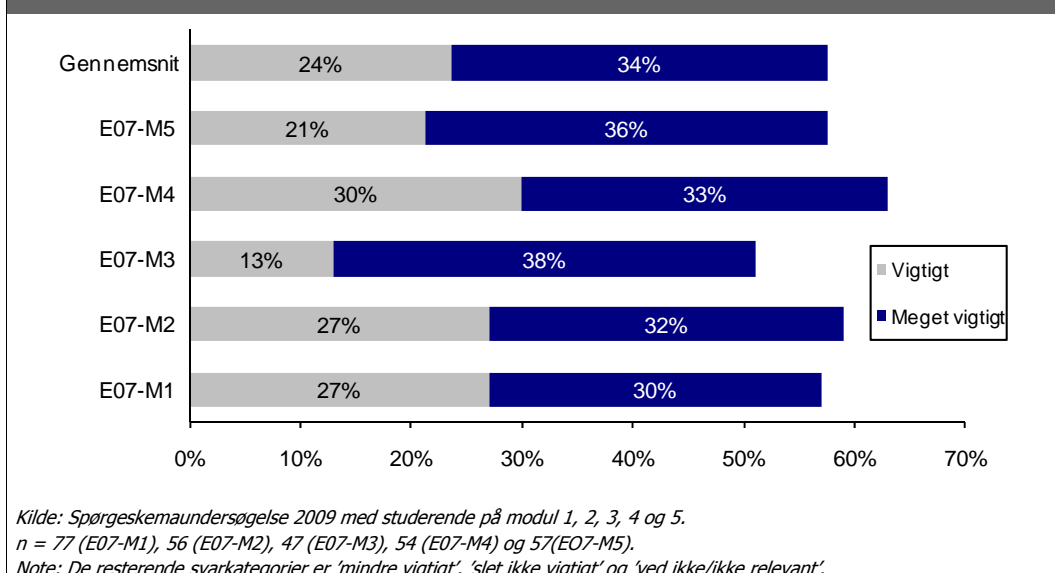

Kilde: Oxford Research 2010, www.boerneungediplom.dk

I de tilfælde, hvor de studerende har fri fra arbejde i forbindelse med uddannelsen, har de krav på at modtage SVU-midler, i de fire uger de er på uddannelse. Evalueringen viser, at der er stor variation i, om de studerende reelt har fri, ligesom der er variation i, om de studerende får fri til at skrive eksamensopgave. Nogle steder forventes det, at medarbejderne skriver eksamensopgaven i løbet af den sidste uge på uddannelsen og i weekenden, mens andre får en eller flere dage fri i uge 8. De studerende har ikke krav på at få fri til at skrive eksamensopgave i uge 8.

Figur 3.2 illustrerer, at lidt over halvdelen (58 %) af den første årgang på uddannelsen i gennemsnit hen over de 5 moduler vurderer, at det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre den opbygning, der er på uddannelsen. Og godt en tredjedel af de studerende på uddannelsens første årgang (34 %) svarer i gennemsnit, at det er meget vigtigt at forbedre opbygningen. Derfor har evalueringen gennem hele forløbet haft fokus på opbygningen af uddannelsen.

Figur 3.2: Hvor vigtigt synes du det er, at forbedre opbygningen af uddannelsen (8 ugers moduler hvert halvår med 4 ugers studie og 4 ugers arbejde indimellem)?

I henhold til opbygningen er der variation på tværs af modulerne, og baseret på interview med de studerende skyldes det primært arbejdsbyrden på modulerne. Flere af de studerende oplevede modul 3 som mere overkommeligt i læsebyrden, fordi de er bekendte med dele af tematikker og pensum, og fordi de arbejder med metoder i deres dagligdag. Omvendt er der mange, der fandt modul 4 krævende, på grund af den megen jura. Det stemmer overens med de begrundelser, som de studerende giver, når de beskriver, hvorfor de vurderer opbygningen som problematisk. For de fleste er opbygningen udfordrende, fordi det er hårdt og svært at opfylde kravene på både arbejdspladsen og uddannelsen i de perioder, hvor der er undervisning.

Inddrages data for de øvrige årgange på uddannelsen, kan der ikke spores ændrede svarmønstre. F08 er mere negative over for opbygningen end E07, mens E08 er mere positive. Her kunne være tegn på en forbedring, men det varer ikke ved. Således er F09 mere negativ end E08, og ligeså er E09.

3.2 Alternative modeller og hensyn i opbygningen

Med udgangspunkt i at over halvdelen af de studerende på uddannelsen er kritiske over for den nuværende opbygning, afdækkes det, i hvilket omfang alternative modeller kan løse de problemer, der er med den nuværende 4+4 opbygning. I den forbindelse vurderes det, hvad det er for hensyn, der kan vægte højt og mindre højt.

Evalueringen viser, at både blandt den halvdel af de studerende, der er kritiske, samt blandt undervisere og ledere er der ikke en klar opfattelse af, at alternative modeller er meget bedre. Det vil give andre ulemper og andre fordele. Kun enkelte tror på, at en anden opbygning vil være væsentlig bedre. Den overordnede vurdering er således, at det er meget individuelt, hvordan de studerende oplever og vurderer opbygningen. Nedenstående citater giver et billede af, hvor stor variationen er.

De studerendes forskellige holdninger til opbygningen

- *"Jeg synes stadig, det er en god måde, vi går i skole på. Man får den refleksion, midt imellem, der er god. Nogle af de andre studerende ville gerne have, at det var fire sammenhængende uger. Men jeg synes, at det er godt, at man tager det med på arbejde. (...) Jeg synes, det er godt tænkt"* (studerende)

- *"Jeg har hele tiden synes, at opbygningen var en problemstilling. Det er vanvittigt hårdt med 3 år på den her måde. Vi er ikke et godt eksempel for vores kolleger, der kommer efter. Vi har flere, der siger, at det vil de ikke, når de kan se på os, hvor hårdt det er"* (studerende)

Også lederne har forskellige vurderinger af opbygningen og tænker i alternative opbygninger. Nedenstående citater er eksempler på variationen i ledernes vurderinger. Det overordnede billede i evalueringen er, at lederne ser både administrative og læringsmæssige fordele af vekslingen mellem arbejde og uddannelse, ligesom tilknytningen til arbejdet gennem hele forløbet også kommer borgerne til gode.

Ledernes forskellige holdninger til opbygningen

- *"Det er en fornuftig tilrettelæggelse, at de skifter mellem arbejde og uddannelse. Så holder man fast i arbejdet, og kan samtidig fordybe sig og komme ind i uddannelsen. Den figur (i opbygningen) er jeg tilhænger af. Det er også fordi, jeg oplever, de stadig er knyttet til arbejdspladsen. De kommer ikke væk fra dagligdagen og tilknytningen er reel"* (leder)

- *"Det ville være bedre at have et samlet forløb i eksempelvis et år. Det er en udfordring, som det er nu. Vekselvirkningen mellem uddannelse og arbejde virker og er positiv, men det er bare hårdt både for de studerende og for de, der bliver tilbage på arbejdspladserne"* (leder)

Også de studerendes kolleger har, jf. tekstboksen nedenfor, en holdning til opbygningen på uddannelsen. Billedet er lige så blandet, som det er blandt studerende og ledere, og de peger således på fordele og ulemper.

Kollega om fordele og ulemper ved 4+4 modellen

- *"Jeg tror, at det er godt at komme lidt væk og være til stede på uddannelsen, selv om det er hårdt og svært, at hun er væk i hele uger. Man ved også, at så er hun væk i den uge, og så er hun væk den og den uge. Så det er klart og tydeligt, og man ved, hvad man har at gøre med"* (kollega)

På trods af de forskellige udmeldinger vil evaluatoren i det følgende, med udgangspunkt i det indsamlede data og formålet med uddannelsen, vurdere, om den nuværende opbygning af uddannelsen er hensigtsmæssig at fortsætte med, eller om alternative modeller for opbygningen af uddannelsen kan overvejes.

3.2.1 Hensynet til muligheden for at få SVU

En væsentlig fordel ved 4+4 opbygningen er, at det er muligt for arbejdspladserne at få SVU. De studerende kan med den nuværende opbygning få fire ugers SVU. Muligheden for at få SVU er for det første vigtig, fordi de studerende har krav på at have fri i hele uger, hvor der indgår læsedage. Uden SVU skal læsningen foregå i aften- og weekendtimerne, og allerede med den nuværende opbygning viser evalueringen, at en del af de studerende finder det udfordrende at få tid til at læse pensum. Som en studerende i nedenstående citat beskriver, vil en model uden læsedage også afskære visse dele af målgruppen fra at tage uddannelsen.

Vigtigheden af læsedage

- *"Det, der fungerer godt på uddannelsen, er måden vi går i skole på. Det med at man går i skole nogle dage, og så har dage til at læse. Den indretning er vigtig, fordi det giver mulighed for at læse denne uddannelse, selvom man har gang i andre ting i ens liv. Det er jo ikke alle, der har mulighed for at rydde en hel weekend eller sidde hver aften i et par måneder og læse. Hvis man gik i skole og på arbejde samtidig, ville det være svært at passe så meget pensum ind. Indretningen åbner for, at kvinder med børn også kan tage uddannelsen"* (studerende, modul 5)

For det andet er muligheden for at få SVU vigtig, fordi det betyder, at arbejdspladserne kompenseres. Den kompensation er med til at påvirke lederne positivt i forhold til at indstille medarbejdere til uddannelsen.

Det er evaluators vurdering, at muligheden for at få SVU derfor er væsentlig at medtage i overvejelserne omkring opbygningen på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, og det kan være med til at udelukke visse alternative opbygninger på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet.

Det er fx ikke muligt at få SVU-midler på en ellers meget anvendt opbygning, hvor de studerende er til **undervisning en gang om ugen eller en gang hver anden uge**. Hvert modul må maksimalt forløbe over 7,8 uger, og der skal minimum være en uges fuldtidsstudie for, at det er muligt at få SVU. Samtidig betyder denne model, at læsningen skal foregå i den studerendes fritid.

En alternativ opbygning, hvor uddannelsen afvikles på et samlet forløb på **6 ugers fuldtidsstudie**, giver, jf. nedenstående tekstboks, mulighed for at få SVU, og det er en model, som enkelte studerende og ledere anser som et godt alternativ. Ulemperne er omvendt, at de studerende ikke får den vekselvirkning, der vurderes udbytterig. Derudover er det en ulempe, at de studerende, fordi de er væk fra arbejdet i længere tid ad gangen, får sværere ved holde de krævende sager kørende eller opretholde den kontinuerlige støtte, et barn har behov for. Det kan betyde, at flere kan føle sig nødsaget til at arbejde i dele af de 6 uger, der ellers skulle være helliget uddannelsen, for at undgå svigt. Det forekommer også, at de studerende arbejder i uddannelsesuger under den eksisterende opbygning, men evaluatoren vurderer, at det vil være endnu sværere helt at slippe de komplekse sager og de støttekrævende børn, når de studerende ved, at der ikke går én, men flere uger, før de vender tilbage til arbejdet.

4+4 eller 6 uger i træk?

- "Jeg er lidt delt i forhold til 4+4 modellen. Jeg har kørt nogle diplomuddannelser på sundhedsområdet, hvor de er inde 6 uger, men der er koblingen med praksis sværere. Og det er ligesom det, som det hele går ud på. Fordelen ved 6 uger i træk er, at de kommer ind i studiemiljøet, og de optager teorier og begreber hurtigere, fordi det er afskærmet, men om det er en fordel for andre end underviserne er jeg i tvivl om. Men jeg tror faktisk, at det her er bedre. Det kræver lidt øvelse, og de første par moduler er bare hårde" (underviser)

Endnu en alternativ opbygning, der giver mulighed for SVU, er en model, hvor **hele uddannelsen gennemføres på et år**. De studerende kan få SVU til hele forløbet (et år fratrukket ferieperioder). På udviklingskonferencen om uddannelsen i januar 2010 var der interesse for at overveje mulighederne for at lave et forsøgsforløb, hvor uddannelsen udbydes, som den gør nu, men også udbydes som et etårigt forløb.

Evaluator vurderer, at det er en svær vurdering, om dette vil være mere hensigtsmæssigt for de studerende, ligesom det er en svær vurdering, om en forsøgsmodel vil betyde, at grundlaget for 4+4 modellen undermineres. Eller om en alternativ model omvendt kan tiltrække en anden type studerende end dem, som den nuværende 4+4 model henvender sig til, så søgningen til uddannelsen vil blive større. Afdækningen af dette kræver en undersøgelse blandt målgruppen.

Argumenterne for og imod en etårig (forsøgs)model er flere. Nedenfor er de argumenter, som kom frem i diskussionen på udviklingskonferencen, listet:

Ulemper ved en etårig model:

- Det er ikke muligt at stige af og på uddannelsen. Det er en mulighed, som en del studerende benytter sig af på grund af ændrede arbejds- eller familieforhold (fx barsel).
- Lederne kan have problemer med at give medarbejdere fri til uddannelsen i et helt år i streg
- Arbejdspladserne kan ikke sende så mange af sted ad gangen, da medarbejderne er væk i hele perioden
- Der er ingen veksling mellem arbejde og uddannelse, hvilket betyder dårligere grundlag for videndeling og implementering og dermed for uddannelsens effekt
- Det er ikke mindre hårdt at gå på en etårig uddannelse, som nogle studerende forestiller sig. Tværtimod kan mange finde det hårdere at komme igennem de 6 moduler på kun et år.

Fordele ved en etårig model:

- Den er tiltrækkende for dem, der er interesseret i et karriereskift
- Det kan være lettere at planlægge på arbejdspladserne, når de studerende er væk i sammenlagt et år i træk
- Den etårige model giver studerende fra Grønland og Færøerne mulighed for at tage uddannelsen
- Modellen kan tiltrække studerende, der ikke ville søge den anden opbygning

På baggrund af ovenstående kan det overvejes, om et etårig forsøgsmodel skal afprøves, eller om det forud for en eventuel forsøgsordning skal undersøges yderligere, hvordan interessen er blandt ledere og medarbejdere i kommunerne.

3.2.2 Fire hensyn med forskellig vægtning

Udover at tage hensyn til muligheden for at få SVU til uddannelsen viser evalueringen, at der overordnet er fire hensyn at være opmærksom på i forbindelse med opbygningen af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet:

1. Opbygningen skal skabe gode rammer for **læring og refleksion** i selve uddannelsessituationen
2. Opbygningen skal understøtte, at de studerende har mulighed for at bruge den **tid og de ressourcer**, det kræver at gennemføre en diplomuddannelse
3. Opbygningen skal gøre det muligt for de studerendes arbejdspladser at **planlægge** forløbet så gnidningsfrit som muligt og **rekruttere vikarer** som kompensation for den studerendes fravær
4. Opbygningen skal skabe gode rammer for, at det tillærte på uddannelsen kan **implementeres i praksis**, så det får en **effekt på sagsbehandlingen og den samlede indsats** over for børn og unge med særlige behov.

I evalueringen tegner der sig et billede af, hvad det er for hensyn, der kan vægte højest. Nogle hensyn kan være vigtigere end andre, men der er også forskel på, i hvilken grad opbygningen i forhold til andre rammebetingelser påvirker disse hensyn.

1) Det er helt centralt for uddannelsens bidrag til en opkvalificering af området, at de studerende får mulighed for at tage ny viden til sig. Derfor er hensynet til læringen afgørende. Undervisere og de udvidede studievejledere understreger en sammenhæng mellem læring og opbygningen af uddannelsen, hvor undervisningsforløbet ikke bør være for kort og intensivt. De studerende har behov for tid, idet læring og refleksion sker i en proces, hvor tid er en afgørende faktor. De skal have mulighed for at få det tillærte lidt på afstand, vende tilbage til det og på den måde lade stoffet bundfælde og arbejde sig ind i deres faglige identitet og praksis. Det underbygges af de studerende, som, gennem den måde de fortæller om deres faglige udvikling og læring på, gør det klart, at tidsperspektivet styrker de studerendes læringsudbytte.

Læring og refleksion tager tid

- *"Det må bare ikke blive et for kort forløb, for så bliver det for komprimeret, læring handler også om tid og kunne vende tilbage til noget. Det er mindst hensigtsmæssigt at gøre det kortere. Alt i alt tror jeg ikke, der findes en løsning der dur for alle, men det er vigtigt at indtænke og huske læringsaspektet, og ikke kun de studerende og arbejdspladsernes hensyn i forhold til den praktiske planlægning"* (studievejleder)

- *"Processen med ens faglige udvikling tager noget tid, og derfor kan det være godt, at uddannelsen er mere langstrakt. Det taler nok for, at forløbet skal være udstrakt"* (studerende)

På den baggrund er det evaluators vurdering, at dette hensyn giver mening at vægte højt i forbindelse med overvejelserne om, hvorvidt den eksisterende eller en alternativ opbygning giver de bedste rammer for uddannelsen.

2) Det er tydeligt blandt både undervisere og studerende, at det for nogle studerende er udfordrende at få hverdagen til at hænge sammen med både arbejde og uddannelse. Underviserne oplever ind imellem, at de studerende ikke er forberedte, fordi de har væ-

ret nødt til følge op på noget arbejde eller tage sig af et akut opstået behov i forbindelse med de sager eller de børn, de arbejder med. Det er dog ikke en udfordring, der er altoverskyggende, og underviserne vurderer, at de studerende er overvejende engagerede, aktive og forberedte i forbindelse med uddannelsen.

Samtidig viser evalueringen, at de studerende, der oplever store udfordringer med at få hverdagen til at hænge sammen med både uddannelse og arbejde, oftest forklarer det med arbejdspladsrelaterede faktorer. Der er ikke det tidsmæssige rum i arbejdet, som uddannelsen kræver af de studerende, og de studerende bliver ikke aflastet tilstrækkeligt. Disse studerende følger, jf. nedenstående citat, ikke uddannelsen inden for de rammer, som det er tiltænkt, i og med de arbejder de dage, hvor de egentlig har fri til at læse.

Ikke alle bruger læsedagene på at læse

- "Den uge du er af sted, er du nødt til også at være på i forhold til arbejdet for at undgå, at det står i flammer, når man kommer tilbage. Jeg er ikke inde på arbejdet, men arbejder hjemmefra og tjekker mails og sådan lige for at holde øje. De dage, hvor vi har læsedage, der arbejder vi" (studerende)

Der er en del variation i undervisernes vurdering. Nogle oplever de studerende som meget engagerede og forberedte, mens andre oplever, at de studerende ikke har læst, og derfor ikke får det udbytte af undervisningen, som de kunne have fået.

I forhold til arbejdspresset og muligheden for at have tid til at forberede sig tilstrækkeligt peger evalueringen også på, at det har stor betydning for de studerende, at undervisningsplanerne kommer ud i god tid, og at det tidligt i forløbet er klart, hvad der er primært pensum, og hvor dette kan skaffes.

Det tyder således på, at det er forholdene på arbejdspladsen, der er mest afgørende i forhold til at få tid og ressourcer til uddannelsen. Herunder er det især de rammer, som ledelsen giver den studerende og den studerendes egne muligheder for at sige fra og skabe sig gode rammer for uddannelsesforløbet, snarere end det er opbygningen, der er afgørende. Derfor vurderer evaluatoren, at mange af de studerende, der finder den nuværende struktur udfordrende, vil have lignende problemer med andre opbygninger. Og endog større problemer med en opbygning, hvor der ikke er afsat læsedage.

3) Arbejdspladsernes muligheder for at planlægge arbejdet i uddannelsesforløbet indgår som et hensyn af flere årsager. For det første handler det om kollegernes arbejdspress, og derigennem kollegernes indstilling til uddannelsen både generelt og i forhold til, om de selv har lyst til at tilmelde sig uddannelsen. For det andet har det også betydning for lederens indstilling til uddannelsen, idet administrative omkostninger, arbejdspress og brist i driften skal undgås. Det viser sig imidlertid, at kolleger og ledere vurderer, at det er udfordringer, der også vil være til stede i andre modeller. Og mange steder skyldes udfordringerne, jf. nedenstående tekstboks, at der er tilmeldt for mange medarbejdere på uddannelsen på én gang.

Planlægning på arbejdspladsen

- "I alt er der mange fra arbejdspladsen af sted, også for mange. Der mangler hænder til at tage over, og når det er rådgivere, så ligger sagen stille, eller der er en kollega, der skal tage over, men det er svært at sætte en anden ind i det. Det glider noget på os, der er tilbage. Derudover kan det være hæmmende for sammenholdet på arbejdspladsen, at der hele tiden er kolleger på uddannelse. Det er fx svært at aftale supervision, hvis alle skal være der" (kollega)

- "Uddannelse betyder man er væk. Sådan er det. Og derfor tror jeg ikke, at det giver så meget at gøre noget andet med strukturen, hvor de er væk på en anden måde. Det vil bare være et problem, fordi folk er væk, når de er på uddannelse, sådan er det" (leder)

Endnu et hensyn i denne forbindelse handler om muligheden for vikardækning. Der kan skabes en mere kontinuerlig vikardækning, hvis uddannelsen forløber over et samlet forløb på et år. Men omvendt vil en anden opbygning ikke forbedre udbuddet af kvalificerede vikarer, der kan overtage de komplicerede sager, der ofte er dem, der fylder.

På baggrund af ovenstående er det evaluators vurdering, at der i de fleste sammenhænge vil være planlægning forbundet med medarbejderes fravær ved efteruddannelse. Alternative opbygninger vil kun i begrænset omfang påvirke muligheden for få en bedre vikardækning. På den baggrund vurderer evaluator, at hensynet kun vægtes i et begrænset omfang, når det gælder overvejelser om alternative opbygninger.

4) Med udgangspunkt i både ledernes udmeldinger og de studerendes beskrivelser af deres udbytte er det klart, at vekselvirkningen mellem arbejde og uddannelse er afgørende for udbyttet og effekten af uddannelsen. For nogle ledere er det også et element, der gør dem mere positivt indstillede over for uddannelsen sammenlignet med andre efteruddannelser.

Det er en udbredt udfordring i forbindelse med efteruddannelse at skabe de rette rammer for en omsætning til praksis, og det er på baggrund af evalueringen et hensyn, der er vigtigt i forhold til søgningen til uddannelsen og effekten på indsatsen over for børn og unge med særlige behov. Både ledere og studerende peger på, hvordan vekselvirkningen er positiv, idet de studerende bibeholder tilknytningen til arbejdspladsen.

Fordele og ulemper ved vekselvirkningen

- "Jeg synes, der er fordele ved vekselvirkningen mellem skole og arbejde. Nogle gange i perioderne har jeg tænkt, at det kunne være rart, at det lå mere koncentreret i ét forløb, men det er kun noget, jeg lige tænker, når jeg er presset. Fordelen ved vekselvirkningen er, at der er mulighed for at implementere det vi lærer(...) For mig ville det være rart nok, at have en struktur, hvor man tog fem uger i træk på skole og så holdt fri fra arbejde. Men det ville være svært for de familier, jeg arbejder med" (studerende, leverandør)

På baggrund af ovenstående vurderer evaluator, at hensyn 1) om at sikre læring og refleksion i uddannelsessituationen og hensyn 4) om at skabe de bedst mulige rammer for at implementere indsatsen er særlig centrale. Men ligeså centralt er det at holde fast i en opbygning, der giver mulighed for at få SVU.

Hensyn 1) taler for en struktur, hvor undervisningen er spredt ud over en vis periode i modsætning til komprimerede forløb. Hensyn 4) taler for forløb, hvor de studerende har mulighed for at veksle mellem arbejde og uddannelse, idet denne model har vist sig at styrke en løbende implementering, så omsætningen fra uddannelse til praksis ikke først bliver aktuel og mulig, når hele uddannelsesforløbet er slut. Dertil kommer, at de studerende og arbejdspladserne også ser væsentlige fordele i at bibeholde tilknytningen til arbejdspladsen, sagerne og børnene af hensyn til både borgerne og de studerendes egne faglige standarder. Det skal undgås, at de studerende pga. uddannelsen ikke kan levere den indsats, der er påkrævet over for borgerne.

Udover muligheden for at få SVU og de fire hensyn behandlet ovenfor skal det inddrages, at det har været formålet at skabe en uddannelse, hvor de studerende oplever et fælles forløb og et sammenhold, der indbyder til samarbejde i studiegrupper og netværk. Dette formål er opnået med den nuværende opbygning, men kan, hvis dette formål skal vægtes tungt, styrkes yderligere gennem en struktur, hvor uddannelsen færdiggøres på et år. Det giver til gengæld ikke helt så gode rammer for den løbende kobling fra uddannelse og teori til praksis og tilbage igen, jf. hensyn 4). Det er evaluators vurdering, at implementeringen er vigtigere at styrke. Ikke mindst da det sociale fællesskab i den nuværen-

de opbygning fungerer efter hensigten, og underbygger de studerendes muligheder for at samarbejde og tilegne sig praksisnær viden i et trygt og dialogorienteret læringsrum.

Samlet vurderer evaluatoren, at 4+4 opbygningen, der benyttes nu, i stort omfang underbygger de hensyn, der er vigtige ifølge interessenterne og formålet med uddannelsen og de tilknyttede initiativer. Det betyder ikke, at andre opbygninger ikke kan fremme enkelte hensyn og uddannelsespædagogiske greb i diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, afhængigt af de prioriteringer der vælges. Men det er evaluatorens vurdering, at den nuværende opbygning er den, der imødekommer de vigtigste hensyn bedst muligt.

3.2.4 Yderligere hensyn i en fremtidig opbygning af uddannelsen

4+4 modellen er i følge evaluatoren den model, der tager bedst hensyn til de elementer, der er særlig vigtige i opbygningen af uddannelsen, men i og med, at der er en reform af diplomuddannelserne på vej, er det uvist, om 4+4 modellen i sin nuværende form er en mulighed i fremtiden.

I Undervisningsministeriet er nedsat en referencegruppe, hvor der arbejdes hen mod en fælles bekendtgørelse for diplomuddannelserne. Arbejdet er igangsat på baggrund af en evaluering af diplomuddannelserne gennemført af Dansk Evalueringsinstitut i 2007. Arbejdet er stadig nyt, og næste skridt er en nedsættelse af en række faglige fælles udvalg, der skal være med til at udstikke de faglige rammer i bekendtgørelsen.⁷ Arbejdet tyder indtil videre på, at der bliver tale om nye modulstørrelser og nye fordelinger af ECTS-point på modulstrukturen. Derfor er det usikkert, hvad der er muligt med den nye bekendtgørelse.

Det kan dog stadig konkluderes, hvad det er for fordele ved 4+4 modellen, der er vigtige at holde fast ved i en fremtidig opbygning af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. På udviklingskonferencen var der enighed om, at der i en fremtidig opbygning fortsat skal lægges vægt på:

- Muligheden for at få SVU
- Skabelsen af et sammenhængende studieforløb
- Skabelsen af et forløb, der giver mulighed for at "være studerende"
- Skabe rammer, der underbygger de studerendes deltagelse i studiegrupper
- Veksling mellem arbejde og uddannelse for at styrke anvendelsen af uddannelsen
- Hensyntagen til at nogle studerende har lang transporttid
- Muligheden for at stige af og på uddannelsen (særligt pga. barselsorlov)

3.3 Deltagertilskud

Som et særligt tiltag i forbindelse med diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet ydes deltagertilskud til de studerende, der tilmelder sig den samlede uddannelse, og tager modulerne i den tiltænkte rækkefølge. Med deltagertilskuddet bliver prisen for den samlede uddannelse 6.000 kr., hvor prisen pr. modul uden deltagertilskuddet på de forskellige uddannelsessteder varierer fra kr. 6.900 til kr. 7.500 pr. modul.⁸

⁷ Evalueringen *Diplomuddannelserne – fleksibilitet og gennemsigtighed* og samtale med Tine Føns, Undervisningsministeriet.

⁸ www.dsh-k.dk, www.dsh-o.dk, www.ucvest.dk, www.viauc.dk

Deltagertilskuddet har først og fremmest den effekt, at der har været stor søgning til uddannelsen. Som en udvidet studievejleder siger "(...) er uddannelsen så billig, at jeg ikke kan forstå, at kommunerne har råd til at lade være". Evalueringen viser, at lederne tillægger det stor betydning. 100 % af lederne vurderer, at kompetenceløftet er afgørende for, om de er positivt stemt over for at få flere medarbejdere gennem uddannelsen. Samtidig er der i henholdsvis foråret og efteråret 2009 94 % og 95 % af lederne, der vurderer, at deltagertilskuddet er afgørende.

I forbindelse med ledernes indsats for at implementere uddannelsen på arbejdspladsen, kan det overvejes, om uddannelsen kan være *for* billig. Spørgsmålet er, om uddannelsen kan være så billig, at lederne, fordi der *ikke* er tale om en større økonomisk investering, ikke motiveres til at udnytte værdien af uddannelsen. Evaluator kan ikke sige noget endeligt om dette, men evalueringen indikerer, at det kan spille ind. Det er sandsynligt, at planerne for udbyttet af opkvalificeringen kan være mere strategiske og velovervejede, hvis lederen havde fået grønt lys til at bruge mere end 6 gange så meget på efteruddannelse pr. medarbejder, end det er tilfældet med deltagertilskuddet.

Deltagertilskuddet skal gøre uddannelsen attraktiv rent økonomisk, men gennem de krav, der stilles til at få deltagertilskud, giver uddannelsen jf. www.boerneungediplom.dk mulighed for, at:

- de studerende kan følges ad og støtte hinanden gennem hele uddannelsen
- der kan etableres studiegrupper og netværk blandt de studerende og
- der kan skabes et sammenhængende forløb gennem alle seks moduler

Disse tre forhold er med til at udgøre rammerne og strukturen for uddannelsen, og de præsenteres i det følgende.

3.4 Når de studerende følges ad understøttes læringen

Det bliver, jf. citatet nedenfor, i høj grad anerkendt blandt de studerende og underviserne, at kravet om at tage de seks moduler i den tiltænkte rækkefølge er vigtigt for læringen og udbyttet.

Effekten af at tage uddannelsen i den tiltænkte rækkefølge

- "På den almindelige sociale diplomuddannelse skøjter de rundt, og der er det min klare erfaring, at det fungerer bedre på børne- og ungeuddannelsen, fordi de skal tage undervisningen i den tænkte rækkefølge" (underviser)

De studerende peger især på, at det er en fordel, at de følges ad, fordi det skaber et sammenhold. Det er imidlertid ikke kun fordi, det socialt er fordelagtigt. Det sociale fællesskab skaber en tryghed, der ifølge de studerende og underviserne sætter rammerne for et udvidet læringsrum, hvor der er plads til diskussion, spørgsmål og refleksion, fordi de studerende er trygge ved hinanden. Den frie dialog, der bliver mulig, bliver fremhævet af både studerende og undervisere, dels i forhold til læringsudbyttet, dels i forhold til implementeringen af uddannelsen. Den dialogprægede undervisning og den frie diskussion styrker praksisnærheden i undervisningen. Jo mere de studerende kommer på banen og bruger deres egne erfaringer og eksempler, jo bedre kan de forholde det tillærte på uddannelsen til egen praksis og anvende det konkret i deres arbejde.

Fordele ved at følges ad på uddannelsen

- *"Det er godt, at vi følges ad på uddannelsen. Vi snakker sammen på kryds og tværs, og videns- og erfaringsudveksler om praksis i de respektive kommuner. Det er rigtig godt, at det ikke er skiftende hold. Man tør bedre diskutere og sige, at man ikke forstår et eller andet. Man tør noget mere. Det skal fastholdes"*(studerende)

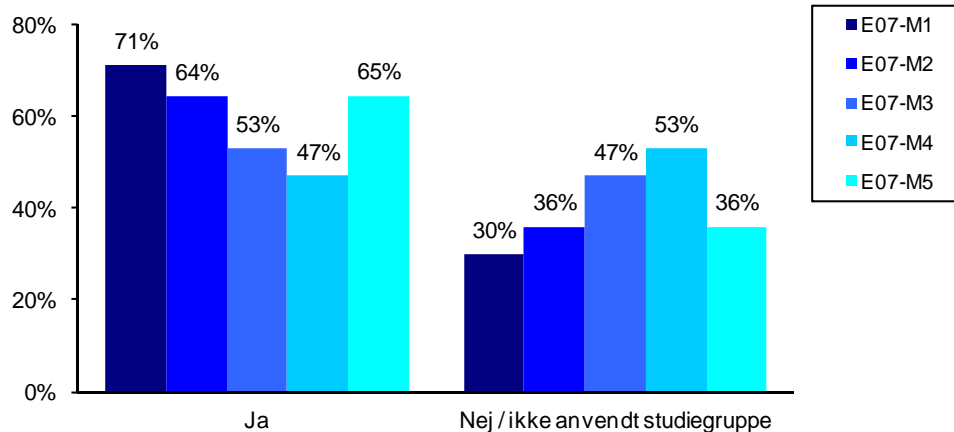
- *"Det har været væsentligt, at vi har kunnet sende flere af sted samtidig. Når man sender en enkelt af sted kan de føle sig lidt 'lost'. At de har været fire af sted sammen, har de fundet meget positivt. De kan sidde i bilen eller toget på vej hjem og snakke om, hvad de har fået ud af dagens undervisning. Og de bruger også hinanden på tværs af forskellige semestre. Det har både en faglig og en social funktion"*(leder)

At de studerende følges ad fungerer, ifølge de studerende og de udvidede studievejledere, også som en fastholdelsesfaktor. Det har den positive effekt, at færre studerende tager en pause i forløbet, som risikerer at resultere i en udmeldelse. På uddannelsens første årgang er der over de første 5 moduler mellem 56 % og 70 %, der vurderer, at det i høj grad eller i nogen grad har betydning for motivationen for at fortsætte og gennemføre uddannelsen, at de som hold følges ad gennem alle 6 moduler. De studerende fortæller også, at det giver dem mere lyst til at komme til undervisningen, og det er på den måde også fremmende for fremmødet på uddannelsen. Evalueringen viser, at det har en lignende effekt, at der er flere af sted fra samme arbejdsplads eller afdeling. Det giver som det faste hold, hvor de kender hinanden, tryghed og mulighed for at bruge hinanden i forhold til bearbejdelsen og omsætningen af uddannelsen.

3.5 Studiegrupper og netværk

Som det fremgår af figur 3.3, er der på modul 1 71 % af de studerende på første årgang, der er aktive i en studiegruppe. Undervejs i uddannelsen bliver anvendelsen af studiegrupperne mindre, og på modul 4 er der 47 %, der er aktive i en studiegruppe. Anvendelsen forøges på modul 5, hvor det er 65 % af de studerende, der er aktive i studiegrupper. Den mindre anvendelse af studiegrupper fra modul 1 til 4 er også at finde på årgangen efter (F08), hvor andelen af studerende, der anvender studiegrupper, er fra 64 % og 55 % på modul 1 og 2, til 48 % og 32 % på modul 3 og 4.

Figur 3.3: Er du med i en studiegruppe?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1, 2, 3, 4 og 5.
n = 80 (E07-M1), 59 (E07-M2), 49 (E07-M3), 58 (E07-M4) og 48 (E07-M5).

Note: Kategorien "Nej / ikke anvendt studiegrupper" indeholder både "Nej, og det har jeg ikke noget ønske om", "Nej, men jeg vil gerne", "Ja, men vi har ikke afholdt nogle studiegruppemøder" og "Ja, men har ikke deltaget i studiegruppemøder".

Anvendelsen af studiegrupperne er steget på modul 5, fordi de studerende, som det afsluttende projekt nærmer sig, finder større mening i at bruge hinanden. Evalueringen har vist, at de studerende generelt bruger hinanden mest i forbindelse med eksamensopgaver, hvor de ringer og mailer til hinanden, og ind imellem mødes i opgaveprocessen. Om den samme stigning også er gældende for de følgende årgange på uddannelsen, er først muligt at få en pejling på, når den næste årgang (F08) til sommer 2010 har gennemført modul 5.

Nedgangen i brugen af studiegrupperne fra modul 1 til modul 4 er ikke så kritisk, som det umiddelbart kan tolkes. Evalueringen viser, at de studerende efter modul 2, 3 og 4 er bevidste om, at de udfaser brugen af studiegrupperne. Det skyldes hovedsageligt to forhold. For det første har de studerende ikke det samme behov for studiegrupperne, som de havde i begyndelsen. Det skyldes blandt andet det stærke sammenhold og dialogen i undervisningen, i pauserne og under transporten til og fra uddannelsen, hvor de får vendt mange af de elementer, som de har behov for at diskutere med hinanden. For det andet prioriterer de studerende ikke den tid, det tager at koordinere og mødes i studiegrupperne. De har nok at gøre med undervisning, læsning og arbejde.

På E07 svarer ca. halvdelen af de studerende, at studievejledningen ikke har været aktiv i forhold til at etablere og opfordre til studiegrupper. På modul 5 ændrer mønsteret sig. Her er der kun 25 %, der svarer, at studievejledningen *ikke* har været aktiv i forbindelse med studiegrupper.

Med udgangspunkt i interview med de studerende er etableringen og anvendelsen af studiegrupperne ikke den opgave, som evaluator vurderer, studievejledningen skal opprioritere. Det underbygges af, at det allerede efter modul 3 (29 %) og fortsat på modul 4 (35 %) og 5 (34 %) kun er omkring en tredjedel af de studerende, der vurderer, at det har betydning for deres motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen. Billedet er det samme for årgangen efter (F08). Det er evaluators vurdering, at der er andre elementer i de udvidede studievejlederes opgaveportefølje, der er vigtigere at styrke. Læs mere om den udvidede studievejledning i kapitel 8.

3.6 Et sammenhængende forløb

På diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har der været fokus på at skabe et sammenhængende uddannelsesforløb, hvor de studerende oplever, at der er en progression og en sammenhæng.

Efter modul 2 var de studerende meget bevidste om, hvordan pensum, læringspunkterne og udbyttet fra modul 1 gav mening og faldt mere på plads, efter de studerende havde gennemgået modul 2. Så på den måde hænger de to første moduler godt sammen. Enkelte studerende vurderer, at de to moduler kan kædes mere sammen, og der kan gøres mere for at henvise mere tilbage til videnskabsteorien på de senere moduler. Især taget i betragtning, at videnskabsteori bliver aktuel igen på modul 5 og 6.

I forbindelse med modul 3 havde flere studerende svært ved at se koblingen fra de tidligere moduler til modul 3. Idéen med et metodemodul efter et modul om teori gav god mening for de studerende. Koblingen fra teori til metode var dog ikke tydelig i undervisningen. Det hang primært sammen med, at der ikke var klarhed omkring metodebegrebet i arbejdet med børn og unge. Det indikerer, at fokus i undervisningen med fordel kan være, hvad metode vil sige, og hvad der menes med en metodisk tilgang. Dermed flyttes fokus fra, at der findes én eller flere rigtige metoder til at skabe en forståelse for, at man kan have en hel palet af metoder, der kan bruges, der hvor de understøtter formålet.

I forbindelse med den manglende sammenhæng mellem teori og metodemodulerne overvejer nogle undervisere, hvorvidt en tematisk modulstruktur, hvor metode og teori går på tværs af flere moduler, vil styrke koblingen mellem teori og metode.

De studerende vurderer ikke, at modul 4 hænger sammen med modul 3 eller de andre forudgående moduler. Årsagen til dette er blandt andet, at de studerende ikke kan se den overordnede mening med modul 4 som en central del af uddannelsen. Derfor er det evaluators vurdering, at de udvidede studievejledere og underviserne kan gøre mere ud af at beskrive, hvordan og hvorfor modul 4 er central for uddannelsen, samt hvordan modulet kan kobles til de andre moduler i et større perspektiv. De udvidede studievejledere er opmærksomme på udfordringen, jf. nedenstående citat, og det vil styrke sammenhængen mellem modul 4 og resten af uddannelsen, men det vil også styrke udbyttet af modul 4 isoleret set, hvis udfordringen adresseres.

Udfordringerne i at se modul 4 i sammenhæng med resten af uddannelsen

- "Modul 4 er med til at sætte fokus på den sammenhængende børnepolitik. Og de studerende skal se, at de faktisk indgår i en planlagt fødekæde. De studerende, der ikke oplever det, får ikke så meget ud af det. Men de, der gør det, de oplever, at der er en sammenhæng, og de får meget ud af modul 4 og hele uddannelsen som sådan. På den måde er modul 4 meget centralt. Men det stiller nogle krav til os og til de undervisere, der er på modul 4. Det kan være med til at italesætte sammenhængen og progressionen i uddannelsen" (studievejleder)

Deltagerne på udviklingskonferencen var overordnet enige i, at modul 4 stak ud i forhold til resten af uddannelsen. De pegede i den henseende på, at der med fordel kunne gøres mere for at beskrive formålet med modul 4 i forhold til resten af uddannelsen samt i højere grad informere omkring, hvordan modul 4 har relation til de foranstående moduler. Derudover pegede andre deltagere på konferencen på, at titlen på modul 4 med fordel kunne omtænkes, idet de studerende kan få nogle forkerte forventninger til indholdet af modulet grundet modulets titel. Andre deltagere vurderede, at modul 4 i højere grad kunne præsenteres tidligere i uddannelsesforløbet, for således kontinuerligt at have fokus

på *samarbejdet* mellem sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet. Modul 4 og modul 5 er to meget forskellige moduler, og de studerende sammentænker modul 5 og 6 og lader modul 4 stå lidt alene. Nogle opfatter endog modul 5 og 6 som ét modul, i og med eksamensopgaven på modul 5 er oplægget til projektet på modul 6.

I forbindelse med sammenhængen har det været væsentligt at skabe et forløb, hvor de studerende oplever, at der er en progression hen over den samlede uddannelse. Det er forskelligt, om de studerende oplever en sammenhængende progression gennem forløbet. Enkelte finder det udfordrende, og det er ikke overraskende de samme, som har svært ved at se relevansen af nogle specifikke moduler. Andre vurderer, jf. tekstboksen nedenfor, at uddannelsesforløbet er progressivt, hvor temaerne bygger oven på hinanden, således at udbyttet udvikler sig undervejs.

Den sammenhængende udvikling gennem uddannelsesforløbet

- *"Det er godt, at vi skal tage de 6 moduler i en bestemt rækkefølge. Man får noget grundviden, og jeg synes, man kan mærke de trappetrin, man kommer igennem. Man får teori og metode, og så går man videre til undersøgelser og forskningsniveau, det giver mig et større overblik. Det hænger ok sammen, man kan godt mærke, man går et trappetrin op hver gang. Jeg kan godt se den røde tråd"* (studerende, modul 5)

Flere deltagere på udviklingskonferencen pegede i forbindelse med diskussionen af opbygningen af uddannelsen på, at uddannelsen ikke er opbygget i form af værktøjsmoduler, hvor de studerende umiddelbart kan se den konkrete anvendelse af modulet i deres praksis. Derimod er uddannelsen medvirkende til, at de studerende undervejs i uddannelsen får nogle forståelser og "tænkninger", der er medvirkende til at nuancere deres syn på deres egen praksis og det børne- og ungesyn, der opereres med i kommunerne. Derved vurderer flere deltagere, at uddannelsens enkelte moduler ikke *behøver* at kunne ses som en naturlig progression og som konkrete værktøjsmoduler, hvor de studerende umiddelbart kan omsætte det lærte til deres praksis. Uddannelsen i sin helhed kan derimod i højere grad ses som en generel opkvalificering af de studerende, hvor det primære udbytte, som de studerende tager med fra uddannelsen, ikke kun er konkrete værktøjer på en række områder, men også en anden måde at tænke på i relation til deres praksis på børne- og ungeområdet. Undervisere og de udvidede studievejledere vurderer også, at de studerende gennem det samlede forløb og den udvikling, de gennemgår hen over modulerne udvikler sig. Temaerne bygger oven på hinanden og skaber et samlet hele på uddannelsen, jf. tekstboksen nedenfor.

Progressionen i uddannelsesforløbet

- *"Det har været et meget vellykket forløb forstået på den måde, at de studerende har tilkendegivet, at noget af det de arbejdede på, på de foregående moduler, gør, at der tegner sig et sammenhængende billede af, hvad de kan, og hvad det er for nogle kompetencer, de har erhvervet sig"* (studievejleder)

- *"Det er min opfattelse, at de kan se målet for enden, men også sammenhængen med de tidligere moduler"* (underviser)

Kravet om, at modulerne skal tages i en bestemt rækkefølge, bevirker også, at det ikke er så oplagt at droppe et modul og tage en pause i uddannelsen. Som det påpeges af studerende, kan ledelsen heller ikke lige så let bede en medarbejder om at gemme et modul til senere, som det kan være tilfældet på andre diplomuddannelser. På den måde fungerer kravet som en fastholdelsesfaktor, der sikrer, at flere gennemfører den samlede diplomuddannelse.

Generelt var det vurderingen blandt deltagerne på udviklingskonferencen i januar 2010, at uddannelsens opbygning og progression var hensigtsmæssig. Enkelte deltagere havde nogle konkrete forslag til, hvordan enkelte moduler kunne strammes op, og hvordan uddannelsens sammenhæng i højere grad blev gjort klar for de studerende. Disse gik primært på at italesætte, hvordan og hvorfor modul 4 er central for uddannelsen. Derudover pegede flere deltagere på, at undervisere og de udvidede studievejledere, som evalueringen i det følgende viser, har en betydningsfuld funktion i forhold til at skabe sammenhæng mellem uddannelsens moduler.

3.6.1 Betydningen af gennemgående nøglepersoner

I evalueringen er det centralt, at de studerende oplever, at de gennemgående undervisere eller udvidede studievejledere, der fungerer som nøglepersoner på uddannelsen, er essentielle for sammenhængen i forløbet, men også for udbyttet af uddannelsen.

De gennemgående nøglepersoner er, jf. nedenstående tekstboks, vigtige, fordi de sætter rammerne og sætter den viden, de studerende skal optage, ind i de rammer, som de studerende skal bruge den tilegnede viden i. Dertil sætter de fokus på, hvad det er, der forventes, at de studerende får med hjem, og hvordan temaerne og modulerne hænger sammen. De studerende beskriver, hvordan det er givtigt og vigtigt for dem, at den underviser, de kender, og som kender uddannelsens samlede forløb og formål, kommer ind på modulet, samler op, svarer på spørgsmål og knytter tematikker sammen.

Vigtigheden af gennemgående nøglepersoner

- "Jeg kan mærke, at det er utrolig vigtigt for dem, at vi er gennemgående. Nogle undervisere ved rigtig meget om et eller andet, og er vant til at komme ud og undervise og holde forelæsnings - men der er ikke altid de store didaktiske overvejelser, og de er ikke klar over målgruppens forskellige billeder på, hvad det er det handler om. Der skal også være nogle undervisere, som ved noget om, hvordan der skal undervises, og hvordan de lærer. Og nogen, der kender de studerendes udgangspunkt og behov. Jeg bruger tid på at sætte dem ind i, hvordan de skal se den litteratur de skal læse til næste gang. Og fx forklare: I skal vide noget om videnskaber og måden man tænker på, på universiteterne af den og den grund, og i det sociale arbejde kan vi bruge det sådan og sådan. En forelæsning om et emne er ikke nok" (underviser)

Udviklingskonferencen pegede i denne henseende på, at gennemgående undervisere og udvidede studievejledere med fordel kan anvendes som ressourcer i forhold til at skabe sammenhæng i uddannelsen for de studerende. Det er disse, der er tættest på de studerende, og som ved modulet start og slutning, samt løbende på modulet, kan sætte den enkelte undervisningsgang i relation til modulet og hele uddannelsen.

Det er evaluators vurdering, at de gennemgående nøglepersoner er essentielle at prioritere som et vigtigt element på uddannelsen i forhold til at skabe en sammenhæng mellem modulerne og et samlet uddannelsesforløb, hvor de studerende får et udbytte, de forstår, og er i stand til at implementere i praksis.

3.7 Evaluators vurdering

Det er evaluators vurdering, at den eksisterende opbygning, hvor de studerende uge for uge veksler mellem arbejde og uddannelse, underbygger de hensyn, der er vigtige at fokusere på med udgangspunkt i formålet med uddannelsen.

Det betyder ikke, at der ikke er udfordringer i den nuværende opbygning, og nogle hensyn kan styrkes med andre modeller for, hvordan undervisningen placeres og fordeles i forhold til arbejdet, men det vil påvirke andre hensyn. Og det synes ikke muligt at imødekomme alle hensyn med én opbygning. I forhold til de hensyn, der er vigtigst og de udfordringer, der reelt kan imødekommes med en alternativ opbygning, er det evaluators vurdering, at den nuværende 4+4 model er fordelagtig at fortsætte med. Men for at imødekomme de udfordringer, der er, kan det i forbindelse med uddannelsen (fortsat) prioriteres at:

- undervisningsplaner og pensum udmeldes i god tid, da det imødekommer det arbejdspress nogle oplever i forbindelse med den nuværende 4+4 opbygning
- styrke ledernes involvering i uddannelsen for at sikre, at lederne giver de studerende mulighed for at bruge den tid og de ressourcer, de har behov for på uddannelsen
- styrke uddannelsesplanlægningen på arbejdspladserne, så det er klart, hvad der forventes af de studerende i de uger, de er på henholdsvis arbejde og uddannelse
- styrke vejledningen i, hvordan vikarpuljemidlerne kan bruges mest hensigtsmæssigt allerede fra første modul

I forbindelse med deltagertilskuddet har det været en stor succes at skabe rammer, hvor de studerende følges ad. Der skabes et trygt og dialogorienteret læringsrum i og uden for undervisningen på holdene. Når de studerende følges ad, kan de også bruge hinanden aktivt i forhold til forståelsen af undervisningen og omsætningen af uddannelsen.

Sammenhængen og progressionen gennem uddannelsens moduler og temaer fungerer overordnet godt, men der er tegn på, at der særligt på modul 3 og 4 kan gøres en indsats for at understøtte de studerendes udbytte gennem en bedre sammenhæng. På modul 3 handler det om, at sammenkædningen til modul 2 kan tydeliggøres. Men det handler også om indholdet, hvor det kan være mere klart, hvordan begrebet metode skal forstås i forhold til teori og de studerendes daglige praksis. På modul 4 handler det især om formidling af modul 4's sammenhæng med resten af uddannelsen, hvor de studerende efterspørger en forståelse af den samlede mening med modul 4. Der kan i den forbindelse implementeres nogle gode eksempler på, hvordan temaerne på modul 4 kan anvendes og har betydning for de studerendes praktiske arbejde.

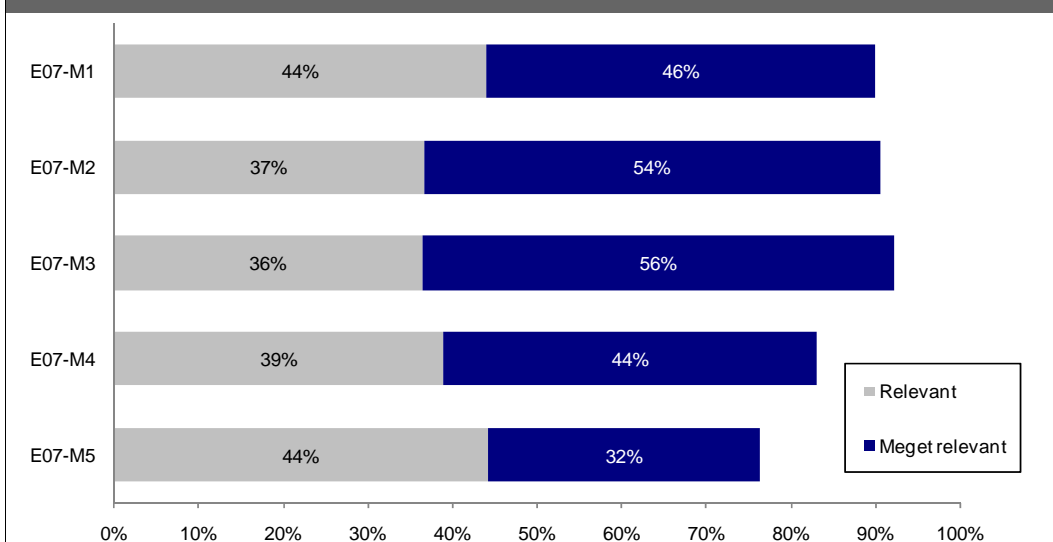
Det kan derudover med fordel fortsat prioriteres, at der er en eller flere gennemgående nøglepersoner på uddannelsen. Det kan være de udvidede studievejledere, der har mulighed for at introducere modulerne og temaerne og samle op og dermed give de studerende de rammer og helhedsforståelser, de har behov for. Men det kan også være gennemgående undervisere, der gennem hele uddannelsesforløbet er synlige og binder forløbet sammen.

Kapitel 4. Indholdet på uddannelsens moduler

Af de seks moduler, som den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet består af, er fem moduler indholdsmæssigt bygget op som modulerne på den sociale diplomuddannelse. Forskellen er, at modulerne er tilpasset børne- og ungeområdet. Dertil er et modul (modul 4) nyt, og det udspringer af de politiske målsætninger i Anbringelsesreformen ved at sætte fokus på rollerne som myndighedssagsbehandler og leverandør i arbejdet med børne- og unge med særlige behov.

I dette kapitel er det formålet at evaluere indholdet på uddannelsen. Der sættes fokus på modulernes relevans og stilles skarpt på **omsætteligheden**. Det vil sige, om de studerende oplever, at de kan "gå hjem" og bruge det, de har lært på uddannelsen i deres daglige praksis. Denne sidste del hænger tæt sammen med effekten af uddannelsen og implementeringen og videndelingen på arbejdspladsen, som behandles i kapitel 5. Men der er også sammenhæng med kapitel 6 om undervisnings- og læringsformer, hvor der fokuseres på, om undervisningen er praksisnær. Endelig stiller dette kapitel skarpt på, hvor der i forbindelse med indholdet med fordel kan justeres med henblik på at skabe det indhold, som opfylder målene med uddannelsen bedst og giver et udbytte, de studerende kan bruge.

Figur 4.1: Hvordan vurderer de studerende relevansen af de forskellige moduler i forhold til deres daglige arbejde?

Kilde: Oxford Research 2008-2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende.

n = 46-48 (E07-M1), 57-58 (E07-M2), 49-51 (E07-M3), 57-58 (E07-M4) og 46-48 (E07-M5).

Note: Procentfordelingerne er et gennemsnit af en vurdering af relevansen af de enkelte temaer på det pågældende modul.

Figur 4.1 viser, at de studerende generelt vurderer modulerne som relevante for deres daglige arbejde. Der er variation hen over de fem moduler, lige såvel som der er variation over temaerne på de enkelte moduler. Nuancerne beskrives nedenfor, men billedet er

overordnet positivt. Andelen af studerende, der svarer, at emnerne er relevante eller meget relevante, varierer fra 76 % til 92 % hen over de fem moduler.

Det er ikke kun de studerende, der er positive over for indholdet på uddannelsen. Også lederne vurderer, at uddannelsen fylder et vigtigt hul og prioriterer de rette elementer. Det er især det fokus, der er på myndighedssiden og på teoretiske og analytiske kompetencer, som gør lederne positive over for uddannelsen.

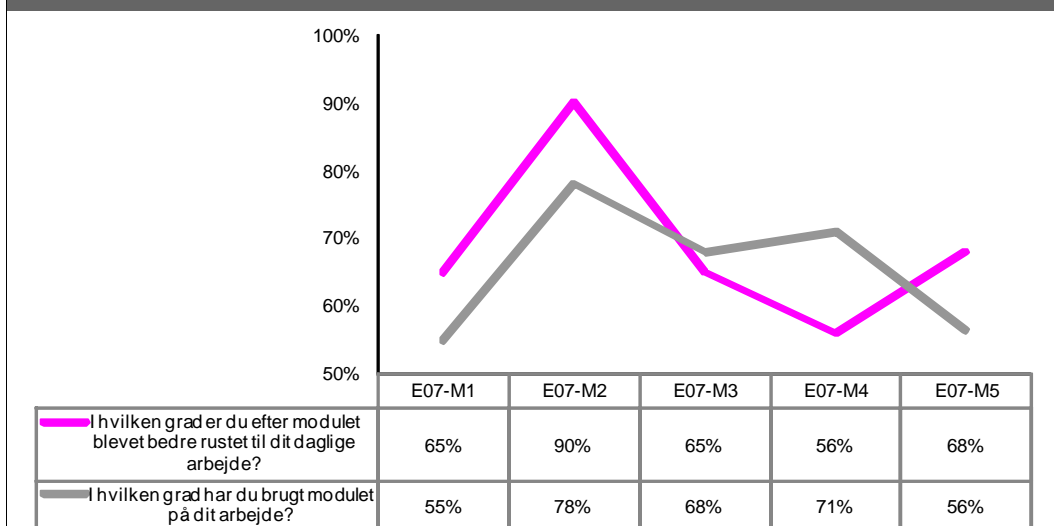
Lederne om indholdet på uddannelsen

- "Det er en fordel, at uddannelsen er så teoretisk og analytisk funderet i forhold til at være handlingsorienteret. Det gør, at man tænker over, hvad man gør, og hvorfor man gør det, i stedet for bare at handle. Så er fornuften også med (...) og man bliver omskolet til at tænke anderledes"(leder)

- "Uddannelsen er særlig attraktiv, fordi den retter sig mod myndighedsniveauet - der er mange andre muligheder til leverandørerne, synes jeg, så der manglede noget, der tog fat i myndighedsdelen"(leder)

Figur 4.2 illustrerer, hvordan de studerende på den første årgang (E07) vurderer omsætteligheden af de fem moduler. Vurderingerne udfoldes i nedenstående præsentation af hvert enkelt modul. Generelt er billedet positivt, men som figur 4.2 tydeliggør, er der variation modulerne imellem.

Figur 4.2: Omsættelighed og anvendelse på arbejdet for de enkelte moduler

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1, 2, 3, 4 og 5. n = 81 (E07-M1), 61 (E07-M2), 49-50 (E07-M3), 57-58 (E07-M4) og 47-48 (E07-M5).

Note: Procentandelene angiver "I høj grad" og "I nogen grad".

4.1 Modul 1: Videnskabsteori og teorier om sociale forhold

Overordnet vurderer de studerende, at temaerne på modul 1 er relevante. Men der er stor spredning i vurderingen af relevansen inden for de overordnede tematikker. Hele 61 % vurderer, at børne- og ungeteoriene er meget relevante, mens det for videnskabsteorien kun er 27 % af de studerende, der vurderer disse som meget relevante.

Udbyttet af modul 1 og dermed også de studerendes positive vurdering af omsætteligheden på modulet er først blevet synligt senere i uddannelsesforløbet. Kort efter gennemførelsen af modulet peger evalueringen på, at de studerende havde svært ved at bruge det tilegnede fra modul 1 i deres daglige praksis. Men som de studerende i uddannelsesforløbet får bygget viden oven på, i form af teorier og metoder, refererer de studerende tilbage til modul 1 som en vigtig base for de efterfølgende moduler og for den refleksions- og udviklingsproces, de gennemgår, jf. citatet nedenfor.

Modul 1 giver mening med tiden

- "Jeg har 26 års erfaring på området, og videnskabsteorien er svær at starte med, men den er vigtig, fordi den danner basis for resten af uddannelsen. Hvis du havde spurgt mig for 2-3 moduler siden, så ville jeg have sagt, at det ikke hænger sammen med min virkelighed. Men nu jeg ser på det i sammenhæng, så har det flyttet mig og givet mening" (studerende, modul 5)

Sammenlignes der med de senere årgange på uddannelsen, er der på F08 og E08 flere - 79 % og 88 % - (mod de 65 % på E07), der efter modul 1 vurderer, at de i nogen eller i høj grad er blevet bedre rustet til deres arbejde efter modul 1. Omvendt falder andelen igen på F09 og E09 (71 % og 72 %), så der er grund til fortsat at have fokus på omsætteligheden på modul 1. Omsætteligheden på dette modul er dermed anderledes end de øvrige moduler. Dette modul kan beskrives som en form for fundament for de øvrige moduler og for resten af uddannelsen. Evaluator vurderer, at dette med fordel kan italesættes på modulet.

4.2 Modul 2: Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn og unge

Temaerne på modul 2 vurderes af de studerende som relevante jf. figur 4.1, og den absolutte topscorer på modulet er temaet 'Risiko, modstands- og beskyttelsesfaktorer', som 17 % af de studerende vurderer som relevant, og 80 % vurderer som meget relevant. Temaet skal ses i relation til et paradigmeskift på børne- og ungeområdet, hvor man i arbejdet med børnene og deres forældre ser på deres udviklingspotentialer og modstandsdygtighed over for forskellige faktorer, frem for kun at fokusere på borgernes problemer og begrænsninger.

På modul 2 vurderer de studerende emnerne som omsættelige langt tidligere end på modul 1. Allerede lige efter modulet er der, jf. figur 4.2, 78 % af de studerende, der vurderer, at de i høj grad eller i nogen grad har brugt modul 2 i deres daglige arbejde. Og 90 % vurderer, de i høj grad eller i nogen grad er blevet bedre rustet til deres arbejde.

De studerende var meget tilfrodse og yderst engagerede på modul 2, hvor de også oplevede, at de på deres arbejdsplads kunne bruge meget af den viden, de havde tilegnet sig, jf. tekstboksen nedenfor.

Relevansen på modul 2

- *"Jeg arbejder meget intuitivt, og på modul 1 fik jeg fyldt noget teori på. Og på modul 2 om udviklingspsykologiske teorier og resiliens, der kom både noget teoretisk og noget, jeg kan bruge i det daglige arbejde. Jeg er fx begyndt at gøre meget ud af, at hvis der er flere instanser involveret, som arbejder isoleret, så arbejder jeg lidt mere på tværs og tværsektorielt nu, for at skabe helhed i behandlingen, så borgerne undgår at føle, at der bliver trukket i mange retninger"* (studerende efter modul 4)

4.3 Modul 3: Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier

Tendensen omkring den meget positive vurdering af emnernes relevans fortsætter på modul 3. Når der ses på relevansen på tværs af modulerne, er modul 3 det modul, hvor relevansen af emnerne samlet set er størst. Omvendt viser evalueringen, at modulet også har skabt frustration blandt de studerende. De studerende havde store forventninger til metodemodulet og fandt idéen med modulet og emnerne relevante. Men i undervisningen var det ikke tydeligt, hvad der var formålet med modulet, hvad de studerende skulle have med hjem, og hvad de studerende skulle forstå ved metodebegrebet, jf. tekstboksen.

Forvirring om metodebegrebet på modul 3

- *"Vi har haft en forventning til, at det var et metodemodul, og det er rigtig godt, fordi det er det, vi sidder med i vores hverdag. Men nogle af de undervisere, der har været inde, har spurgt os, hvad det er, vi kunne tænke os at vide noget om. Hvor vi har siddet med den modsatte forventning og tænkte, at nu skal der virkelig fyldes på os. Jeg tror, det indledningsvist ville være godt, hvis man får metoderne afklaret inden modulet"* (studerende efter modul 3).

Omsætteligheden på modul 3 er lav i betragtning af, hvad der kunne forventes i forhold til emnet. Som figur 4.2 viser, er der 68 % af de studerende, der svarer, at de i nogen eller i høj grad har brugt modulet på deres arbejde. Sammenlignet med modul 2 er det en nedgang. Efter at have toppet på modul 2 er der også færre (65 %), der i nogen eller høj grad vurderer, at de er blevet bedre rustet til deres arbejde.

4.4 Modul 4: Sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet

Modul 4 er det nye modul, der er udviklet specielt til diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, og det var i foråret 2009 første gang, at modulet blev gennemført. Som på de foregående moduler vurderer de studerende, at emnerne er relevante. Især finder de studerende det relevant at beskæftige sig med magtrelationen til borgeren, temaet omkring gældende lovgivning på området og samarbejdet mellem de to roller som leverandør og myndighedssagsbehandler. Men også de konkrete redskaber i arbejdet var relevante for de studerende at beskæftige sig med, jf. citaterne i tekstboksen.

Eksempler på relevansen af modul 4

- *"Jeg synes også, at jeg har fået et mere nuanceret forhold til leverandørerne i kommunen. Nu er jeg mere bevidst om de forhold, de har, og de rammer som de arbejder under"* (studerende, modul 4)

- *"Det om handle- og behandlingsplaner var spændende. Hvad er det ene og det andet. Det var relevant, synes jeg. Noget man kunne komme hjem og bruge direkte"* (studerende, modul 4)

Indholdsmæssigt er der flere udfordringer på modul 4, som kredser om de to målgrupper på uddannelsen. Det ene drejer sig om, at der er for lidt *om* og for lidt *til* leverandørerne, og det er meldingen fra både leverandører og myndighedssagsbehandlere. Dertil drejer det sig om, at nogle emner falder forskelligt ud for de to målgrupper, dels fordi de arbejder med nogle forskellige forhold til daglig, og dels fordi de har forskellige faglige forudsætninger for fx temaet om lovgivning. Men også temaer som økonomistyring, god sagsbehandlerpraksis og den socialfaglige undersøgelse er ikke overraskende mere relevante for myndighedssagsbehandlerne end for leverandørerne.

Det betyder ikke, at leverandørerne ikke har fået et udbytte af modul 4. De kvalitative data i evalueringen viser, at leverandørerne såvel som myndighedssagsbehandlerne får en udvidet forståelse af det tværfaglige samarbejde og deres roller som bestiller og udfører i en BUM-tankegang.

Omsætteligheden når, jf. figur 4.2, ikke samme niveau som på modul 2, men der er alligevel 71 %, der vurderer, at de i høj eller i nogen grad har brugt modulet i deres arbejde. Omvendt er modul 4 det modul, hvor færrest studerende vurderer, at de er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde (56 %). Til sammenligning er andelen, der vurderer, at de er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde, 83 % på årgangen efter (F08-M4). Det indikerer, at optimeringen af modulet på baggrund af evalueringen af E07-M4 har haft en positiv effekt.

Som det fremgår af figur 4.2, er det bemærkelsesværdigt, at der på modul 4 er flere, der konkret anvender modulet, end der er studerende, som oplever, de er blevet bedre rustet til deres arbejde. Forholdet mellem de to indikatorer på omsættelighed er omvendt på de andre moduler. Det handler primært om, at de konkrete redskaber på modul 4 og muligheden for at bruge disse er tydelige for de studerende, mens de bredere forståelser for helheden, samarbejdet og de organisatoriske og lovgivningsmæssige rammer i børne- og ungearbejdet, som skal ruste de studerende mere generelt, er sværere at se effekten af (jf. de studerendes usikkerhed omkring det overordnede formål og udbyttet af modul 4).

Det overordnede tema på modul 4 er nyt, og det er ikke kendte begreber som metode og teori, der udstikker rammerne for modul 4. Flere studerende kalder modul 4 for BUM modulet, andre taler om det som lovgivningsmodulet, mens andre er i tvivl om den røde tråd på modulet. Modulet er mere sammensat, og uden den overordnede forståelse af modulet kan sammenhængen til de andre moduler være udfordrende at få øje på.

4.5 Modul 5: Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering

Hovedparten af de studerende vurderer, at modul 5 er relevant eller meget relevant, men jf. figur 4.1 er modul 5 det modul, hvor færrest studerende samlet set vurderer emnerne som relevante. At færre gennemsnitligt set vurderer modul 5 som relevant skyldes især, at få vurderer, at emnet: 'Projektorganisering' er relevant. Det skyldes, at dette tema direkte er målrettet projektet på modul 6 og ikke direkte det daglige arbejde.

Evalueringen viser samtidig, jf. nedenstående tekstboks, at der er variation i, hvordan de studerende vurderer modul 5. En del af de studerende er meget positive, og de oplever modulet som spændende, fordi det ruster dem til at forstå og udføre undersøgelser, igangsætte projekter og følge op og evaluere på den praksis, de udfører. Andre oplever ikke, at det er noget, de kan bruge i deres daglige arbejde og forestiller sig ikke, at det på noget tidspunkt vil blive aktuelt for dem. Det er især leverandørerne, der er mere skeptiske over for relevansen af modul 5.

Variationen i vurderingen relevansen på modul 5

"Emnerne på modul 5 har været relevante og sporer en ind på, at man reflekterer over, hvad virker og ikke virker, og hvad kunne man selv undersøge i det små. Det kunne man virkelig bruge, synes jeg. Jo mere forskning, jo bedre og jo grundigere vi er i vores undersøgelse, jo bedre (...) Et godt modul synes jeg"(studerende, modul 5)

"Jeg synes, det er spændende at høre om nogle projekter, men det er sværere at se, hvad man skal bruge det til i sin dagligdag. Det er ikke realistisk, at jeg skal sidde og lave evalueringer i min dagligdag"(studerende, modul 5)

Ligesom på modul 4 er der på modul 5 behov for at indtænke og sikre, at også leverandørerne oplever modulet som værende målrettet deres arbejde. Dertil viser evalueringen, at det også kan være en fordel at sætte fokus på at styrke informationen om rammerne og formålet for at understøtte de studerendes udbytte og forståelse for modul 5.

I evalueringen fremhæves det positivt, at modul 5 hænger godt sammen med projektet på modul 6. Men de studerende er også positive i forhold til, at teori og metode bindes sammen og skal forstås i en sammenhæng. I relation til modul 5's funktion som forberedende for det afsluttende projekt på modul 6 roser de studerende opponent-metoden, hvor de studerende giver hinanden feedback og hører om hinandens oplæg til opgave. Omvendt er der andre af de studerende, der synes, det afsluttende projekt fylder for meget på modul 5.

Når det gælder omsætteligheden, er modul 5 det modul, hvor færrest studerende svarer, at de har brugt modulet på arbejdet. 56 % vurderer, at de i nogen eller i høj grad har brugt modulet på arbejdet. Men når det gælder en mere generel vurdering af, om de er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde, er niveauet det samme som på modul 1 og 3 (jf. figur 4.2).

4.6 Uddannelsens to målgrupper

Med udgangspunkt i den ulighed, som nogle studerende oplever i forhold til indhold og udbytte, er det relevant at overveje, om uddannelsen fremover kan justeres i forhold til de to målgrupper, der på nuværende tidspunkt er for uddannelsen. Nogle studerende oplever også, at uligheden styrkes af, at vikarpuljemidlerne kun kan søges af myndighedssagsbehandlere.

På udviklingskonferencen var der enighed om, at der fortsat skal være både myndigheds-sagsbehandlere og leverandører på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Evalueringen viser, at de studerende får et stort udbytte af hinanden, og det er, jf. Anbringelsesreformen, formålet at skabe en samlet opkvalificering af området. Derfor er det vigtigt, at begge sider af samarbejdet inddrages for at komme væk fra en monofaglig tankegang i arbejdet. Evalueringen viser, at uddannelsen langt hen ad vejen virker efter hensigten i forhold til dette formål. Det skal dog understreges, at udgangspunktet er, at myndighedsniveauet skal have et fagligt løft, hvorfor det fortsat er myndighedsniveauet,

der skal være i fokus på uddannelsen. Balancen er derfor at inddrage leverandørniveauet på en måde, så de *også* får et relevant udbytte og ikke oplever deres deltagelse som et middel til at opkvalificere sagsbehandlerne. Derfor kan der være behov for at styrke leverandørsiden på udvalgte dele af uddannelsen på en måde, så de får mere ud af uddannelsen og bidrager til den fælles opkvalificering og helhedstækning, som ønskes skabt med uddannelsen.

Evaluators anbefaling i forhold til de to målgrupper på uddannelsen er, at de to målgrupper for uddannelsen fastholdes. Men for at imødekomme den ulighed nogle studerende oplever, kan det med fordel overvejes:

- At styrke formidlingen til leverandørniveauet og specifikt til de leverandører, der søger ind på uddannelsen, så det bliver klart, at uddannelsen ikke er en opkvalificering af deres pædagogiske faglige kompetencer, men en uddannelse, der retter sig mod en opkvalificering af det faglige samarbejde, leverandørerne har med myndighedsniveauet. De leverandører, der tilmelder sig, skal være interesseret i at arbejde med dette samarbejde og til daglig have et tæt samarbejde med myndighedsniveauet. Denne formidlingsindsats kan studievejledningen med fordel være med til at løfte i både markedsføringen af uddannelsen og den personlige kontakt med kommende studerende.
- Hvordan de to målgrupper og niveauer italesættes på uddannelsen. Italesættelsen, bl.a. via BUM-modellen, kan betyde en yderligere adskillelse af de to grupper i stedet for en helhedstækning, der styrker den fælles indsats. Med BUM-modellen skilles samarbejdet i bestiller og udfører, og begreberne kan samtidig risikere at stille myndighedssagsbehandlerne over leverandørerne og dermed styrke den ulige vægtning, nogle studerende oplever, der er på uddannelsen. Det er evaluators vurdering, at der er meget forskel på, hvor meget BUM-modellen fylder på modul 4 fra uddannelsessted til uddannelsessted, og det kunne være et tema, der kunne drøftes i forbindelse med planlægningen af modul 4 uddannelsesstederne imellem. I forhold til italesættelsen kan det også overvejes, om der kan tales mere i funktioner og arbejdsopgaver end i fagligheder (pædagoger over for sagsbehandlere) og afgrænsede myndigheds- og leverandørroller.
- Hvad mulighederne er for at give leverandørniveauet mulighed for at få vikarpuljemidler, i og med, som både studerende og undervisere vurderer, at det sender et signal om, at leverandørerne er mindre vigtige, når det kun er sagsbehandlere, der kan få vikarpuljemidler.
- At sikre, at der på modul 4 også inddrages eksempler, der er relevante for de studerende, der arbejder som leverandører.
- At sikre, at der er overensstemmelse mellem de leverandører, man rekrutterer til uddannelsen og den definition af leverandørbegrebet, der arbejdes med på modul 4. Evaluator hæfter sig ved, at der kan være uoverensstemmelse mellem den leverandørdefinition, som der opereres med på modul 4, idet den primært inddrager de leverandører, der følger efter en § 50 undersøgelse, mens gruppen af leverandører på uddannelsen er bredere.

4.7 Evaluators vurdering

Alt i alt viser evalueringen, at modulerne og temaerne på modulerne er relevante, og der har været stor tilfredshed med modulernes indhold. De studerende er blevet motiveret af temaerne og de muligheder, de giver, ligesom det har givet dem store faglige oplevelser at deltage på uddannelsen.

Med hensyn til relevansen af indholdet på modulerne er der visse forbedringspotentialer. Specielt på modul 4 og 5. Her handler det især om at gøre det tydeligere, hvad det overordnede formål med modulet er, og hvilket udbytte de studerende forventes at få af modulerne. I forhold til relevansen af indholdet er det i forhold til de to målgrupper på uddannelsen også væsentligt at være opmærksom på modul 4 og 5, hvor evalueringen peger på, at der kan være behov for at styrke eller tydeliggøre relevansen for leverandørerne.

Det overordnede positive billede af indholdet på det enkelte modul hænger også sammen med omsætteligheden af uddannelsen. Som kapitel 5 om effekten af uddannelsen også beskriver, viser evalueringen, at de studerende er i stand til at bruge uddannelsen aktivt i deres praksis. Der er dog stor variation i omsætteligheden, og der er moduler, hvor omsætteligheden kan styrkes. Det gælder særligt modul 3 og 4.

Evaluator kan pege på tre forhold, der kan adresseres i forhold til at optimere uddannelsen. Der kan med fordel gøres en indsats for at:

- styrke formidlingen af metodebegrebet på modul 3
- skabe bedre balance mellem leverandør- og myndighedssiden i indholdet på modul 4
- skabe bedre forståelse for udbytte og formål med indholdet på modul 4 og 5 for begge målgrupper på uddannelsen, men i særlig grad for leverandørerne.

Kapitel 5. Effekten af uddannelsen

Evalueringen viser, at de studerende får et stort udbytte af uddannelsen. Det interessante er, hvilken form udbyttet har, i hvilket omfang det lever op til formålet med uddannelsen, om udbyttet kommer kollegerne og organisationen til gode, og om udbyttet anvendes i praksis, så det får en effekt på indsatsen over for børn og unge med særlige behov. Således er fokus i nærværende kapitel de studerendes udbytte, videndelingen på arbejdspladserne, anvendelsen i praksis og dermed effekten af uddannelsen.

5.1 Formål og udbytte

I forbindelse med effekten af uddannelsen er det relevant, at evalueringen indledende forholder sig til, hvordan og i hvilket omfang nedenstående delmål, beskrevet i formålet i projektbeskrivelsen for uddannelsen, er opnået (se boksen nedenfor).

Formålet med uddannelsen og de samlede initiativer er at bidrage til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet. Kvalificering af indsatsen skal bestå i:

1. at bidrage til en effektiv og målrettet sagsbehandling, så de afgørelser der træffes omkring indsatser overfor børn, unge og forældre modsvarer de ressourcer og behov, de har
2. at bidrage til, at de afgørelser der træffes, formidles og omsættes til konkrete handlinger i forhold til barnet, den unge og familien på leverandørniveau
3. at bidrage til et effektivt tværfagligt og tværsektorielt samarbejde for at sikre, at indsatsen overfor børnene, de unge og deres familier sker tidligt og sammenhængende
4. at bidrage til, at der sker en løbende og tæt opfølgning på, hvorledes barnet, den unge og familien udvikler sig, og på, om de indsatser der er truffet afgørelse om, gennemføres som aftalt og har den ønskede effekt
5. at bidrage til en generel og systematisk dokumentation af effekten af de indsatser der iværksættes, med henblik på at opnå viden om, hvilke indsatser der er effektive i forhold til forskellige målgrupper og kontekster
6. at bidrage til, at de økonomiske ressourcer der er til rådighed på området anvendes bedst muligt til gavn for børnene, de unge og deres familier.

Kilde: Projektbeskrivelsen for uddannelsen, jf. udbudsmaterialet til evalueringen

I det følgende vil ovenstående seks delmål i formålet blive gennemgået et for et i forhold til at afdække, i hvilket omfang uddannelsen har haft det bidrag til opkvalificeringen, som var formålet.

Ad 1: Effektiv og målrettet sagsbehandling og indsats

I forhold til at skabe en effektiv og målrettet sagsbehandling, der resulterer i indsatser, der modsvarer børn og unge samt forældres behov og ressourcer, viser evalueringen, at myndighedssagsbehandlere på uddannelsen får kompetencer til at drøfte og tage beslutninger, der er mere dokumenterede.

Samtidig er ressourcetilgangen og teorier om resiliens kommet i fokus hos både leverandører og sagsbehandlere, især gennem teorimodulet (modul 2). Det betyder, at afgørelser og foranstaltninger tilpasses og målrettes det enkelte barn og unges specifikke ressourcer og behov.

Hvordan indsatsen bedre målrettes børnene og de unges behov og ressourcer

- *"I de konkrete beskrivelser af børn, der argumenterer jeg mere og relaterer det til teori. Det kan fx være tilknytningsforstyrrelser, eller det kan være noget om resiliens. Jeg håber, det giver en bedre beskrivelse, så børnene får den hjælp de skal bruge helt præcis"*(studerende)

- *"Leverandørerne, de har fået et andet menneskesyn. De ser ikke bare børnene som et produkt, men ser dem i de kontekster, som de er i, og at børnene også har mulighed for at påvirke det. Det er ressourcetilgangen de bruger, og det er også det, som fylder på den her uddannelse"*(underviser)

At indsatsen målrettes borgernes specifikke behov, styrkes også af sagsbehandlernes fokus på betydningen af § 50 undersøgelserne, som det dokumenterende grundlag for de afgørelser, der træffes. Det styrkes i forlængelse heraf også af de studerendes fokus på samarbejdet mellem myndigheds- og leverandørniveauet, hvor myndighedssagsbehandlere er blevet mere sikre i deres rolle som bestiller af en bestemt og tilpasset indsats begrundet i en fagligt funderet undersøgelse af barnet eller den unge og deres familie og netværk. I nedenstående er det tydeligt, hvordan dette har betydning i forhold til, at tilbuddene er tilpasset børnenes og de unges behov og ressourcer, frem for at bero på mere generelle formodninger

Mere målrettet og effektiv indsats via fokus på undersøgelsen og myndighedsrollen

- *"Der er et anbringelsessted, hvor de har en klar idé om, hvor meget de synes, børnene skal være sammen med deres forældre. Der kan jeg mærke, at jeg er blevet mere firkantet. Min § 50 undersøgelse betyder mere end stedets idé om, hvordan det skal gøres. Jeg er mere tro mod undersøgelsen og trækker på undersøgelsen i argumentationen for, hvad der skal ske. Jeg er mere tydelig over for moderen, at jeg er myndighed og bestemmer, og det har skabt ro hos hende. Så det er en bedre plan for moderen, fordi det skaber ro hos hende, og barnet ser sin mor, når hun har mere overskud. Undersøgelsen er mere fastlåst, og jeg tillægger den større betydning i processen"*(studerende)

Endelig styrkes den målrettede og effektive indsats ifølge undervisere og udvidede studievejledere af, at de studerende får en mere kompleks forståelse af problemstillingerne. Det resulterer i mere sammensatte og brede indsatser, der tager hånd om et barn eller en ung fra flere perspektiver. Det er også sådan, det opleves på arbejdspladsen (se citatet i tekstboksen nedenfor). Således underbygger evalueringen også, at uddannelsen bidrager til en indsats, der er mere målrettet i og med, at den sammensættes af flere elementer. Efter modul 5 er der 73 % af de studerende, der vurderer, at uddannelsen vil betyde en mere bredspektret indsats.

Mere målrettet og effektiv indsats gennem en mere bredspektret indsats

- *"Især i forhold til de unge har vi ændret praksis. Før har vi haft en kultur om, at vi hurtigt anbragte de unge 16-17 årige. Den viden, der er kommet fra uddannelsen, gør, at vi i højere grad finder på andre metoder end bare at anbringe. Eksempelvis giver vi i højere grad massiv støtte i familien. Det handler mere om at sige, jamen, hvad er det, den unge har brug for? Det, tror jeg, betyder meget for den unge. Vi gør den unge mere almindelig i forhold til ikke at blive anbragt, og den unge føler sig mere accepteret (leder)*

Kort opsummeret viser evalueringen, at uddannelsen bidrager til, at de afgørelser, der træffes, er målrettet børnene, de unge og deres familiers behov og ressourcer. Virkemidlerne, der gør bidraget muligt, er mere dokumenterede afgørelser via større viden om teorier og aktuel forskning, en ressourcegang til borgerne, fokus på § 50 undersøgelsesens tyngde i udvikling af og opfølgning på handle- og behandlingsplaner og bevidsthed om rollerne i samarbejdet mellem leverandør og myndighedssagsbehandler.

Ad 2: Fra afgørelser til omsætning på leverandørniveau

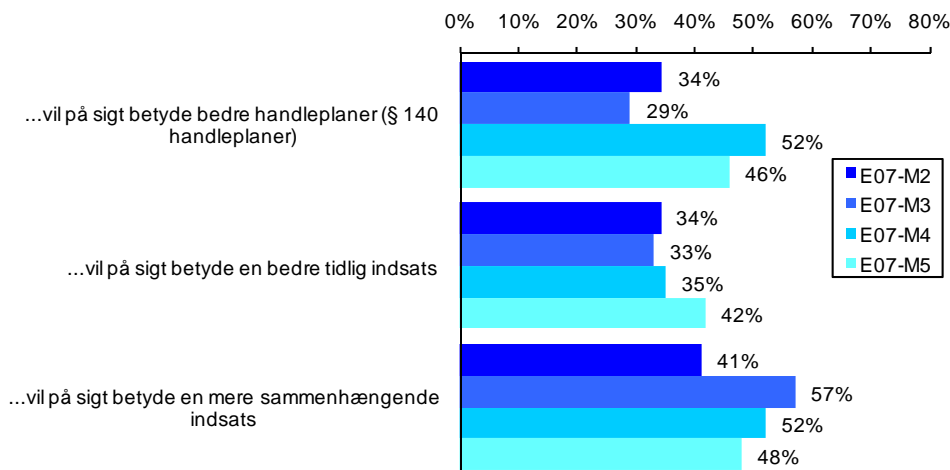
Evalueringen viser, at de studerende får mere fokus på at omsætte afgørelser til konkrete handlinger. Her er virkemidlerne det fokus, der er, dels på det tværfaglige samarbejde i indsatsen, og dels på § 50 undersøgelsens og handle- og behandlingsplanernes betydning i arbejdet. Jf. figur 5.1 er der efter modul 4 52 % af de studerende, der svarer, at uddannelsen vil resultere i bedre handleplaner, og i de kvalitative data peger de studerede på, hvordan de har fået fokus på, hvilken betydning handleplanerne har for, at sagsbehandlingens undersøgelser følges op og udføres som tiltænkt af leverandørniveauet.

Om handleplanernes betydning - fra afgørelser til omsætning

- *"Jeg er blevet mere opmærksom på forholdet myndighed-leverandør og vigtigheden af dette samarbejde og jeg er blevet endnu mere optaget af vigtigheden af en udførlig og detaljeret handleplan"* (studerende, myndighedssagsbehandler)

På den baggrund peger evalueringen på, at uddannelsen bidrager til, at de afgørelser, der træffes, omsættes til handling på leverandørniveauet.

Figur 5.1: Vurderer du på længere sigt, at diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet får en betydning for kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn, unge og deres familier? Ja, uddannelsen...

Kilde: Oxford Research, Spørgeskemaundersøgelse med studerende 2008-2009.
 n = 59 (E07-M2), 51 (E07-M3), 58 (E07-M4) og 48 (E07-M5).

Ad 3: Bedre tidlig og sammenhængende indsats

Evalueringsens kvantitative data peger på, at den tidlige indsats vil blive styrket gennem uddannelsen. Efter modul 5 svarer 42 % af de studerende (E07-M5), at uddannelsen vil betyde en bedre tidlig indsats (jf. figur 5.1 ovenfor).. Evalueringen peger således på, at uddannelsen i et vist omfang bidrager til en tidligere indsats over for udsatte børn, unge og deres familier..

Som det ses af figur 5.1, er der 48 % af de studerende, der efter modul 5 vurderer, at uddannelsen vil betyde en mere sammenhængende indsats. Efter modul 2 er der 57 %, der vurderer, at det er tilfældet. At indsatsen sker mere sammenhængende, er noget, de studerende lægger vægt på i de kvalitative interview. Evalueringen viser således, hvordan uddannelsen med teorimodulerne som virkemiddel har givet de studerende en forståelse af, hvordan en indsats bestående af flere dele, der supplerer hinanden, bedre kan imødekomme barnet og den unges ofte sammensatte behov og ressourcer.

Indsatsen bliver mere sammenhængende og helhedsorienteret

- "Vi ser problemstillingerne med flere perspektiver. Så der kan uddannelsen godt medføre, at sagsbehandlingen bliver anderledes for slutbrugerne. Jeg mener, at vi er blevet mere helhedsorienteret i vores løsninger. Vi sætter flere instanser i gang. I stedet for bare at bruge familiebehandling, hvor det kun handler om relationen mellem barn og voksen, kan det være, at der også er andre forhold, vi må se til. Det kan være økonomisk hjælp til fritidsaktiviteter eller noget socialt i andre sammenhænge end lige i familien"(kollega)

I delmål 3 lægges der vægt på, hvordan det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde som virkemiddel, skal skabe en mere sammenhængende indsats og en bedre tidlig indsats. Evalueringen viser, at de studerende gennem uddannelsen får øjnene op for at bruge andre fagligheder og sektorer aktivt, og den mere sammenhængende indsats styrkes også i høj grad gennem de studerendes kendskab til videnskabsteoretiske perspektiver og teorier om socialt arbejde, der udbreder deres perspektiv på borgernes problemer, behov og ressourcer.

Ad 4: Tæt opfølgning på udvikling og effekt

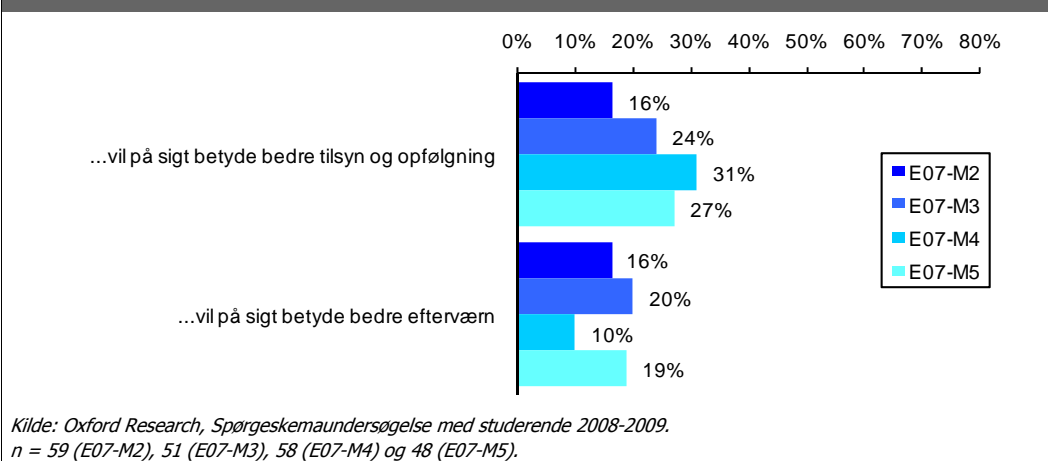
Evalueringen viser, at et af de største udbytter, de studerende har med fra uddannelsen, handler om opfølgning og effekt. Dette, i forhold til de indsætter, de er med til at igangsætte. Alligevel er uddannelsens bidrag til indsatsen begrænset, idet der ikke er tid og ressourcer til at følge op, evaluere og dokumentere på arbejdspladsen. Med andre ord lever uddannelsen op til målsætningerne på dette område, men rammerne betyder, at bidraget er begrænset, jf. tekstboksen herunder.

Fokus på opfølgning, men rammerne er begrænsende på arbejdspladsen

- "De (medarbejderne på uddannelsen) kommer også og siger, at vi handler ud i det blå, og vi evaluerer aldrig. Det er ikke noget med at komme tilbage og se på, hvorfor gjorde vi det, og spørge os selv om det virkede. Hvad har været gavnligt og hvad har ikke? Det er sådan noget, de er blevet opmærksomme på. Og hvis vi flytter et barn, stiller de indgående spørgsmål til det. Men der er ikke ret meget plads til at handle på det, de siger. Vi nikker og lytter og er enige, men tiden til at sætte sig ned og gøre noget er rigtig svær at finde. Så er der nogle ganske få sager, hvor vi kan gå i dybden og undersøge det, der er sket, og se på, hvordan det virkede" (leder)

De kvantitative data i evalueringen underbygger, at bidraget er til stede, om end det er begrænset. Figur 5.2 viser, at 27 % af de studerende vurderer, at uddannelsen på sigt vil betyde bedre tilsyn og opfølgning, og kun 19 % vurderer efter modul 5, at uddannelsen på sigt vil betyde bedre efterværn. At betydningen på dette område er begrænset, skyldes med baggrund i de kvalitative data ikke uddannelsen, men rammerne for de studerendes daglige praksis i kommunerne.

Figur 5.2: Vurderer du på længere sigt, at diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet får en betydning for kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn, unge og deres familier? Ja, uddannelsen...

Ad 5: Dokumentation af effekt

I forhold til at skabe dokumentation og undersøgelser, der kan sikre viden om effekter i arbejdet med børn og unge, er konklusionen relativt ens med konklusionen på delmål 4. Flere af de studerende er motiverede og føler sig bedre rustet til at udforske området og igangsætte initiativer og undersøgelser, jf. citatet herunder. Problemet er, at mulighederne er begrænsede.

Begrænsende forhold på arbejdspladsen

- "Jeg synes, uddannelsen giver nogle gode idéer til, hvordan vi kan lave noget anderledes, men vi oplever også, at der ikke er tid og økonomi til at lave nogle spændende tiltag. Det er forholdene ude på arbejdspladsen, der bremser det" (studerende efter modul 5)

De studerende har meget forskellige forventninger til, om den viden, de har fået om at gennemføre evalueringer og undersøgelser, er noget, de vil få brug for i deres daglige arbejde. Flere studerende finder det yderst relevant, mens andre kun ser temaet (især i form af indholdet på modul 5) som relevant for det afsluttende projekt på modul 6, fordi de vurderer, at de aldrig vil komme til at arbejde med undersøgelser, evalueringer eller lignende projekter. Se mere om relevansen af modul 5 i kapitel 4 om indholdet på uddannelsen.

Ad 6: Anvendelsen af de økonomiske ressourcer

I relation til de økonomiske ressourcer har de studerende gennem modul 4 fået skærpet deres fokus på, hvordan de økonomiske ressourcer anvendes, og om leverandøren opfylder de aftaler, som er indgået i kontrakten mellem kommunen og leverandøren. Med andre ord er myndighedssagsbehandlere blevet skærpet på deres rolle som bestiller af en ydelse, som kommunen betaler en leverandør for. Samtidig har det givet de studerende en større generel forståelse for samarbejdet og betingelserne i børne- og ungearbejdet, hvor relationen mellem kommunen (myndighedssagsbehandlere) tænkes ind i en bestiller-udfører-modtager (BUM) model, der placerer sagsbehandlere og leverandørerne i mere definerede og klare roller, jf. tekstboksen nedenfor.

Rollerne som myndighed/bestiller og udfører

- "Modulet er interessant og en øjenåbner i forhold til at være myndighed eller bestiller. Det er godt at få fokus på økonomien, og hvilke krav vi stiller til eksempelvis anbringelsessteder. Jeg er blevet mere klar på min rolle i beskrivelse af mål og delmål i handleplanen og betydningen for det videre arbejde. Og jeg er mere klar på behandlingsplanen fra leverandøren – at der stilles krav – hvad får vi, for de penge vi betaler?" (studerende, modul 4)

Det økonomiske aspekt i samarbejdet mellem myndighed og leverandør er dog ikke et element, som de studerende lægger meget vægt på i de kvalitative data. Det skyldes blandt andet, at det ikke er alle studerende, der tager del i udarbejdelsen og opfølgningen på kontrakter. Det er evaluators vurdering, at uddannelsen bidrager til en mere effektiv anvendelse af de økonomiske ressourcer, i det omfang de myndighedssagsbehandlere, der er på uddannelsen, har ansvar for eller tager del i ansvaret for kontrakterne med leverandørerne.

5.2 Andre fokuspunkter i udbyttet af uddannelsen

Evalueringen peger på, at der udover bidraget i forhold til de formulerede delmål også er andre områder, hvor uddannelsen bidrager væsentligt til en opkvalificering af de studerende, og på længere sigt en bedre indsats over for børn og unge med særlige behov. Det drejer sig for det første om, at de studerende er blevet mere reflekterende og fagligt bevidste over deres praksis og for det andet, at de studerende er blevet opmærksomme på at inddrage borgerne.

Disse to tillæg, som præsenteres først i nedenstående, indgår ikke direkte i ovenstående gennemgang af de seks delmål med uddannelsen. De to efterfølgende er derimod behandlet i gennemgangen. Det er evaluators vurdering, at de er så centrale, at der er behov for at trække dem frem separat. Det sidste og sjette forhold er et forhold, som evalueringen peger på som et udbytte, der med fordel kan styrkes på uddannelsen.

5.2.1 Kritisk refleksion og faglig identitet

Evalueringen peger på, at et centralt udbytte af uddannelsen er, at de studerende gennem uddannelsen er blevet mere kritiske og stiller spørgsmålstegn ved deres egen praksis og metoder (se tekstboksen nedenfor). Samtidig sætter de studerende spørgsmålstegn ved og er kritiske over for kommunernes praksis og tilgange til forskellige forhold i arbejdet med børn og unge. Det kan fx være kommunens tilgang til forældreinddragelse, som er uklar eller fagligt kan anfægtes. På den måde er de studerende blevet opkvalificeret fagligt i et omfang, der gør, at de føler sig sikre nok til at bruge deres faglighed til at forbedre praksis på arbejdspladsen.

De kvantitative data viser, at 95 % af de studerende efter modul 5 vurderer, at de reflekterer mere over deres egen praksis. Refleksionen over egen praksis er det forhold, hvor flest studerende vurderer, at uddannelsen har betydning for deres praksis.

Lederne er enige i, at det er et område, hvor de studerende har udviklet sig meget i kraft af uddannelsen, og de oplever en faglig stillingtagen fra de medarbejdere, der er i gang med uddannelsen. Også de udvidede studievejledere og underviserne trækker dette udbytte frem og understreger, at det spiller en stor rolle, at de studerende gennem den dialogprægede undervisning hører om praksis i andre kommuner. Den kritiske stillingtagen handler ifølge undervisere og udvidet studievejleder, jf. tekstboksen nedenfor, også om en generelt større faglig bevidsthed og professionsidentitet hos de studerende, der giver dem en faglig sikkerhed. En faglig bevidsthed og en identitet, der skabes og styrkes gennem opkvalificeringen og fællesskabet omkring faget som et fælles sprog.

Mere kritisk og faglig begrundet stillingtagen til den daglige praksis

- *"Jeg stiller flere spørgsmålstegn til, hvordan det er, jeg arbejder. Jeg er mere kritisk. Det giver mig mere faglighed, men det giver også en utryghed, da jeg kan se på min praksis, at den ikke er den bedste på alle områder. Og så arbejder vi på at gøre det bedre"* (studerende)

- *"De bliver fagligt langt mere bevidste, og de bliver villige til at sætte deres faglighed i spil, forstået sådan, at de i højere grad påtager sig ansvaret for beslutninger og rejser dialoger og debatter hjemme på deres arbejdspladser. Jeg har hørt det fra en arbejdsgiver, der siger: De udfordrer os på den gode måde, hvor de siger, at måske kunne vi også gøre sådan og sådan, og måske kunne det være lige så godt at vi gjorde sådan. Den faglige selvsikkerhed fører til, at man har mere at bære ind i dialogen"* (studievejleder)

Det er både de teoretiske perspektiver, den evidensbaserede viden og de konkrete metoder, som giver de studerende den sikkerhed, der skal til, for at stille spørgsmålstegn ved og udvikle egen og andres praksis.

5.2.2 Inddragelse af børnene, de unge og deres familier

Endnu et udbytte, som både undervisere, ledere og studerende vurderer, de har fået fra uddannelsen, er et øget fokus på inddragelsen af børnene, de unge og deres familier. De studerende reflekterer over, hvordan dette gøres i kommunerne, hvordan det kan gøres bedre, og hvorfor det er vigtigt at inddrage forældrene, netværket, børnene og de unge selv. Ligesom fokuset på ressourcer kan fokus på inddragelsen ses som led i et paradigmeskift i det sociale arbejde. Og det er både blandt de studerende og underviserne noget, de lægger vægt på som et centralt udbytte af uddannelsen jf. tekstboksen.

Et eksempel på mere fokus på inddragelse af borgerne

- "Der var en talepædagog i en sag, hun bad om et møde, fordi hun var i tvivl om nogle ting, men jeg tænkte, hvad er det for et møde? Så siger jeg, at jeg synes vi skal inddrage forældrene. Egentlig er det jo pædagogen, der beder om hjælp, og der er familien vigtig at inddrage. Og hun (talepædagogen) sagde selv bagefter, at det var rigtig godt. Vi havde brug for hjælp, og familien synes, det var godt at blive inddraget. Det er et helt andet samarbejde vi har fået" (studerende)

Efter at have afsluttet modul 5 er der 54 % af de studerende på første årgang, der vurderer, at uddannelsen på sigt vil betyde en bedre inddragelse af børn og unge, deres familier og netværk. Til sammenligning er der på årgangen efter – efter at de har gennemført modul 4 - 57 %, af de studerende, der vurderer, at uddannelsen vil betyde en bedre inddragelse.

5.2.3 Ressourcetilgangen og teorien om resiliens

Som allerede beskrevet i forbindelse med delmål 1 er en effekt af uddannelsen, at begge målgrupper, men særligt leverandørerne, trækker på en resourcetilgang, hvor undersøgelsen, sagsbehandlingen og behandlingen sætter fokus på og tager udgangspunkt i at anvende og udnytte de ressourcer, børnene, de unge, deres forældre og deres netværk allerede har. Teorien om resiliens og tilgangen til, at børnene, de unge deres familier har nogle ressourcer, er forhold, de studerende har oplevet som et væsentligt bidrag til deres arbejde, og det er forhold, som mange påpeger som direkte anvendelige i daglig praksis.

Fokus på resiliens og netværk

- "I forhold til resiliens, som også er noget af det, som jeg har brugt meget, der synes jeg det har bevirket, at jeg har gjort mere for at styrke netværksdannelsen mellem forskellige niveauer for at øge resiliens" (studerende, leverandør efter modul 4)

5.2.4 Teoretiske og evidensbaserede argumentationer og afgørelser

De studerende anvender i langt højere grad end tidligere teorier og undersøgelser i deres argumentation. Derigennem bliver sagsbehandlingen evidensbaseret og underbygget, og

de foranstaltninger, som sættes i værk, er i langt højere grad dokumenterede. Flere ledere oplever også, at det er tilfældet, og de ser effekten af det i det daglige arbejde.

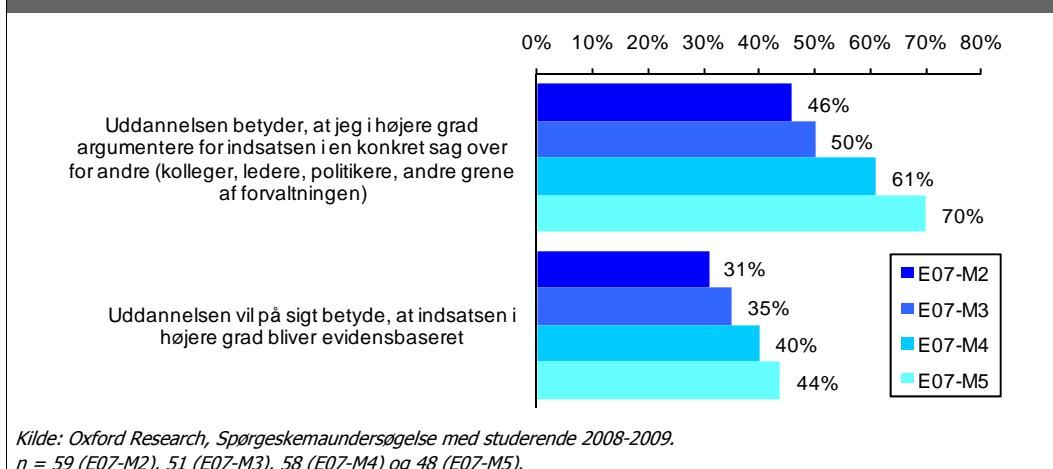
Fra synsninger til evidens

- *"De studerende er gået fra at have synsninger. Der er baggrund for de beslutninger, der bliver truffet. De er i stand til at løfte diskussionerne til et andet perspektiv, end de traditionelt kan. Og de er i stand til at uddybe nyere teorier og beslutninger i deres drøftelser"*(leder)

I de kvantitative data svarer henholdsvis 59 % og 73 % af lederne i foråret og efteråret 2009, at de studerende er blevet bedre til at reflektere over baggrunden for og argumentere for de beslutninger, de træffer. Det er det område, hvor flest ledere oplever en stor forandring hos de medarbejdere, der går på uddannelsen.

Det understøttes af de studerende, hvor 70 % efter modul 5 vurderer, at de i højere grad kan argumentere for indsatsen i en konkret sag over for kolleger, ledere, politikere osv. Fokuseres der direkte på evidens, er der efter modul 5 44 % af de studerende på uddannelsens første årgang, der vurderer, at uddannelsen på sigt vil betyde, at indsatsen i højere grad bliver evidensbaseret.

Figur 5.3: Om uddannelsens betydning for en mere dokumenteret og velbegrunderet indsats ifølge de studerende

Underviserne er, jf. nedenstående citat, enige i, at de studerendes udbytte især handler om, at de bliver mere evidensbaserede og dokumenterende i deres arbejde.

En større faglig bevidsthed

- *"Jeg ser helt klart en større bevidsthed omkring deres egen professionsudøvelse i forhold til, at man har noget forskelligt at byde ind med, og det kvalificerer deres faglighed. Metodemæssigt gør det, at de bliver mere faglige i stedet for "jeg plejer". Den tavse viden får de sat nogle begreber på, som gør, at de kan diskutere det på en faglig anden måde (...) Og her kan de også spørge om der er noget forskning på området og introducere et nyt perspektiv, hvor man kan se om der ligger noget, der kan støtte dem i deres argumentation"*(underviser)

5.2.5 Styrkelse af udbyttet omkring det tværfaglige samarbejde og rollerne i samarbejdet

Udover de områder, som med udgangspunkt i formålet med uddannelsen kan styrkes, peger evalueringen ligeledes på, at temaet og udbyttet omkring det tværfaglige samarbejde og samarbejdet mellem myndigheds- og leverandørniveauet kan styrkes. Både undervisere og studerende peger på, at der kunne være øget fokus på det tværfaglige samarbejde, jf. citatet nedenfor.

Det tværfaglige fokus drukner

- "Jeg synes, modulerne fungerer godt. Men det tværfaglige kunne godt opprioriteres generelt. Der er ikke rigtig nogle af modulerne, der har sat fokus på det, hverken i litteraturen eller på anden måde. På modul 4 var det meget hver for sig, og det tværfaglige druknede lidt i de juridiske rammer, og meldingerne var, at de to målgrupper havde oplevet det modul meget forskelligt. (...) Men det er også nyt med det tværfaglige fokus, der også først er kommet ind på grunduddannelserne nu. Der begynder at komme mere litteratur på dansk også, som også direkte er anvendeligt på B&U-området" (underviser)

Sammenholdes lederne besvarelser og formålet med uddannelsen, står det klart, at udbyttet af det tværfaglige samarbejde og fokus på rollerne i samarbejdet kan styrkes på uddannelsen. I de to spørgeskemaundersøgelser med lederne er der henholdsvis knap en fjerdedel og knap en tredjedel, der svarer, at de studerende er blevet mere opmærksomme på deres rolle som henholdsvis leverandør og myndighedssagsbehandler. Det er på den baggrund evaluators vurdering, at temaet om det tværfaglige samarbejde mellem myndigheds- og leverandørniveauet med fordel kan styrkes for at fastholde uddannelsens formål som et led i udmøntning af Anbringelsesreformen.

5.3 Implementering og videndeling af uddannelsen

Før uddannelsen får en effekt hos slutbrugerne: børn og unge med særlige behov, skal udbyttet fra uddannelsen i anvendelse. Den nye viden, de nye metoder og de nye fokusområder skal implementeres og bruges i det daglige arbejde. Dermed kan uddannelsen få en udvidet effekt i det omfang, de studerende videndeler og udbreder uddannelsen til deres kolleger og til arbejdspladsen.

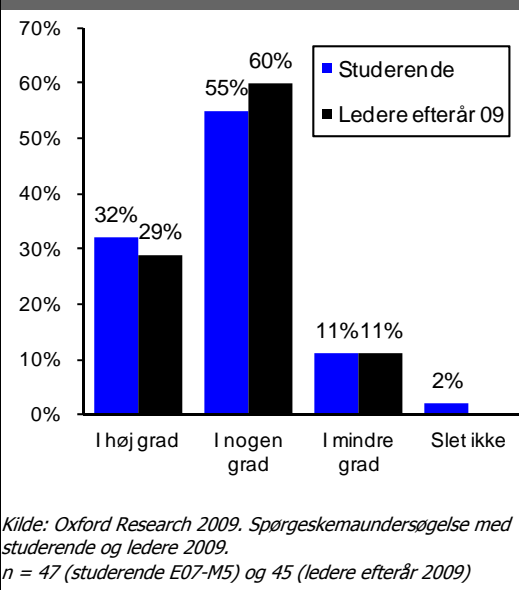
Som citaterne i tekstboksen herunder tydeliggør, viser den samlede evaluering, at uddannelsen får en effekt på indsatsen over for børn og unge med særlige behov. De studerende omsætter det udbytte, de får, og de oplever, at det påvirker deres arbejde. Størstedelen af lederne og kollegerne til de studerende er enige i, at uddannelsen gør en forskel. De udvidede studievejledere er også positive, om end de er opmærksomme på, at der er mange faktorer, der spiller ind.

Om uddannelsens effekt på slutbrugerne

- "Jeg gør en bedre indsats over for børn nu, end jeg gjorde før. Jeg har fået nogle konkrete redskaber til at lade være med at putte børn i kasser, og det kan jeg mærke, gør mig bedre. Og derudover er jeg mere bevidst om systemets indflydelse på de unge mennesker" (studerende)

- "De er kommet tættere på deres fag (...) Og det tror jeg bæres med ud. Det internaliseres og lagres i kroppen til du lærer noget nyt. Det vil være implementeret i deres måde at møde borgeren på. Derfor vil det påvirke deres arbejde, og de har blik for, at når jeg handler sådan, så har det nogle konsekvenser. Borgere bliver mindre udsat for synsninger, og borgerne bliver mere inddraget, hvilket betyder mindre overgreb." (studievejleder)

Figur 5.4: I hvilken grad vurderer du, at uddannelsen samlet set er medvirkende til at forbedre indsatsen over for børn og unge??

Evalueringen underbygger også kvantitativt, at uddannelsen har som effekt, at indsatsen forbedres. Otte ud af 12 undervisere vurderer, at uddannelsen i høj grad er medvirkende til at forbedre indsatsen over for børn og unge. Som figur 5.4 viser, er de studerende og deres ledere også positive. Omkring en tredjedel af både ledere og studerende vurderer, at indsatsen i høj grad vil blive forbedret på grund af uddannelsen, og over halvdelen vurderer, at uddannelsen i nogen grad vil være medvirkende til at forbedre indsatsen.

Uddannelsen implementeres således i stort omfang, men på nogle arbejdspladser er de studerende og deres kolleger mindre overbeviste om, at uddannelsen får en effekt, og på flere arbejdspladser kan effekten derfor styrkes. Når effekten er mindre udtalt skyldes det, at rammerne for at videndele og implementere den på uddannelsen tilegnede viden på arbejdspladsen er begrænset på grund af flere faktorer.

Nedenfor behandles videndelingen først særskilt i forhold til kollegernes udbytte og karakteren og omfanget af videndelingen. Derefter fokuseres der på, hvad det er for faktorer, der er afgørende for, om der sker en implementering og en videndeling, og hvordan rammerne med fordel kan styrkes.

5.3.1 Videndeling på arbejdspladsen

Evalueringen viser, at videndelingen på arbejdspladsen varierer meget fra arbejdsplads til arbejdsplads og tager mange former. Der er også forskel på, om kollegerne oplever et udbytte af, at en eller flere kolleger deltager på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Som tekstboksen nedenfor illustrerer, kan kollegerne se potentialet, men det er ikke alle, der oplever, at det indfris. Omvendt er der andre kolleger, som aktivt har implementeret dele af den viden, kollegaen på uddannelsen har tilegnet sig i deres egen daglige praksis.

Om variationen i kollegernes udbytte

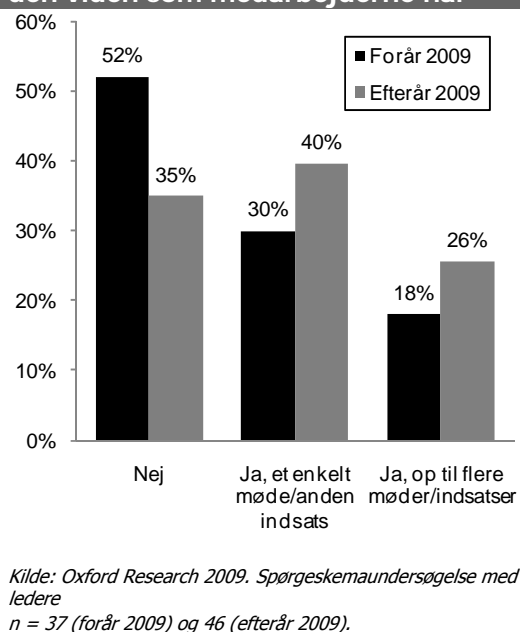
- "I teorien tænker jeg, det kan være rigtig godt, fordi man kan få nye synsvinkler og nye tilgange, men det skal der altså være et forum for, og det er der ikke. Så på den måde oplever jeg ikke, at vi som team ved noget samlet om den uddannelse, og samlet får noget ud af den. Det er ikke med til at kvalificere teamet fagligt" (kollega)

- "Det giver da anledning til en god faglig debat i gruppen, når der er nogle af sted, og det sætter udviklingen i gang. Det gør også, at vi andre bremser op og tænker, sådan kan man også gøre. Så det betyder noget. Jeg har haft det her med resiliens i baghovedet, som en tilgang til at arbejde med familier på. Det holdt min kollega et oplæg om. Der kan jeg sætte mig ned efter et besøg og reflektere over, hvad det nu lige var, det handlede om, og hvordan jeg kan bruge det" (kollega)

Evalueringen viser tillige, at nogle arbejdspladser gør en stor indsats for at give de studerende på uddannelsen mulighed for at videreformidle den viden, som de har fået på uddannelsen, så også kollegerne får et udbytte. På andre arbejdspladser bliver der ikke gjort en indsats, og de studerende ærgrer sig over, at den viden, de har med tilbage, ikke kommer deres kolleger og den organisation, de arbejder i, til gode, og dermed ikke nødvendigvis får den ønskede effekt i forhold til den samlede indsats.

I efteråret 2009 vurderer 4 % af lederne, at afdelingen/organisation får et meget stort udbytte, 60 % mener, udbyttet bliver stort, og 39 % mener, afdelingen/organisationen får et mindre udbytte.

Figur 5.5: Er der afholdt nogle temamøder eller på anden måde gjort en indsats for at udbrede og anvende den viden som medarbejderne har

Som figur 5.5 illustrerer, er det i foråret og efteråret 2009 henholdsvis halvdelen og knap to tredjedel af lederne, der svarer, at de på arbejdspladsen har afholdt et eller flere videndelingsarrangementer. Evalueringen viser, at disse arrangementer spænder fra enkelte korte dagsordenpunkter på teammøder til større temaarrangementer for 40-50 deltagere. Mange steder har studievejledningen taget del i sådanne arrangementer og dermed støttet op om den studerendes oplæg og fortalt generelt om uddannelsen.

Udover formelle arrangementer, videndes der, jf. tekstboksen herunder, også i mere uformelle former. De studerende fortæller om uddannelsen og udbyttet fra denne i pauser og til sociale arrangementer. Men også når de drøfter sager, problemstillinger eller generelle forhold i arbejdet med kolleger og ledere, trækker de studerende på uddannelsen. Hermed får kollegerne indblik i, hvad uddannelsen handler om, og hvordan de også kan få

udbytte af uddannelsen. Flere steder er kolleger og ledere gode til at spørge interesseret ind til udbyttet, eksamensopgaverne og til emnerne på uddannelsen løbende. På andre arbejdspladser er der ikke den samme interesse. Nedenstående tekstboks viser eksempler på uformel videndeling.

Eksempler på uformel videndeling

- "Det kan også være sådan, at de ser jeg har beskrevet noget i en statusrapport, og så spørger de og siger: se det var lige det og det jeg skulle bruge i den sag. Så på den måde bliver det udbredt lidt og når de andre også. Mine kolleger er mere opmærksomme på, at man lige har lidt ekstra at komme med og hænge det op på, når man siger noget"(studerende)

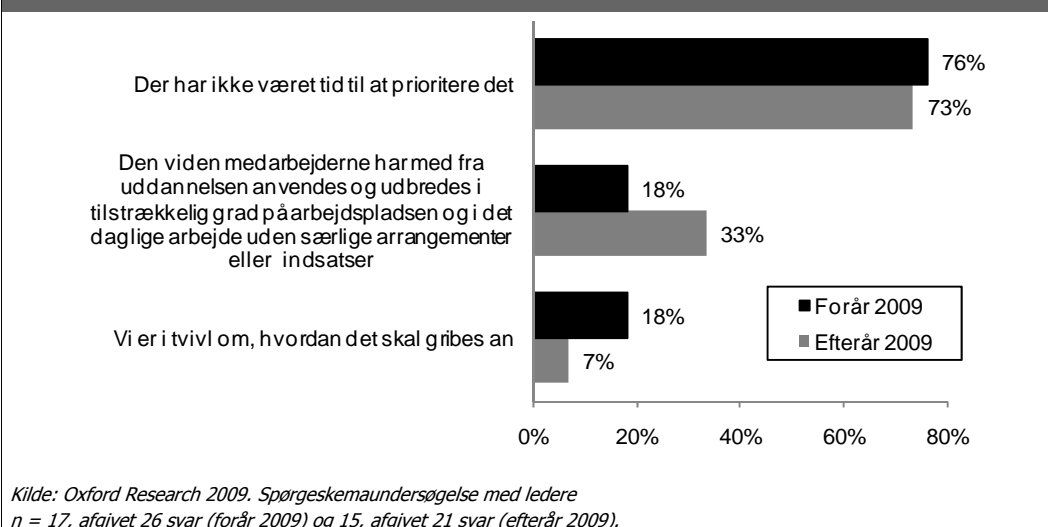
- "Vi deler kontor, og vi har haft nogle faglige diskussioner og overvejelser, som vi har haft gavn af i teamet. Det har været rigtig godt i § 50 undersøgelserne, men meget af det er også på et mere teoretisk plan. Men jeg synes altid, det er godt med sådanne diskussioner, for det får en til at fokusere på fagligheden"(kollega)

- "I forhold til et barn eller en ung kan det godt påvirke, hvad jeg foreslår, men det er svært at sige, hvilken betydning det har, fordi vi ikke taler om det på arbejdspladsen. Jeg ved ikke, om det vil få en betydning for slutbrugerne. Måske hvis vi får talt mere åbent om det"(studerende)

Evalueringen viser, at den uformelle videndeling flere steder er rigtig effektiv og meget anvendt. Den uformelle videndeling er dog mere afgrænset til enkelte kolleger. Omvendt er den målrettet det konkrete arbejde i og med, at det foregår i forbindelse med konkrete sager og udfordringer i arbejdet. Det er evaluators vurdering, at flere af de arbejdspladser, hvor den formelle videndeling har svære vilkår, kan få meget ud af at italesætte uddannelsen og udbyttet i det daglige for at skabe en kultur for at kommunikere om uddannelsen og udbyttet.

Når der ikke gennemføres egentlige videndelingsarrangementer, er den mest udbredte årsag, jf. figur 5.6, blandt lederne, at det er en udfordring at finde tid og ressourcer til formålet. Dertil vurderer hver tredje leder, at videndelingen foregår i tilstrækkelig grad gennem det daglige arbejde, hvorfor de ikke har gjort en indsats for at arrangere videndelingsarrangementer. I forbindelse med videndelingen peger data også på, at der fortsat kan være et forbedringspotentiale i at give de studerende og deres ledere nogle konkrete forslag til, hvordan de kan videndele. Henholdsvis 18 % og 7 % er i tvivl om, hvordan de kan gribe videndelingen an.

Figur 5.6: Hvad er årsagen til, at der ikke er blevet afholdt arrangementer eller gjort anden indsats for at udbrede og anvende den viden, som medarbejderne har med fra uddannelsen? (flere svar)

Det er evaluators vurdering, at den uformelle videndeling, der foregår gennem det daglige arbejde, kan være lige så gavnlig som den formelle. Når det drejer sig om den konkrete anvendelse og omsætning, kan det endda være at foretrække. Omvendt er fordelene ved formelle arrangementer, at ledelsen sender et tydeligt signal om, at uddannelsen er brugbar, og at der er plads til at bryde med gamle metoder og tilgange i arbejdet. Om den uformelle videndeling er effektiv, afhænger meget af samarbejdet på arbejdspladsen. Der hvor der er et tæt samarbejde og meget dialog, får den ofte en vigtig plads, mens det er mere begrænset der, hvor de studerende arbejder mere alene.

Afsluttende skal det bemærkes, at det er begrænset, hvad der kan forventes i forhold til videndeling. Det kan ikke forventes, at kollegerne får det samme udbytte som de studerende, og som en underviser påpeger, er de studerende ikke trænet i at videreformidle kompleks viden. Omvendt er det evaluators vurdering, at der er plads til forbedringer. Og en øget opmærksomhed på, hvad det er for faktorer (jf. næste afsnit), der virker be-

grænsende, kan betyde, at både videndelingen og implementeringen på arbejdspladserne kan styrkes.

5.3.2 Faktorer der spiller ind på videndeling og implementering

Som beskrevet i det tidligere afsnit er der både udfordringer og potentialer i forbindelse med at videndele og implementere uddannelsen på arbejdspladserne, så uddannelsen får en effekt på indsatsen over for børn og unge med særlige behov. I nedenstående vil der fokuseres på, hvad det er for faktorer, der spiller ind på videndelingen og implementeringen, for at afdække, hvordan videndeling og implementering kan styrkes. Fokus er på forholdene på arbejdspladsen og ikke på forholdene på uddannelsen. Forholdene på uddannelsen, der påvirker omsætteligheden og videndelingen, behandles i kapitlet om lærings- og undervisningsformer og i kapitlet om indholdet på uddannelsen.

Konkrete planer for implementering og videndeling

Overordnet viser evalueringen, at der flere steder, jf. nedenstående tekstboks, mangler en plan for, hvordan uddannelsen og de opkvalificerede studerende skal bruges på arbejdspladsen. Flere ledere er bevidste om, at de kunne gøre mere for at sætte de kompetencer, som de studerende tilegner sig på uddannelsen, i spil. Også de studerende og deres kolleger har fokus på denne problematik. Effekten af uddannelsen kan styrkes væsentligt af, at arbejdspladsen og ledelsen er mere aktive og strategisk anvender eller/og italesætter udbyttet på arbejdspladsen.

Manglende planer for at bruge uddannelsen strategisk på arbejdspladsen

- *"Forventningerne har været, at uddannelsen skulle medføre et kvalitativt løft hos de medarbejdere, der er af sted, og det er delvist blevet indfriet. Og grunden til, at det kun er delvist, er, at vi som ledelse ikke har været mere bevidste om at benytte de kompetencer, som de studerende har tilegnet sig"* (leder)

- *"Det er demotiverende at have skiftende ledere, som på ingen måde interesserer sig for eller sætter sig ind i min uddannelse. Jeg kan godt mærke, at når mine kollegaer og ikke engang ledelsen gider høre på, hvad det er, jeg har lært, og ikke gider bruge mine kompetencer, så slår jeg sådan lidt ud med armene"* (studerende)

- *"Jeg håber uddannelsen kommer til at gøre en forskel, og det tror jeg. Man bliver lidt brudt op i sine metoder og måder at gøre tingene på. Hvis ikke det bliver kvalt i systemet. Problemet er, at rammerne ikke følger med. Der mangler en implementering eller en stillingtagen til, hvad gør vi nu, praksis kører ligesom ved siden af og tænkes ikke ind i en sammenhæng. Det er ledelsen, der burde tage stilling"* (kollega)

Nogle kolleger, studerende og endog ledere efterspørger flere krav til, at kommunerne skal gennemtænke og i højere grad udarbejde en plan for, hvad de vil have ud af at sende medarbejdere af sted på uddannelsen. Men som lederne og de udvidede studievejledere samtidig er opmærksomme på, kan det også handle om at motivere til inddragelse og implementering ved at tydeliggøre, hvordan arbejdspladserne, ved at involvere sig og tænke mere strategisk i forbindelse med uddannelsen, kan få et større og konkret udbytte af uddannelsen. Det er evaluators vurdering, at videndeling og implementering først og fremmest skal ske gennem motivation og inspiration. På den anden side kan det overvejes, om der med baggrund i deltagertilskuddet kan stilles større krav til arbejdspladsens involvering uden at afskrække ledere fra at indvilge i at tilmelde flere medarbejdere på uddannelsen.

På enkelte arbejdspladser *bliver* uddannelsen anvendt mere strategisk. De tiltag, som disse arbejdspladser anvender, kan med fordel videreformidles og bruges som inspiration på andre arbejdspladser som gode eksempler. På en arbejdsplads får de opkvalificerede medarbejdere i kraft af uddannelsen eksempelvis nye funktioner. På andre arbejdspladser indgår studerende som særlige ressourcepersoner på bestemte områder, mens praksis på andre arbejdspladser er, at de studerende har valgt emnet for det afsluttende projekt med udgangspunkt i udfordringer eller forhold på arbejdspladsen. Hvis det afsluttende projekt tager udgangspunkt i noget aktuelt for arbejdspladsen eller fx er en udvikling af en konkret politik, får arbejdspladsen direkte glæde af projektet, og det bliver tydeligt, hvad de studerende kan, og hvordan de kan opkvalificere indsatsen, hvis deres erhvervede viden implementeres og videndeles. I nedenstående tekstboks illustreres det, hvordan uddannelsen nogle steder anvendes målrettet.

Eksempler på målrettet anvendelse af uddannelsen

"Der er en gruppe på tre fra en kommune, der er gået sammen om at udforme en undersøgelse i forhold til seksuelle overgreb og udforme en egentlig beredskabsplan og så efterfølgende at arbejde med implementeringen. Det er rigtig godt tænkt og rigtig godt gået. Og reaktionen på arbejdspladsen er: Har vi nogen der kan det? De er imponeret!" (studievejleder)

"Jeg forventer, at alle hver især gennemgår en udvikling. Ellers får de to socialfaglige koordinatore, blandt andet på grund af uddannelsen, kompetencer, så de nu bliver teamledere. Selv om det ikke er en lederuddannelse, så har de gennemgået en udvikling, så de kan varetage mere ledelsesagtige job" (leder)

For at styrke videndelingen og kollegernes og leders interesse og opbakning i at få del i udbyttet fra uddannelsen kunne ledere og kolleger også involveres mere direkte i uddannelsen. De udvidede studievejledere har allerede taget initiativ til at invitere lederne i opstarten af uddannelsen. En inddragelse af kollegerne på en enkelt undervisningsgang kunne også skabe ejerskab og interesse hos kollegerne. Samtidig vil det fungere som markedsføring af både uddannelsen og den udvidede studievejledningsfunktion.

Andre medvirkende faktorer

En gennemtænkt plan for, hvordan uddannelsen kan implementeres og videndeles på arbejdspladsen eller blot en italesættelse af muligheden for at udnytte de studerendes kompetencer, er en afgørende faktor for, i hvilket omfang udbyttet fra uddannelsen bliver til en effekt i indsatsen. Men der er også en række andre faktorer, som evalueringen peger på som medvirkende:

1. Kulturen for kommunikation og læring på arbejdspladsen
2. Personalegennemstrømning – ro på arbejdspladsen
3. De studerendes daglige arbejdsgange
4. Tid og ressourcer på arbejdspladsen
5. De studerende (tid og ressourcer, personlighed, faglig sikkerhed etc.)
6. Kolleger og leders interesse og opbakning

Ovenstående faktorer kan være behjælpelige at have in mente i forbindelse med studievejledningens understøttelse af videndelingen. Ved at undersøge, hvad det er for faktorer, der gør sig gældende på de enkelte studerendes arbejdspladser, kan de udvidede studievejledere give den rigtige vejledning til de studerende og deres ledere og dermed

støtte dem i at videndele og implementere uddannelsen på den måde, som passer bedst til den pågældende studerende og forholdene på dennes arbejdsplads.

5.4 Evaluators vurdering

Opsamlende kan det konkluderes, at uddannelsen i udstrakt grad lever op til de målsætninger, der var sat i forhold til, hvad uddannelsen skulle bidrage med. Der er enkelte forbedringspotentialer i forhold til en tidligere indsats og i forhold til det tværfaglige samarbejde. I forhold til opfølgning, evaluering og mere dokumentation er det ikke uddannelsen, men rammerne på arbejdspladserne, der betyder, at bidraget er til stede, men er begrænset.

Evalueringen viser, at de studerende får et stort, men varieret udbytte af uddannelsen. Det handler især om, at de studerende er blevet mere reflekterende og kritiske over for deres egen og arbejdspladsens praksis, metoder og tilgange gennem en større faglig bevidsthed. Dertil er de studerende mere dokumenterende i deres argumentation, metoder og afgørelser, og de er blevet mere nuancerede i tilgangen til børnene og de unges problemer og behov. De studerende er også blevet mere opmærksomme på at inddrage børnene, de unge, deres familier og netværk samt anvende børnene, de unge, deres familier og netværkets ressourcer. Endelig tillægger de studerende § 50 undersøgelserne og handleplanerne større betydning i udmøntningen af indsatsen, ligesom de er blevet deres egen rolle i samarbejdet mere bevidst (jf. BUM-modellen).

Således bidrager uddannelsen i høj grad til en opkvalificering, der svarer til det, der er beskrevet i de seks delmål i formålet med uddannelsen. Men både med udgangspunkt i disse og i forhold til det overordnede mål med uddannelsen peger evalueringen på, at det i forbindelse med udbytte og videndeling med fordel kan overvejes at styrke:

- opkvalificeringen i forhold til en bedre tidlig indsats og
- opkvalificeringen i forhold til det tværfaglige samarbejde og forståelsen af myndighedssagsbehandlere og leverandører imellem.

For samtidig at sikre, at det udbytte, de studerende får, bliver implementeret på arbejdspladsen og videndes med kollegerne, kan det være understøttende:

- at motivere til udarbejdelse af konkrete planer for anvendelsen af uddannelsen, samt overveje hvordan det vil blive modtaget, hvis man stillede krav til arbejdspladserne i denne forbindelse
- at formidle gode eksempler på, hvordan arbejdspladserne mere aktivt og målrettet kan anvende de studerende og dermed få et mere konkret udbytte af uddannelsen
- at målrette den udvidede studievejlednings støtte til videndeling og implementering til de konkrete forhold, der virker begrænsende på den givne arbejdsplads.

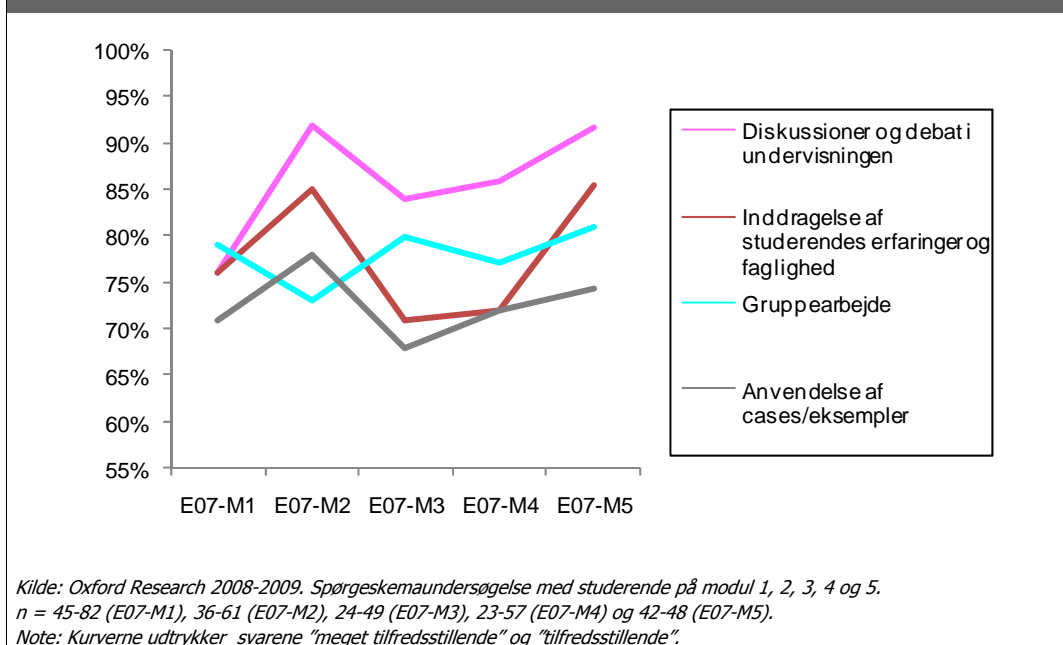
Kapitel 6. Undervisnings- og læringsformer

I undervisningen på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har det været vigtigt at skabe en undervisningsform, der er praksisnær. Med relevante cases og inddragelse af de studerendes daglige praksis fra børne- og ungeområdet kan undervisningsformen understøtte muligheden for, at de studerende kan bruge det tillærte fra uddannelsen i praksis.

6.1 Praksisnær undervisning

Det overordnede billede hen over de fem første moduler på uddannelsen er, at det i høj grad er lykkedes at skabe et uddannelsesforløb, hvor undervisningen understøtter muligheden for at anvende det lærte i praksis. De studerende fremhæver især, hvordan den dialogprægede undervisning er vigtig, da den giver et grundlag for læring, hvor der er plads til at diskutere det tillærte og forholde det til den praktiske erfaring, som de studerende kommer med.

Figur 6.1: Hvordan vurderer du følgende praksisrelaterede elementer i undervisningen?

Det fremgår både af evalueringens kvalitative og kvantitative data, at den dialogprægede undervisning vurderes positivt af både studerende og undervisere. I figur 6.1 fremgår det, at der er mellem 76 % og 92 % af de studerende, der hen over de 5 moduler vurderer diskussioner og debat i undervisningen som tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende. Samtidig vil de studerende også gerne udnytte det, når underviserne er der, og der skal være plads til, at underviserne kan formidle deres budskaber og den viden, de kommer med. Det handler således om at skabe en balance, og underviserne oplever det som

en udfordring at formidle det planlagte pensum og samtidig finde tid til dialog og diskussion i undervisningen. Men mange af de studerende er positive og vurderer, at underviserne ofte formår at finde en god balance, jf. tekstboksen nedenfor.

Veksling mellem oplæg og diskussion i undervisningen

- *"Det, der er vigtigt og virker godt, er, når der er en vekselvirkning mellem oplæg eller forelæsning, gruppearbejde og diskussion. Eller omvendt - det dur ikke med lange foredrag"* (underviser)

- *"De undervisere vi har haft, har faktisk været rigtig gode til at give plads til diskussion og debat. Jeg har hørt fra nogen fra de andre uddannelser, at det har været meget tavleundervisning, men det er det ikke her. Der synes jeg, underviserne er gode, og det giver virkelighedsnær undervisning"* (studerende)

Samtlige elementer, som har til formål at understøtte en praksisnær undervisning, er blevet vurderet positivt af de studerende. Det er dog tydeligt, hvordan de praksisrelaterede elementer halter lidt på modul 1, modul 3 og modul 4, når der sammenlignes med de andre moduler. I forhold til undervisningen vurderer en udvidet studievejleder, at de justeringer, der er gjort undervejs som følge af evalueringen, har gjort en forskel, og har bidraget til at forbedre de studerendes muligheder for at anvende uddannelsen og se relevansen af temaerne. Det ses også i de kvantitative data, hvor de justeringer, der er foretaget på modul 1, har haft en effekt for de to årgange, der følger. Både F08-M1 og E08-M1 vurderer i højere grad, at undervisningen understøtter omsætteligheden. Udviklingen vender dog på F09-M1, og vurderingen er også mindre positiv på E09-M1. Det er således vigtigt fortsat at være opmærksom på praksisnærheden på modul 1.

En væsentlig metode, der har til formål at gøre uddannelsen praksisnær, er anvendelsen af cases og eksempler. Samtidig er anvendelsen af cases og eksempler en del af det, der kan målrette diplomuddannelsen specifikt mod børne- og ungeområdet. De studerende peger i evalueringen på, hvordan anvendelsen af konkrete cases, samt anvendelsen af eksempler og erfaringer, som de studerende selv trækker frem fra praksis, gør det lettere at forstå det tillærte og overføre det til praksis, jf. citatet nedenfor.

Effekten af at bruge cases i undervisningen

- *"Der var en case omkring en pige der hed Fie. Den skulle vi så analysere med de teorier og metoder, som vi har fået præsenteret i uddannelsesforløbet. Dem skulle man bruge til at afdekke hendes problemer, ressourcer og behov. Vi lærte virkelig at stille åbne spørgsmål og være løsningsorienteret"* (studerende efter modul 2)

Som figur 6.1 viser, vurderes anvendelsen af cases og eksempler som tilfredsstillende af størstedelen af de studerende på samtlige moduler, ligesom inddragelsen af de studerendes erfaringer og faglighed giver god mening for de studerende. Der er dog plads til forbedringer på modul 3 og 4, hvor tilfredsheden falder.

Evalueringen understreger også, hvordan forskellige elementer muliggør en praksisnær undervisning. Den praksisnære undervisning, der understøtter omsætteligheden, styrkes af mindre hold og af hold, hvor de studerende er trygge ved hinanden og kender hinanden, så de tør stille spørgsmål og afprøve faglige argumenter i en diskussion.

Mindre hold understøtter praksisnær undervisning

- *"Det fungerer godt, at holdene har den størrelse, som de har, fordi det er muligt at få praksis ind og nuancere den teoretiske undervisning og koble teori til praksis. Holdene må ikke være større, fordi så mister man nogle studerende, der måske ikke er trygge ved at indgå i dialogen"* (underviser)

Både i forhold til den praktiske planlægning og i forhold til udviklingen af undervisningen og læringsformerne viser evalueringen, at det med fordel kan prioriteres, at der er mere koordinering og samarbejde udvidede studievejledere og undervisere imellem. Det er blevet styret gennem forløbet, men der er også undervisere, der fortsat efterlyser mere koordinering, jf. nedenstående tekstboks.

Mere koordinering og erfaringsudveksling om den praksisnære undervisning

- *"Der er relativt få lærermøder – der bør være flere, det har jeg talt med studievejlederen om. Vi snakker løbende om, hvordan det hænger sammen. Der har været et møde på det her modul, og der burde nok være et eller to mere. Både indhold og pædagogik, planlægning og evaluering kunne være oplagt at tage op og drøfte løbende. Generelt er der behov for mere koordinering"* (underviser efter modul 5)

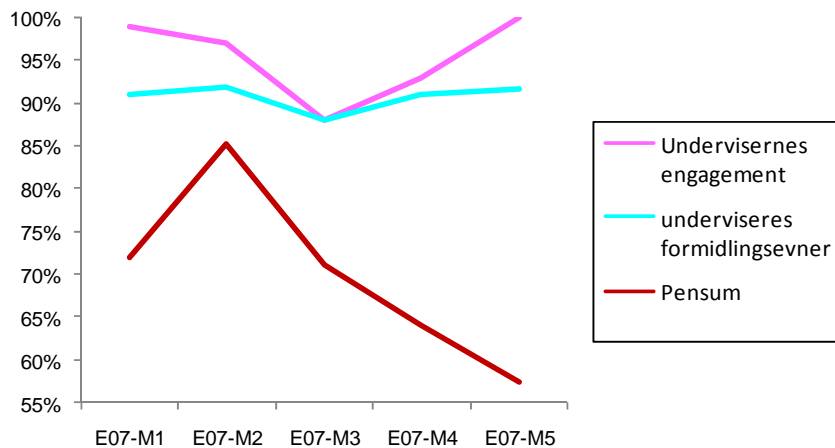
6.1.1 Underviserne på uddannelsen

Som det ses af figur 6.2 nedenfor, vurderes underviserne på uddannelsen generelt positivt af de studerende. De er både engagerede og dygtige til at formidle deres stof. Der er dog variationer, og omsætteligheden og den praksisrelevante undervisning varierer fra underviser til underviser, og det hænger især sammen med undervisernes relation til praksis, jf. citatet nedenfor.

Mere koordinering og erfaringsudveksling om den praksisnære undervisning

- *"Sommetider understøtter undervisningen omsætteligheden, andre gange gør den ikke. Det, der er godt, og hvor det er muligt at bruge det i praksis, det er, når teori og praksis kobles. Der bliver det tydeligt, hvad man kan bruge teorien til. Det, der er vigtigt, er selvfølgelig, at underviseren selv står i praksis - så rykker det virkelig noget. Du kan høre en knappenål falde til jorden, når de underviser - koncentrationen er anderledes (...) Og det vil jeg savne enormt, når jeg er færdig, at få de inputs vi fra uddannelsen"* (studerende, modul 5)

Figur 6.2: Hvordan vurderer du følgende undervisningsrelaterede elementer på uddannelsen?

Kilde: Oxford Research 2008-2009. Spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 1, 2, 3, 4 og 5. $n = 45-82$ (E07-M1), $36-61$ (E07-M2), $24-49$ (E07-M3), $23-57$ (E07-M4) og $47-48$ (E07-M5).
Note: Kurverne udtrykker svarene "meget tilfredsstillende" og "tilfredsstillende".

De studerende vurderer, at nogle af de eksterne undervisere har begrænsede formidlingserfaringer. Det betyder, at selv om underviserne kommer med relevant og spændende stof, er det ikke altid, at de studerende får et stort udbytte. Omvendt er der flere af de eksterne undervisere, der fremhæves positivt, fordi de kommer med spændende input og praktisk erfaring, som de brænder for at formidle videre. Stadig er det også, som nævnt i kapitel 4, vigtigt med gennemgående nøglepersoner i form af gennemgående undervisere eller aktive udvidede studievejledere.

I forhold til undervisningen på uddannelsen og udmøntningen af denne, er det evaluators vurdering, at fokus med fordel kan være på tre forhold. For det første er det vigtigt, at underviserne er i stand til at forholde temaerne til de studerendes praksis. Det er især de undervisere, der til daglig ikke bevæger sig i eller ikke har erfaring med det praktiske arbejde i kommunerne, hvor dette opmærksomhedspunkt er vigtigt. For det andet kan samtlige undervisere motiveres til at sætte undervisningen ind i den samlede uddannelseskontekst, så de er med til at styrke et sammenhængende og progressivt uddannelsesforløb. For det tredje kan det i forbindelse med anvendelsen af eksterne undervisere være en fordel, at de pågældende har undervisnings- eller formidlingserfaring.

6.1.2 Pensum

I forbindelse med undervisning og læringsformer er det i et læringsperspektiv væsentligt at trække de studerendes vurdering af pensum frem. Som figur 6.2 viser, er de studerende især på modul 2 begejstrede for det pensum, de præsenteres for. Og i uddannelsesforløbet henviser mange tilbage til de teorier, de har fået kendskab til på modul 2.

Den positive vurdering af pensum på modul 2

- "Jeg syntes, at der har været noget rigtig godt litteratur. Det har været relevant og forholdsvis forståeligt. Særligt i forhold til modul 1. Jeg ville gerne have, at modul 2 havde været dobbelt så længe. Jeg ville også gerne have haft endnu flere teorier og endnu mere kød på" (studerende efter modul 2)

På modul 1 og 3 er der færre studerende, der er tilfredse, og på modul 4 og 5 er udviklingen fortsat nedadgående. Som det ses af figuren 6.2, er andelen, der er tilfredse med pensum på modul 4, 64 %. Samtidig er der på modul 4 78 % af de studerende, der finder det vigtigt eller meget vigtigt at forbedre pensum. Evalueringen viser samtidig, at de tiltag, der blev iværksat, efter første årgang havde gennemført modul 4, har haft en positiv effekt. På årgangen efter (F08-M4) er der 86 % af de studerende, der svarer, at pensum er tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende.

Den mindre positive vurdering af pensum på det første gennemførte modul 4 hænger sammen med, at modulet er nyt. Der manglede relevant litteratur om børne- og ungeområdet i et organisatorisk og styringsmæssigt perspektiv. Derudover er bestiller- og udførerroller specifikt på børne- og ungeområdet et relativt uudforsket område. I de kvalitative data viser det sig, at de mindre positive vurderinger af pensum på modul 4 også handler om relevans og aktualitet. Især leverandørerne oplever ikke pensum på modul 4 som relevant, og flere studerende oplever, at der er dele af pensum, der virker forældet. Yderligere er der flere, der peger på, at litteraturen på både modul 3 og 4 ikke underbygger eksamensopgaven. Hvilke elementer, der har haft en effekt i forhold til at forbedre pensum på modul 4, giver evalueringens resultater ikke tydelige indikationer på, men det kan konstateres, at justeringerne har båret frugt.

På modul 5 svarer 57 % af de studerende, at pensum er tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende, og der kan i den forbindelse peges på et forbedringspotentiale i forhold til pensum. På uddannelsens første årgang er der 65 %, der vurderer, det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre pensum på modul 5. På modul 5 er en af årsagsforklaringerne på de studerendes mindre positive vurdering af pensum, at en del af de studerende generelt ikke finder modul 5 relevant for deres daglige praksis. Men som nedenstående tekstboks illustrerer, handler det også om relevans og om formen på pensum.

Om pensum på modul 5

- *"Det har tydeligvis været svært, at skaffe relevant pensum udover en enkelt bog i undervisningen. Undervisningen passede ikke helt sammen med det der skulle bruges til eksamen"* (studerende, modul 5)

- *"Pensum er relevant men lidt tyndt"* (studerende, modul 5)

- *"De projekter, som er blevet gennemgået, har været store projekter over længere tid og med projektmedarbejdere. Der kunne med fordel være indlæg fra tidligere kursister med mindre projekter, som mere ligner de projekter vi skal lave på modul 6"* (studerende, modul 5)

Nogle af de mindre positive kommentarer om pensum på diplomuddannelsen er også knyttet til de praktiske omstændigheder. Det betyder meget for de studerende, at pensum meldes ud i god tid. De studerende har en travl hverdag, hvor de skal finde tid til at bestille bøger og læse litteraturen. Der er allerede sket en forbedring, selv om der stadig er tilfælde, hvor det kan forbedres, jf. tekstboksen nedenfor. Som tekstboksen også viser, er der nogle undervisere og uddannelsessteder, hvor de studerende får meget hjælp til det praktiske.

De praktiske forhold omkring pensum

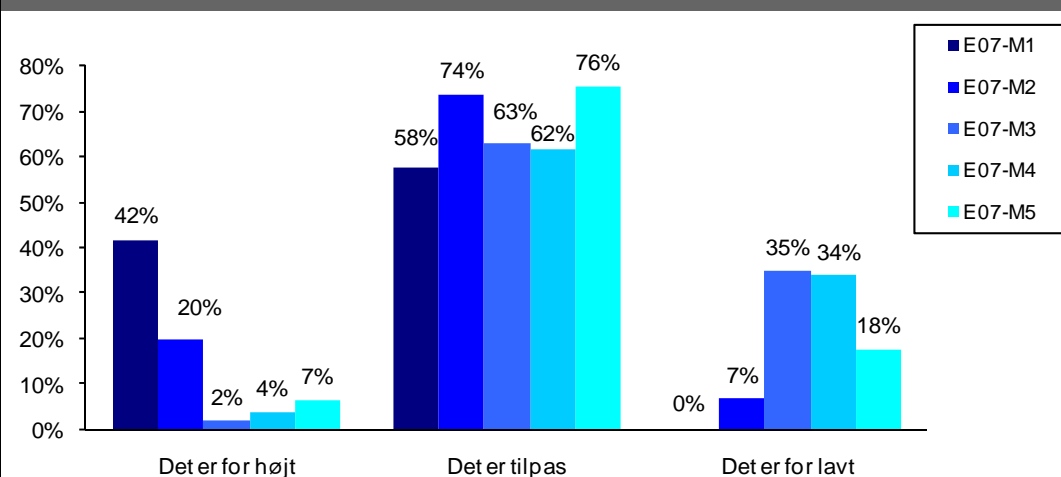
- "Litteraturlisten kom også meget sent ud. Samtidig var der en del uklarhed om, hvad der var primær og sekundær litteratur"(studerende, modul 4)
- "Tidligere havde vi rigtige bøger, og det er lidt irriterende med kopier, og så at man skal give 120 for det lille snollede kompendium man kunne kopiere på 5 min"(studerende, modul 5)
- "Ellers går vi meget op i at planlægge i god tid, fordi jo mere i god tid vi er – jo mere kan de gå hjem og være obs på, at det er det, der skal ske, og de er forberedt og kan se hvad der kommer. De skal have det at vide tidligt. Vi har også hjulpet dem med fx at finde artikler, der kunne være lidt svære at få fat i. Så får vi dem scannet ind eller fundet online. Der skal så lidt til, før de bliver glade, og virkelig synes det gør en forskel"(underviser)

Det er evaluators vurdering, at pensum på diplomuddannelsen er et indsatsområde, når det gælder visse moduler, mens det på andre moduler fungerer rigtig godt. Derudover kan der på nogle uddannelsessteder fortsat arbejdes på at gøre mere for at melde pensum ud i god tid.

6.1.3 Det faglige niveau på uddannelsen

Det overordnede billede er positivt, når det gælder de studerendes vurdering af det faglige niveau på uddannelsen. I gennemsnit er der hen over de 5 moduler, som første årgang har gennemført, 67 % af de studerende, der oplever niveauet som tilpas. De studerende på den første årgang på uddannelsen vurderer det faglige niveau på uddannelsen som tilpas på især modul 2 og 5, hvor tre ud af fire studerende vurderer, at niveauet er tilpas, jf. figur 6.3. Billedet er lignende positivt for de følgende årgange.

Figur 6.3: Hvordan vurderer du det faglige niveau på modulet?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1, 2, 3, 4 og 5.
n = 81 (E07-M1), 61 (E07-M2), 49 (E07-M3), 53 (E07-M4) og 45 (E07-M5).

Note: I kategorien "Det er for højt" indgår besvarelserne "det er alt for højt" samt "det er lidt for højt". I kategorien "Det er for lavt" indgår kategorierne "det er lidt for lavt" og "det er alt for lavt".

På modul 1 var der dog visse udfordringer for den første årgang. 42 % af de studerende vurderede niveauet til at være for højt. Inddrages kvantitative data for de andre årgange, der har gennemført modul 1, er formidlingen omkring modulet justeret til det bedre. På de følgende tre årgange er der henholdsvis 23 %, 28 % og 29 %, der vurderer, at niveauet er for højt. Vurderingen af niveauet på modul 1 bør ses i et længere tidsperspektiv. I de kvalitative data er det tydeligt, hvordan de studerende på E07 oplever, at stoffet

på modul 1 bundfælder sig og giver mening, som uddannelsen skrider frem. På den baggrund er det ikke alarmerende, at henholdsvis en fjerdedel og knap en tredjedel af de studerende på de efterfølgende årgange vurderer niveauet for højt på modul 1. Det er dog evaluators vurdering, at der fortsat kan være fokus på, at undervisningen på modul 1 bygges op om konkrete og relevante eksempler, der gør det komplicerede og abstrakte stof tilgængeligt for de studerende.

På modul 3 og 4 svarer godt hver tredje studerende, at niveauet er for lavt. Det underbygges af de kvalitative data, hvor de studerende ikke oplever, at de får de samme store faglige oplevelser og udviklinger, som de gjorde på modul 1 og 2. På modul 4 er det især myndighedssagsbehandlerne, der vurderer dele af modul 4 som kendt stof. Omvendt er det flere af undervisernes vurdering, at flere studerende før modul 4 ikke havde den viden om lovgivningen, som det kræves. Det tyder på, at der er en meget stor spredning i det faglige niveau hos de studerende på uddannelsen. På de senere årgange er fordelingen mere positiv, og færre oplever niveauet som for lavt. Det peger således på, at de justeringer, der er foretaget på uddannelsen på baggrund af evalueringen, allerede har gjort en forskel for de årgange, der følger E07⁹.

På baggrund af de studerendes udmeldinger og den udvikling, der allerede kan konstateres hen over årgangene, er det evaluators vurdering, at det faglige niveau ikke er et indsatsområde i den fremtidige justering og fortsatte forbedring af uddannelsen. Omvendt er det vigtigt at holde fast i de justeringer, der er gjort, for at tilpasse niveauet på modul 1 gennem en praksisnær undervisning og fortsat være opmærksom på de udfordringer, der er omkring det faglige niveau og de to målgrupper på modul 4.

6.1.4 Eksamen

På modul 3 og 4 er tre ud af fire studerende på uddannelsens første årgang tilfredse eller meget tilfredse med eksamensformen, og på modul 2 er tilfredsheden endnu mere udbredt (82 %). Således viser evalueringen, at der generelt er stor tilfredshed med eksamen.

På trods af den udbredte tilfredshed er der i forbindelse med eksamen forskellige holdninger blandt de studerende, når det gælder den rolle, som eksamensopgaven spiller på uddannelsen. Flere studerende vurderer, at eksamen fylder for meget og kommer til at overskygge undervisningen og læsningen på uddannelsen. Eksamensopgaven præsenteres tidligt på hvert modul, og for nogle studerende betyder det, at den generelle undervisning og læsning nedprioriteres til fordel for opgaven; og læsningen målrettes direkte eksamensopgaven. I den forbindelse er der også studerende, der vurderer, at det afsluttende projekt fylder for meget allerede fra modul 5. For andre er det en fordel, at eksamensopgaven præsenteres tidligt. Flere studerende, der er kritiske over for eksamen, vurderer også, at eksamensopgaven og formen er irrelevant, fordi den ikke afspejler det, de foretager sig i praksis. Omvendt peger andre studerende på, at eksamensopgaven er det, der giver dem den egentlige læring og den endelige forståelse af meningen med temaerne og modulet som sådan. Nedenstående citater illustrerer variationen i de studerendes holdning til eksamen.

⁹ Andelen af studerende der oplever det faglige niveau som tilpas: F08-M3: 75 %, E08-M3: 89 % og F08- M4: 86 %

Variationen i holdningen til eksamensopgavens rolle på uddannelsen

- *"Det, der fungerer godt, det er eksamen, hvor man bliver tvunget til at samle op på nogle ting, og selv bliver udfordret. Det er der, man lærer noget. Jeg hader det som pesten, men jeg kan se det virker. Det er først i forbindelse med opgaveskrivningen, at man for alvor får en øjenåbner for, hvad der er vigtigt ved modulet"* (studerende, modul 5)

- *"Jeg synes, der er lidt for meget opgaveskrivning. Det handler om, at vi skal blive gode til at skrive opgaver. Det synes jeg ikke, har nok relevans for min dagligdag, men hvis man gerne vil ud og lave evalueringer senere, så er det relevant. Jeg tror bare ikke, at der er så mange af os, der kommer til at sidde med det. Eksamensopgaven fylder for meget, den kommer for tidligt og fjerner fokus fra undervisningen og læsningen. Det betyder, jeg ikke får læst alt"* (studerende, modul 5)

I forbindelse med de varierende vurderinger af eksamensopgavens rolle på uddannelsen, kan det med fordel overvejes, om en anden eksamensform er at foretrække. Spørgsmålet er dog, om en anden form vil have den effekt for de studerende, der vurderer, at de får et stort udbytte af eksamensforløbet, og samtidig kan afspejle de studerendes hverdag bedre, så formen og den processuelle del af læringen er relevant for flere studerende. En alternativ eksamensform kunne være mindre skriftlige opgaver kombineret med mundtlige forsvar.

På første modul var de studerende nervøse for eksamen og de krav, der blev stillet til eksamensopgaven. Det hænger blandt andet sammen med indholdet på modul 1, som ligger langt fra de studerendes hverdag, men det er også en medvirkende faktor, at mange studerende ikke har været på skolebænken i mange år. På den vis er eksamen på modul 1 særlig hård, og de studerende bruger meget energi på at bekymre sig over, hvordan det skal gå. Som uddannelsesforløbet skrider frem bliver de studerende langt mere sikre i opgaveskrivningen, og de går til eksamensopgaven med en helt anden sikkerhed.

Der er en mindre variation i, hvordan eksamensopgaverne ser ud på uddannelsesstederne. På UC Vest i Esbjerg har de studerende som de eneste på modul 1, 2 og 3 arbejdet projektorienteret. På de andre uddannelsessteder (med undtagelse af Via UC på modul 1) har de studerende fået bundne spørgsmål til eksamensopgaven. På modul 4 fik alle en bunden opgave til eksamen, og de studerende på UC Vest oplevede den som mindre relevant og mindre motiverende. Omvendt har de fundet det lettere at gå til opgaven på modul 5, hvor alle skal formulere deres egen eksamensopgave. Således er der både fordele og ulemper ved, at de studerende fra starten arbejder projektorienteret som på UC Vest. En klar fordel, som evaluator kan pege på, er, at når de studerende selv udformer en problemformulering, tager eksamensopgaverne udgangspunkt i deres praksis, og det understøtter og motiverer omsætteligheden af det tillærte på det givne modul. På den baggrund er det evaluators vurdering, at det er relevant at overveje om projektformen kan udvides til flere moduler på flere uddannelsessteder med udgangspunkt i, at det styrker implementeringen af uddannelsen og samtidig virker motiverende på de studerende.

I forbindelse med eksamen var der på modul 3 og 4 visse udfordringer med sammenhængen mellem eksamen, litteraturen og undervisningen. Flere studerende oplevede ikke, at det var tydeligt, hvad sammenhængen var, og litteraturen og undervisningen underbyggede ikke eksamensopgaven, men forvirrede omvendt de studerende i forhold til, hvad der skulle være fokus i eksamensopgaven. En underviser er enig og udtaler, at det kan skyldes, at undervisningen handler om sagsbehandling, mens eksamensopgaven handler om det tværfaglige samarbejde mellem myndighedssagsbehandler- og leverandørrollen, jf. tekstboksen nedenfor.

Manglende sammenhæng mellem undervisning og eksamen på modul 4

- "Eksamen på modul 4 har et anderledes fokus, end det fokus som undervisningen har, og det er uhensigtsmæssigt. Leverandørerne forstår ikke hvad de skal med modulet, og det er frustrerende for dem. Opgaven handler om samarbejdet, mens undervisningen handler om sagsbehandling" (underviser)

Feedback på eksamensopgaven

I forhold til feedback på eksamen har flere studerende fået individuel feedback på deres eksamensopgaver. Behovet for individuel feedback på eksamen er især udtalt på de første moduler. Mange af de studerende har ikke skrevet opgaver i mange år, og de er i begyndelsen i tvivl om formen, kravene og niveauet. De har behov for feedback, der kan vejlede dem, så de kan forbedre deres opgaver hen over uddannelsesforløbet.

Derfor vurderer evaluatoren, at det er vigtigt, at der fortsat afsættes ressourcer til at give de studerende mulighed for at få individuel feedback, især efter eksamensopgaven på modul 1 og modul 2. På de senere moduler er behovet for vejledning op til eksamen større end behovet for feedback, da de studerende ikke altid er klar over, hvordan de skal gribe eksamensopgaverne an (det var tilfældet på modul 3 og 4).

6.2 Evaluators vurdering

I forhold til undervisnings- og læringsformerne er der nogle elementer, der fungerer rigtig godt, mens der i andre sammenhænge er plads til forbedringer. Den overordnede konklusion er, at de studerende oplever, at undervisningen gennem eksempler og cases fra børne- og ungeområdet og gennem inddragelse af de studerendes praksis er mulig at omsætte og forstå i relation til praksis.

De fleste undervisere formår at skabe en god balance mellem oplæg på den ene side og dialog og diskussion på den anden side. En balance, der er vigtig for at styrke udbyttet og praksisnærheden i undervisningen på uddannelsen, og samtidig give plads til det pensum, der skal gennemgås.

I forhold til eksamensopgavens rolle på uddannelsen er de studerende delte. Det kan i den forbindelse overvejes, om en anden eksamensform kan imødekomme de studerende, der oplever eksamensformen og dens centrale placering på uddannelsen som irrelevant for deres praksis. I forbindelse med eksamen peger evaluatoren yderligere på, at det kan være relevant at overveje, om projektarbejdsformen understøtter implementeringen af uddannelsen i en sådan grad, at den med fordel kan udbredes til flere moduler på flere uddannelsessteder.

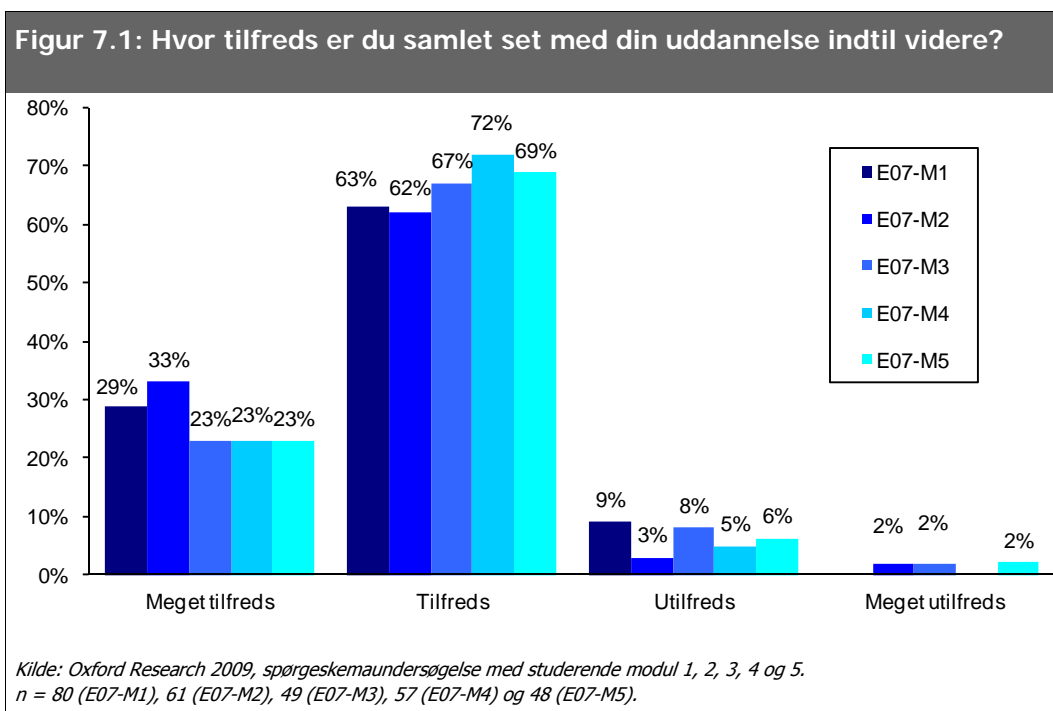
I forhold til at skabe de bedst mulige rammer for de studerendes læring og udbytte af uddannelsen kan der med fordel:

- fortsat fokuseres på at understøtte, at undervisningen er praksisnær på modul 1 om videnskabsteori
- fokuseres på relevansen af pensum på modul 4 og 5 – med særlig øje for de to målgrupper på uddannelsen
- lægges vægt på, at der er gennemgående nøglepersoner på uddannelsen, der binder temaer og undervisning sammen og sætter det i relation til de studerendes praksis

- fortsat fokuseres på at sikre et passende fagligt niveau i undervisningen - især på modul 4 i forhold til uddannelsens to målgrupper og deres faglige forudsætninger.

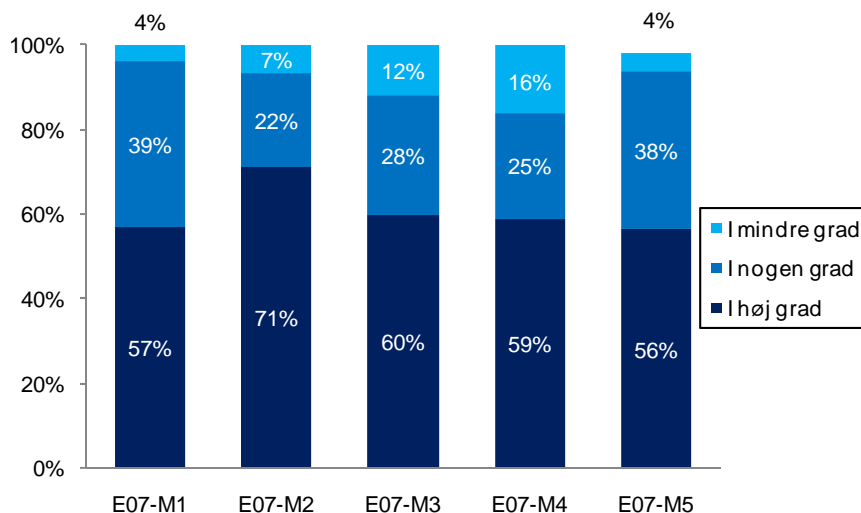
Kapitel 7. Samlet tilfredshed med uddannelsen

Den overordnede tilfredshed med uddannelsen er generelt stor, men evalueringen peger derudover på områder, hvor uddannelsen kan optimeres. Som figur 7.1 viser, har der gennem hele uddannelsesforløbet været en markant overvægt af studerende, der er positive over for uddannelsen som helhed. Tages et gennemsnit over hele perioden, angiver 26 %, at de er meget tilfredse, og 67 % at de er tilfredse. Dermed er 93 % af de studerende i gennemsnit tilfredse med uddannelsen. Det vurderes af evaluatoren som en klar indikation på, at uddannelsen er en succes.

Som en yderligere nuance på de studerendes tilfredshed med uddannelsen, er de studerede løbende i evalueringen blevet spurgt, om de vil anbefale uddannelsen til andre. Udviklingen i de studerendes svar på dette spørgsmål fremgår af figur 7.2. Figuren viser, at der gennem hele uddannelsen har været en stor andel af studerende, der vil anbefale uddannelsen til andre. Således har andelen af studerende, der svarer i høj grad ikke været under 50 % i løbet af uddannelsen, mens andelen, der svarer i nogen grad, bevæger sig mellem 39 % og 22 %.

Figur 7.2: I hvilken grad vil du anbefale uddannelsen til andre?

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1, 2, 3, 4 og 5.
n = 79 (E07-M1), 59 (E07-M2), 50 (E07-M3), 56 (E07-M4) og 48 (E07-M5).

Note: På ingen af de først 4 moduler er svarkategorien "slet ikke" blevet anvendt. På modul 5 har en person svaret "slet ikke"

Figur 7.2 viser, at der efter modul 3 og 4 var et stigende antal studerende, der svarede, at de i mindre grad ville anbefale uddannelsen til andre. Efter modul 4 var der således 16 %, der i mindre grad ville anbefale uddannelsen til andre. Det stemmer overens med, at det særligt er på modul 3, 4 og 5, at indhold, pensum, relevans og omsættelighed kan styrkes. Udviklingen er vendt efter modul 5, så der nu blot er 4 %. Således vil 95 % af de studerende anbefale uddannelsen til andre efter modul 5. Evaluatoren vil her fremhæve, at de studerende nu har gennemført modul 5 og derfor i højere grad er bevidste om, hvad det kræver at gå på uddannelsen, og hvad udbyttet er. Derfor tillægges det en betydelig vægt, at 95 % af de studerende vil anbefale uddannelsen til andre. Flere kolleger til de studerende er således, som det fremgår af nedenstående, eksempelvis blevet fristet af de studerendes beretninger om uddannelsen.

Kollega om uddannelse

- "Der er ingen tvivl om, at jeg synes, det lyder som en spændende uddannelse, og den udvikling, som min kollega har gennemgået, har været imponerende. Så det ligger ikke fjernt, og hvis jeg ville efteruddanne mig, kunne det sagtens være den, jeg ville tage" (kollega)

7.1 Ledernes tilfredshed med uddannelsen

I de kvalitative data er det tydeligt, at også lederne overordnet set er tilfredse med uddannelsen. Lederne vurderer, at uddannelsen rammer rigtigt i forhold til medarbejderne og behovet på arbejdspladsen. Derudover, at uddannelsen potentielt kan få en effekt på de studerendes arbejde og dermed på indsatsen over for børn og unge med særlige behov, jf. nedenstående tekstboks.

Lederne om uddannelsen

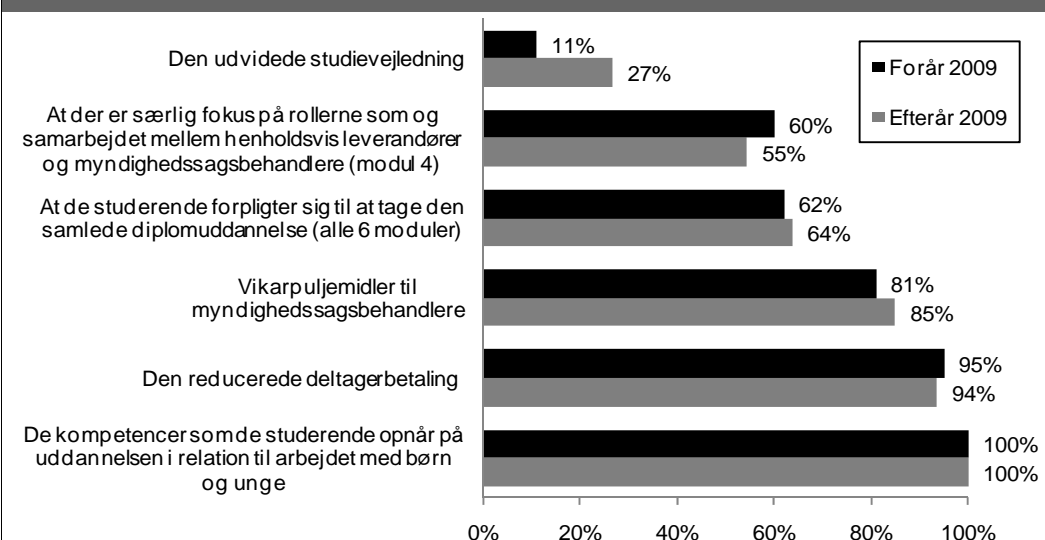
- "Med uddannelsen får de en god all-round viden, som er specifik for deres arbejdsfelt, det får de ret hurtigt, og det synes jeg er godt" (leder)

- "Jeg synes, der er kommet meget mere refleksion i vores arbejde. Når jeg sidder og lytter på gruppemøderne, kan jeg høre, at der bliver reflekteret meget mere over, hvad det egentlig er vi gør. Det tror jeg, på sigt betyder meget for den unge" (leder)

- "Det gode ved uddannelsen er, at de studerendes kommer hjem med ny viden og energi. Derudover er det også godt, at de studerende kommer tilbage til deres arbejdsplads med erfaringer fra andre kommuner omkring sagsbehandlerpraksis og arbejdsvilkår. Det mindre gode er, at de tilbageværende i kommunen har det hårdt. Der ligger store bunker, som de skal tage, og det er et vilkår, der trækker ned i det samlede billede af uddannelsen" (leder)

Som det fremgår af figur 7.3 peger 100 % af lederne i den kvantitative del af evalueringen på, at de faglige kompetencer har betydning for, at de er positivt stemt for at tilmelde flere medarbejdere på uddannelsen. 95 % af lederne nævner den reducerede deltagerbetaling, der er på uddannelsen som et forhold af markant betydning. Også vikarpuljemidlerne vurderes betydelige, idet 81 % af lederne tillægger muligheden for at få vikardækning stor betydning.

Figur 7.3: I hvilken grad har nedenstående betydning for, om du er positivt stemt over for at flere medarbejdere skal have diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet? (flere svar)

Kilde: Oxford Research 2009. Spørgeskemaundersøgelse med ledere.

n = 30-37 (forår 2009) og 40-48 (efterår 2009)

Note: Kategorierne "i høj grad" og "i nogen grad" er slået sammen og vises ovenfor

Et forhold, som lederne påpeger som mindre positivt ved uddannelsen, er det arbejdspress, der kan opstå i forbindelse med medarbejdernes videreuddannelse. I de kvalitative data peger flere ledere på de udfordringer, der kan opstå med arbejdspresset på arbejdspladsen, når de vurderer, om de gerne vil sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen. På flere arbejdspladser er planerne om at sende flere medarbejdere af sted blevet nedjusteret eller lagt helt på is, på grund af det arbejdspress, der opstår, når der er mange af sted samtidig, eller når der ikke gøres en indsats for at nedbringe sagsmængden tilstrækkeligt.

Et markant flertal af lederne peger i evalueringen på, at de vil arbejde på at sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen. Det er positivt i forhold til rekruttering og den faldende søgning til uddannelsen, samt et yderligere bevis for den generelle tilfredshed med uddannelsen. Det er dog værd at være opmærksom på, at lederne velvilje og positive indstilling til uddannelsen ikke er ensbetydende med, at lederne reelt har mulighed for at sende flere medarbejdere af sted inden for de ressourcemæssige rammer. Meget tyder derfor på, at der med fordel kan gøres en indsats for at imødekomme arbejdspresset for den enkelte og på arbejdspladsen generelt, hvis lederne mulighed for at sende flere medarbejdere af sted skal øges. Dette forhold adresseres også i kapitel 9.

7.2 Evaluators vurdering

Det er evaluators vurdering, at uddannelsen helt overordnet fungerer, og at de studerende i udpræget grad er tilfredse med uddannelsen. Evalueringen har tidligere peget på, at der er områder, hvor dele af uddannelsen kan optimeres, men denne del af evalueringen viser, at den overordnede tilfredshed med uddannelsen er stor.

Ledernes tilfredshed med uddannelsen kan ligeledes påvirke deres ønske om at sende flere af sted på uddannelsen, og det som uddannelsen giver de studerende og arbejdspladsen. Det er i den forbindelse yderst positivt, at lederne vurderer, at det er det faglige udbytte, der er den største faktor i forhold til deres velvilje til at sende flere medarbejdere af sted på uddannelsen.

Kapitel 8. Den udvidede studievejledning

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har tilknyttet en udvidet studievejlederfunktion¹⁰. Dette indgår dermed også som et delelement i den samlede evaluering. Fokus i dette kapitel er en afdækning af de barrierer og potentialer, som de respektive aktører peger på. Derudover fokuseres der på at give konkrete anbefalinger på, hvordan den udvidede studievejledning kan styrkes.

8.1 Den udvidede studievejlednings arbejdsopgaver

De udvidede studievejledere blev på flere tidspunkter i evalueringsforløbet spurgt om hvilke opgaver, de anser som de væsentligste i deres virke. Evalueringen peger i den henseende på, at der er en stor spredning af opgaver.

Tabel 8.1 viser en sammenfatning af de udvidede studievejlederes egne udtalelser fra de kvalitative interview. Det er den løbende kontakt til de studerende, som den udvidede studievejledning bruger mest tid på. Det vil sige udsendelse af undervisningsmateriale, besvarelse af mails og den særlige indsats over for studerende, som af den ene eller anden grund oplever specifikke udfordringer i forhold til undervisningen eller andre personlige forhold. Enkelte udvidede studievejledere nævner også, at de har gennemlæst eksamensopgaver og givet særskilt feedback, når der har været et særligt behov. Derudover arrangerer nogle udvidede studievejledere særlige arrangementer, såsom temadage, informationsdage for de studerende og deres ledere eller lignende, der ligger uden for undervisningsplanen.

Et af de forhold, som de udvidede studievejledere nævner, er, at de har brugt en del tid på at få uddannelsen implementeret på arbejdspladsen, men at de ikke har haft det store held med at trænge igennem hos kommunerne. Som de mest vægtige årsager fremhæves, at lederne i kommunerne generelt har meget travlt. Det er således svært at komme i kontakt med lederne i kommunerne, og hvis kontakten etableres, er det sjæl-

Tabel 8.1: Den udvidede studievejlednings arbejdsopgaver

Udvidede studievejlederes egne udsagn (uprioriteret)

Indledende og løbende vejledning
Eksamensvejledning
Implementering af uddannelsen på arbpl.
Generel løbende kontakt til kommuner
Særlige arrangementer i relation til uddannelsen
Koordinering af lærermøder
Etablere og vedligeholde studiegrupper
Følge med i undervisningen
Fastholdelse af studerende
Løbende samtaler med studerende
Udsendelse af informationsmateriale (undervisningsmateriale)
Videndeling og erfaringsudvikling på tværs af uddannelsesinstitutioner

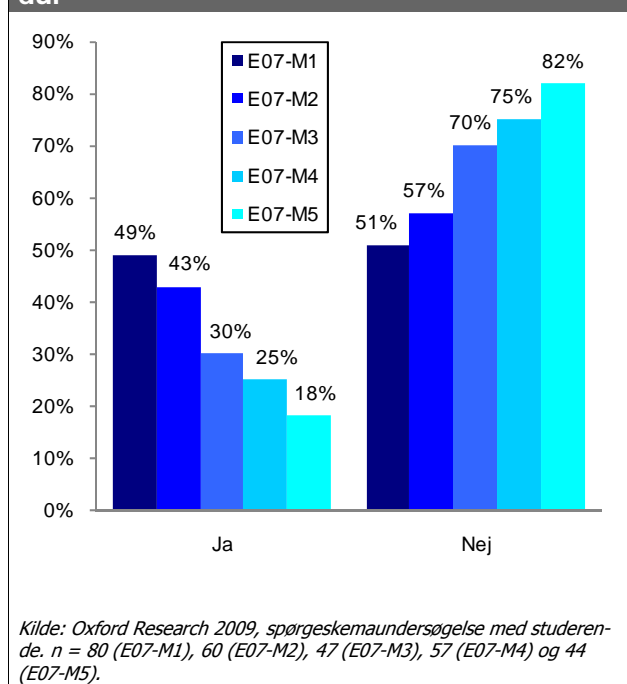
Kilde: Oxford Research 2009, interview med udvidede studievejledere

¹⁰ Den udvidede studievejledning har følgende overordnede opgaver: 1. Personlig rådgivning og vejledning til den enkelte studerende omkring undervisning, opgaver og hjemmearbejde, 2. Etablering og gennemførelse af studiegrupper og netværksgrupper blandt de studerende som led i undervisningen, 3. Rådgivning og vejledning til de studerendes arbejdspladser. Støtten skal tilbydes før, under og umiddelbart efter uddannelsens gennemførelse. I tillæg hertil skal den udvidede studievejleder udføre løbende markedsføring og sørge for vedligeholdelse af webside. Den udvidede studievejlednings målgruppe er studerende, som modtager støtte til deltagerbetaling, de studerendes kolleger, de studerendes (faglige) ledelse og de studerendes kommunale uddannelsesplanlæggere. *Kilde:* "Projektbeskrivelse Den udvidede studievejledning på den sociale diplomuddannelse – diplomuddannelse på børne- og ungeområdet". Internt arbejdsdokument.

dent, at lederne tager imod de ydelser, som den udvidede studievejledning kan tilbyde (jf. afsnit 8.3).

8.2 De studerendes kendskab og brug af den udvidede studievejledning

Figur 8.1: Har du benyttet dig af studievejledningen? Både før og efter påbegyndt modul

En stor del af den udvidede studievejlednings arbejdsopgaver omhandler kontakten til de studerende. De studerendes angivelse af kontakten med studievejledningen undervejs i studieforløbet fremgår af figur 8.1.

Figuren viser, at de studerende over tid får en mindre hyppig kontakt til den udvidede studievejledning. På uddannelsens første modul angav ca. halvdelen af de studerende¹¹, at de havde kontakt til studievejledningen, mens det på modul 3 var faldet til ca. en tredjedel. På modul 5 angiver under hver femte studerende, at de benytter sig af studievejledningen.

Denne udvikling vurderes af de studerende undervejs i uddannelsesforløbet som forventelig. Jo længere de når frem på uddannelsen, jo mere sikre bliver de i forhold til uddannelsen, og jo mindre

er behovet for at efterspørge studievejledningens kompetencer. Eksempelvis siger en studerende: "Jeg har ikke haft behov for at bruge studievejledningen, men jeg er klar over, hvad jeg kan bruge den til". Dette forhold viser det kvantitative datamateriale også, idet langt størstedelen af de studerende, der ikke bruger studievejledningen¹², angiver, at årsagen er, at de ikke har haft behov for vejledning. Det vurderes af evaluatoren som en årsagsforklaring på den faldende anvendelse af studievejledningen i løbet af uddannelsesforløbet.

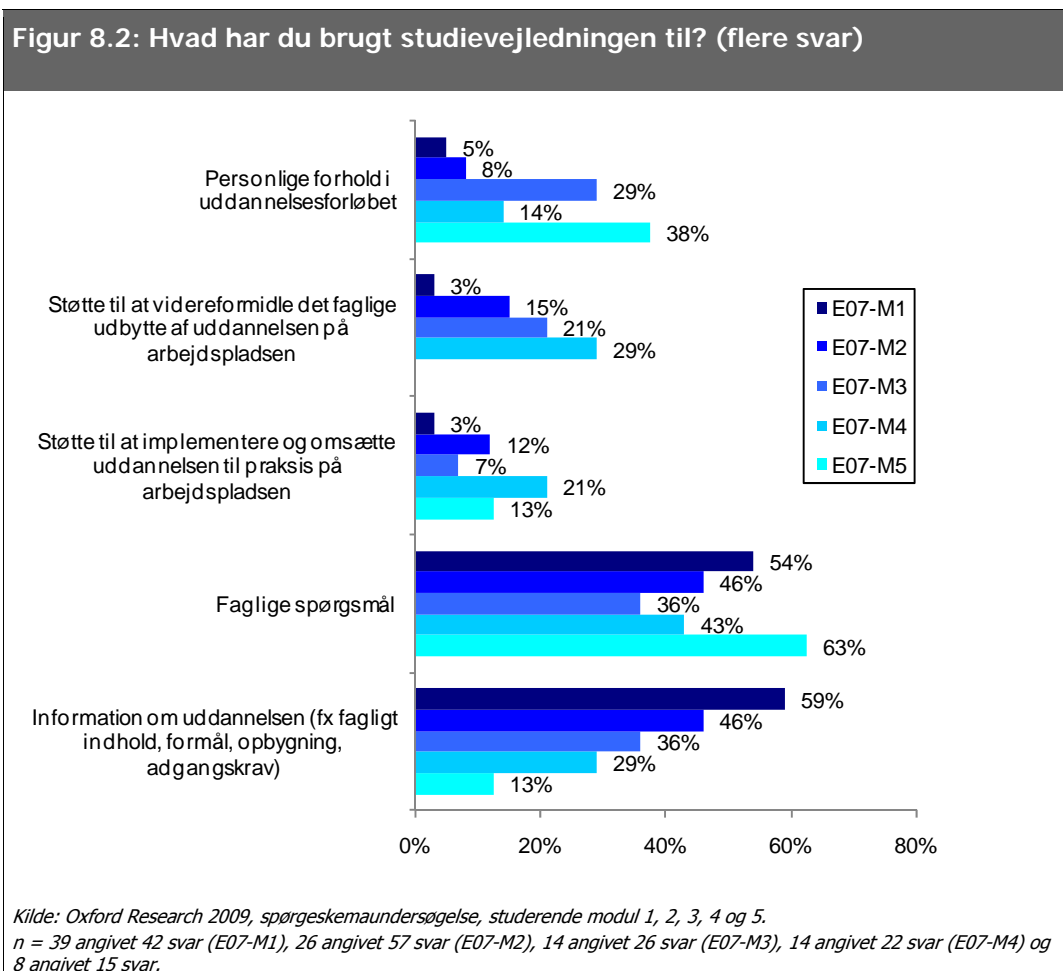
Størstedelen af de studerende, der har brugt studievejledningen, angiver, at de er tilfredse. Andelen af tilfredse studerende varierer mellem modulerne fra 88 % (E07-M5) til 100 % (E07-M4).

Figur 8.2 viser, hvad kontakten mellem de studerende og de udvidede studievejledere består af. Det fremgår af figuren, at studievejledningen i begyndelsen af studieforløbet har en nyttig funktion i forhold til at informere om uddannelsen. Senere i studieforløbet (modul 3 og 4) ændres anvendelsen af studievejledningen primært til at omhandle støtte

¹¹ Dette er gældende for alle modul 1 studerende løbende i evalueringen, hvilket eksempelvis hold E09-M1's svarangivelse på 42 % vidner om.

¹² Eksempelvis 81 % for E07-M4 og 72 % for E07-M5.

i forbindelse med videreformidling og implementering af uddannelsen. Studievejledningens funktioner i form af støtte ved personlige forhold og ved faglige spørgsmål anvendes af de studerende i vidt omfang på alle moduler.

De kvalitative data peger ligeledes på, at de studerendes brug af studievejledningen varierer over tid, jf. nedenstående tekstboks.

Den differentierede anvendelse af studievejledningen

- "Jeg har brugt studievejledningen her på modul 1, hvor jeg havde nogle opklarende spørgsmål omkring opbygningen af uddannelsen, og noget konkret i forhold til modul 1. Og der synes jeg, at hun kunne vejlede mig ret godt" (studerende)

- "Jeg havde studievejlederen ude på min arbejdsplads efter modul 2 og 3, hvor vi lagde op til diskussion med 30 kolleger. Og de syntes, det var super spændende. Jeg synes studievejlederen er utrolig dygtig, og man føler sig sikker med hende" (studerende)

8.2.1 Optimering af studievejledningen

De studerende vurderer, at den udvidede studievejledning kan optimeres på visse områder. I særlig grad i forhold til brugen af de mere "udvidede" funktioner ved studievejled-

ningen, såsom hjælp til at udarbejde uddannelsesplanen og støtte i forbindelse med videndeling og implementering af uddannelsen på arbejdspladserne. I forhold til uddannelsesplanen peger de studerende på, at den specielt kunne være nyttig i forbindelse med lederskifte. Her kunne den udvidede studievejleder være med til at fastlægge betingelserne for uddannelsesforløbet for den studerende i form af tidsforbrug og lederens involvering i uddannelsen. Flere studerende peger i den forbindelse på, at det kunne være fordelagtigt at kræve obligatoriske uddannelsesplaner, fordi rammerne i forbindelse med lederskifte vil være givet. Nedenstående tekstboks er et eksempel på en studerende, der i forbindelse med lederskifte, ville have haft gavn af en uddannelsesplan.

Betydningen af uddannelsesplanen i forbindelse med lederskifte

- "Vi fik en ny leder, der lige pludselig begyndte at stille spørgsmålstejn til antallet af timer, vi brugte på uddannelsen, og hvor meget tid vi fik til opgaveskrivning. Derudover ville hun have, at hun skulle godkende min problemformulering til eksamensopgaven. Vi fik fortalt hende, at det er altså ikke fungerer sådan, men det ville da have været rart, hvis vi havde haft en uddannelsesplan, der satte rammerne for dette. Det havde givet os noget ro" (studerende)

I forbindelse med udviklingskonferencen i januar 2010 pegede flere deltagere på, at obligatoriske uddannelsesplaner er et godt tiltag for at sikre ledernes engagement og involvering på uddannelsen. Flere deltagere pegede dog på, at ledernes tilknytning til uddannelsen ikke behøver at være via udarbejdelsen af obligatoriske uddannelsesplaner, men derimod kan være i form af et indledende møde, der sætter ansigt på den udvidede studievejleder og lederen. Det ville ifølge flere deltagere lette det fremtidige samarbejde og derudover sikre, at studerende og ledere fik samme information ved uddannelsens start.

I forhold til videndelingen og implementeringen af uddannelsen på arbejdspladserne peger flere af de studerende på, at de ikke er bekendte med den mulighed, der er, for at få støtte gennem den udvidede studievejledning, jf. nedenstående tekstboks. Det er vigtigt at understrege, at disse udsagn dækker over en tendens, der er gennemgående på tværs af modulerne. Flere deltagere på udviklingskonferencen pegede i den forbindelse på, at det i forhold til videndeling og implementering af uddannelsens indhold på arbejdspladserne med fordel kan afdækkes, hvad mulighederne er for at stille krav om, at der skal udarbejdes planer for, hvordan uddannelsen skal implementeres på arbejdspladserne.

Bedre anvendelse af studievejledningens udvidede funktioner

- "Jeg tror ikke, at der er nogen, der ved, at vi kan bruge hende til uddannelsesplanlægning eller videndeling, og det er naturligvis en skam. Jeg tror, det er vigtigt, at hun er bedre til at informere om sin rolle, og hvordan vi kan bruge hende" (studerende)

- "Jeg ville gerne have haft mere fokus på, at jeg kunne blive bedre til at formidle om uddannelsen på min arbejdsplads. Studievejledningen godt kunne have haft mere fokus på at informere om mulighederne for det" (studerende)

Ovenstående eksempler vurderer evaluatoren som indikationer på, at den udvidede studievejledning med fordel kan optimeres på to fronter. For det første kan der arbejdes på at bibeholde den synlighed, som de studerende vurderer, at det har. For det andet kan de udvidede studievejledere med fordel synliggøre deres udvidede studievejledningsfunktioner. Det vil sige, at de i endnu højere grad kan fokusere på at informere de studerende om muligheden for at inddrage studievejledningen i forbindelse med fastlæggelse af uddannelsesplan samt videndeling og implementering af uddannelsen på arbejdspladserne. Dette fokus kan kontinuerligt fastholdes gennem hele uddannelsesforløbet, idet begge aspekter af den udvidede studievejledningsfunktion har fokus på hhv. begyndelsen af

uddannelsen (fastlæggelse af uddannelsesplan) og slutningen af uddannelsen (videndeling og implementering). Evaluator vurderer, at obligatoriske uddannelsesplaner, evt. med inklusion af udmøntningen af videndeling og implementering af uddannelsen på arbejdspladsen, kan være medvirkende til, at der kontinuerligt er fokus på uddannelsesplanlægning og implementering i uddannelsesforløbet.

Det er i forbindelse med optimeringen af den udvidede studievejledning vigtigt at understrege, at evalueringen viser, at der er udtalt tilfredshed med studievejledningen, og at forbedringspotentialerne retter sig mod studievejledningens udvidede funktioner.

8.3 Lederen og den udvidede studievejledning

Et andet aspekt af studievejledningens arbejdsopgaver omhandler kontakten til de studerendes ledere. I et evalueringsperspektiv er lederne interessante i forhold til den udvidede studievejledning, da tidligere delevalueringer har vist, at de udvidede studievejledere har problemer med at "trænge igennem" til lederne i kommunerne.

Generelt viser evalueringen, at ca. halvdelen af de studerendes ledere ikke har **kendskab** til, at studievejledningen indeholder tilbud om vejledning til de studerendes arbejdspladser og ledere. De studerende peger i den henseende på, at området for børn og unge er præget af relativ stor udskiftning på lederfronten, hvilket kan være en medvirkende faktor til ledernes manglende kendskab til studievejledningen. Nedenstående tekstboks illustrerer eksempler på begge forhold.

Leder og studerende om manglende synlighed fra studievejledningen

- *"Vi har fået ny chef, og så har det ikke lige været så let og oplagt at få studievejlederen ud. Det kræver ligesom ro på hjemmefronten. Men det ville være godt, hvis ens leder vidste noget mere"* (studerende)

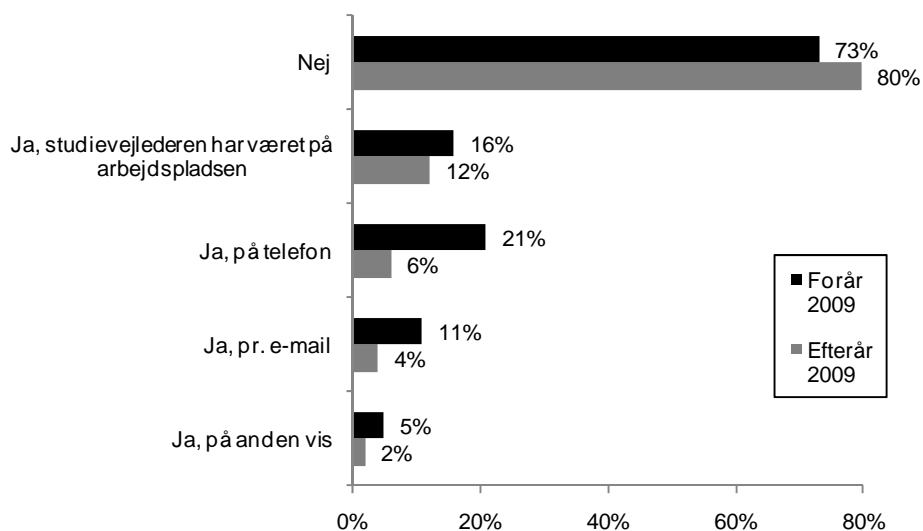
- *"Jeg vidste ikke, at funktionen i forhold til videndeling og uddannelsesplanlægning har været der. Jeg har heller ikke fået noget konkret information om studievejledningen fra min medarbejder, der er på uddannelsen [eksempelvis informationsmateriale om studievejledningen]. Jeg ved, at hun ville give mig det, hvis hun havde fået det..."* (leder)

Det er u hensigtsmæssigt, at ca. halvdelen af de adspurgte ledere i evalueringen ikke er informeret om de udvidede funktioner. Evaluator vurderer, at en af årsagsforklaringerne på dette er relativt hyppige lederskift i kommunerne, hvilket medfører, at viden om studievejledningens funktioner på området kan gå tabt i de enkelte kommuner. Derudover peger evalueringen på, at andre potentielle årsagsforklaringer på det manglende kendskab til studievejledningen er studievejledningens manglende gennemslagskraft i forhold til lederne. Både ledere og de udvidede studievejledere peger på, at det er svært at komme i kontakt med de relevante ledere i kommunerne. Desuden peger evalueringen på, at der simpelthen er ledere, der bevidst prioriterer studievejledningen fra pga. manglende tid, og deraf ikke angiver et kendskab til denne.

Evaluator vurderer, at det er særlig vigtigt, at studievejledningen bliver ved med at være opfølgende i forhold til de studerendes ledere gennem hele i uddannelsesforløbet. Derved adresseres de ledere, der er nye i deres funktion, samt de ledere der tidligere i de studerendes uddannelsesforløb har prioriteret studievejledningen fra. Der er dog tale om en balancegang, hvor der iværksættes en målrettet indsats mod nye ledere i kommuner og en mere afmålt indsats mod de ledere, der tidligere er kontaktet i uddannelsesforløbet. Dette kan således give lederne muligheden for at til- eller fravælge de ydelser, som studievejledningen tilbyder arbejdspladserne.

I forhold til ledernes **kontakt** til studievejledningen viser nedenstående figur 8.3, at ca. tre ud af fire ledere ikke har haft kontakt med studievejledningen. Flere ledere uddyber dette forhold ved, at de har kendskab til de generelle funktioner i studievejledningen (faglig støtte og sparring for de studerende), men at de ikke ved, hvad de som ledere kan bruge den til. For eksempel udtaler en leder: *"Jeg er klar over, at der er en studievejledning. Jeg ved bare ikke rigtig, hvad jeg skal bruge denne til"*.

Figur 8.3: Har du haft kontakt med den udvidede studievejledning? (flere svar)

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med ledere efter modul 4 og 5. n = 37, 41 angivne svar (forår 2009) og 49, 51 angivne svar (efterår 2009).

For de ledere, der har været i kontakt med studievejledningen, har kontakten, jf. figur 8.3, primært været via besøg på arbejdspladsen eller på telefon. Det er derudover interessant at bemærke, at andelen af ledere, der angiver, at de er blevet kontaktet af studievejledningen pr. telefon eller mail i efteråret 2009, er faldet i forhold til devalueringen gennemført i foråret 2009. Evaluator vurderer, at det fremadrettet kan være hensigtsmæssigt at iværksætte initiativer, der retter sig bredt mod ledere til studerende på alle moduler af uddannelsen. Her kan det på den korte bane være hensigtsmæssigt at kontakte ledere via telefon og mail, da disse kontaktformer er relativt enkle at benytte, og, som det fremgår af figur 8.3, er relativt ubenyttet, ifølge lederne. De udvidede studievejledere selv har i flere faser af evalueringen peget på, at det er svært at "trænge igennem" til kommunerne. De udvidede studievejledere oplever, at det er svært at få tilslutning til de ydelser, som de via deres udvidede funktion kan tilbyde lederne, samt at det generelt er svært at få fat på lederne, jf. nedenstående tekstboks. Når det er trægt for studievejledningen at trænge igennem til kommunerne, er det på grund af travlhed, udskiftning og brandslukning.

Studievejledere om udfordringer ved at trænge igennem til kommunerne

- "Den største udfordring i mit virke, det er at få fat i lederne. Jeg giver de studerende et brev med hjem, og det er mit indtryk, at de afleverer det. Derfor synes jeg, det er underligt, at der er så mange ledere, der i evalueringen stadig siger, at de ikke kender til studievejledningen. Det er den største frustration, også fordi lederne er de vigtigste interessenter sammen med de studerende" (studievejleder)

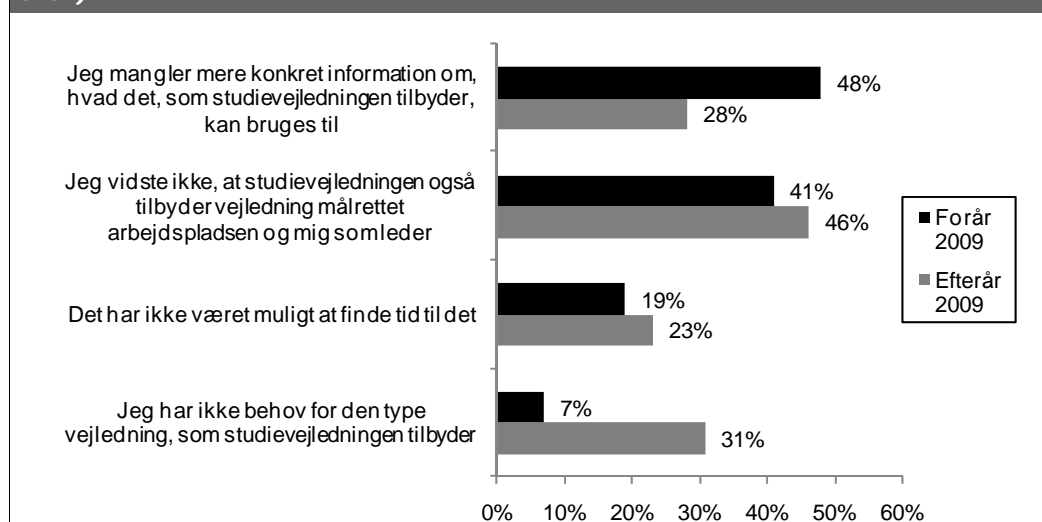
"Erfaringen er, at der ikke er interesse fra lederen til, at studievejledningen kommer ud og fortæller. De svage punkter i kommunen omhandler forebyggelse/udvikling. Kommunerne arbejder meget i brandslukning" (studievejleder)

Evaluator vurderer, at det er væsentligt, at alle ledere i kommunerne får information om de ydelser, som den udvidede studievejledning kan tilbyde, således at deres til- eller fra- valg af disse sker på et oplyst grundlag. Derfor kan studievejledningen kontinuerligt i uddannelsesforløbet have fokus på at kontakte og informere lederne om de ydelser, som denne tilbyder.

Derudover pegede flere deltagere på udviklingskonferencen i januar 2010 på, at studievejledningen med fordel kunne støtte op på en anden måde i forhold til at implementere uddannelsen på arbejdspladserne. Der er gode erfaringer med at guide de studerende til at udforme eksamensopgaver, der konkret er anvendelige for arbejdspladserne. Dette var i særlig grad i forhold til projekter på modul 5, hvor de studerende kan tage konkrete udfordringer op, som de så dem i kommunen. Derudover pegede andre deltagere på, at studievejledningen med fordel kan støtte de studerende i at bruge deres eksamensopgaver som afsæt for videndeling og implementering. Det vurderes af evaluator som en meget brugbar og ønskværdig måde at implementere uddannelsen på i praksis. Ved at motivere til, at de studerende udarbejder eksamensopgaver, der tager specifikke lokale udfordringer op, eller som problematiserer en specifik praksis på arbejdspladsen, vurderer evaluator, at implementeringen kan styrkes.

For de ledere der ikke har været i kontakt med studievejledningen, viser figur 8.4, hvilke begrundelser lederne angiver. Som figuren illustrerer, angiver hovedparten af lederne, der ikke benytter sig af studievejledningen, at de mangler information om studievejledningens funktioner.

Figur 8.4: Hvorfor har du ikke brugt den udvidede studievejledning? (flere svar)

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med ledere
n = 27, 35 angivne svar (forår 2009) og 39, 52 angivne svar (efterår 2009).
Note: Kategorien "andet" er udeladt (15 % og 5 %).

Disse resultater ligger i forlængelse af, hvad lederne i de kvalitative interview peger på; at der generelt er behov og vilje til at inddrage de udvidede studievejledere i arbejdet med at gøre uddannelsen anvendelig på arbejdspladsen, men at flere ikke ved, at den udvidede studievejledning kan bistå med det. Nedenstående tekstboks er et eksempel herpå.

Leder der ikke kender til mulighederne i studievejledningen

- *"Jeg vidste ikke, at der var en studievejledning der kunne bistå i uddannelsesplanlægning og omsætningen af uddannelsen til praksis på arbejdspladserne. Det kunne jeg da godt have ønsket at have inddraget tidligere på uddannelsen..."*(leder)

Af figur 8.4 fremgår det yderligere, at ca. hver femte leder, der ikke har været i kontakt med studievejledningen, angiver, at det er fordi, det ikke har været muligt at finde tid til det. Derudover er det interessant, at en markant større andel af ledere i forbindelse med delevalueringen i efteråret 2009 vurderer, at de ikke har behov for den type vejledning, som studievejledningen tilbyder. Det indikerer, at der er en væsentlig andel af de studerendes ledere, der bevidst vælger studievejledningen fra. De kvalitative interview med lederne uddyber dette forhold. Flere ledere peger på, at de ikke har tid eller behov for at være i kontakt med den udvidede studievejledning i løbet af uddannelsesperioden. Begrundelserne for dette er forskelligartede, som nedenstående tekstboks illustrerer.

Hvorfor lederne ikke anvender den udvidede studievejledning

- *"Jeg tror nu, studievejledningen kan bruges til mange gode ting. Vores problem har bare været, at timingen har været dårlig. Tidspunktet hvor uddannelsen blev skudt i gang, var kritisk - midt i kommunesammenlægningen"*(leder)

- *"Jeg ved godt, at det er et stående tilbud [at få studievejledningen ud på arbejdspladsen], men jeg har ikke benyttet mig af det. Måske er det fordi, jeg er bange for, at det kan blive lidt af et hundeslagsmål, hvor der kommer en ud og taler medarbejdernes sag, og siger, at man skal prioritere uddannelse, videndeling og implementering osv. Så kan jeg så sidde på den anden side og sige, at vi bliver nødt til at prioritere driften. Det tror jeg faktisk ikke, at vi ville få så meget ud af"*(leder)

- *"Jeg tror, at der er flere arbejdspladser og ledere, der kunne drage nytte af at have en studievejleder ude, og fortælle om uddannelsen og sætte den i perspektiv i forhold til arbejdspladsen. Det er bare ærgerligt, at det primært er de steder, hvor der i forvejen er fokus på udvikling og proces, at vi kommer ud – dem der har mest brug for, at vi kommer ud, er sværest at få fat på, og har mindst kultur for det"*(studievejleder)

Resultaterne af evalueringen peger dermed på, at studievejledningen også har svære arbejdsbetingelser i forhold til lederne. Flere ledere vurderer, at de ikke har tid til at inddrage studievejledningen i deres implementering af uddannelsen, mens andre, og en stigende andel af lederne, bevidst fravælger studievejledningen.

De ledere, som har benyttet sig af studievejledningen, benytter sig, ifølge spørgeskemaundersøgelserne, primært af tilbuddet om at modtage vejledning i forhold til det faglige indhold på modulet og i forhold til at implementere og dele den viden, som medarbejderne får på uddannelsen med resten af arbejdspladsen¹³. Flere ledere peger desuden på, at

¹³ Hhv. 3 ledere ud af 9 (33 %) i foråret 2009, og 4 ud af 10 ledere (40 %) i efteråret 2009 angiver, at de har modtaget vejledning fra studievejledningen i forhold til at implementere og dele den viden medarbejderne har fået på uddannelsen med resten af arbejdspladsen.

de bruger studievejledningen i forhold til vejledning og information om det faglige indhold på uddannelsen samt i forhold til deltagelse på informationsmøder om uddannelsen.

Flere deltagere på udviklingskonferencen i januar 2010 pegede i den forbindelse på, at studievejledningen med fordel kunne adskille den "normale" studievejledning (vejledning og støtte til de studerende) fra de udvidede funktioner af studievejledningen (uddannelsesplanlægning og implementering og videndeling). Adskillelsen skal ikke være reel, men sproglig. En sproglig adskillelse kan være med til at tydeliggøre de udvidede funktioner og deres relevans for lederne. Deltagerne på udviklingskonferencen pegede på, at lederne i højere grad vil finde mening i at gøre brug af fx en "implementeringsvejledning" eller en "kompetencevejledning", i og med en studievejledning forbindes med vejledning til studerende. Det kan derfor overvejes, om de udvidede funktioner i studievejledningen skal have en anden overskrift. Eller om det er tilstrækkeligt, at de udvidede studievejledere i henvendelsen til lederne fortsat tilstræber at bruge begreber og beskrivelser, som understreger, at der er tale om vejledning til arbejdspladsen vedrørende kompetenceløft og implementering og ikke traditionel studievejledning.

Derudover peger evalueringen på, at der i forhold til implementering og videndeling af uddannelsen på arbejdspladserne ligger et relativt stort potentiale i forhold til lederne. Flere ledere peger i forbindelse med interview og i spørgeskemaundersøgelserne på, at de i fremtiden i højere grad vil have fokus på at gøre brug af disse funktioner ved studievejledningen. Nedenstående tekstboks illustrerer eksempler på, hvordan ledere bruger den udvidede studievejledning på flere måder, samt hvordan en leder vurderer, at hun i fremtiden i højere grad vil gøre brug af studievejledningen.

Hvordan ledere bruger den udvidede studievejledning

- *"Vi havde studievejlederen til et møde for at fortælle om uddannelsen for kolleger og ledelse og bagefter holdt vi oplæg, hvor hun også var tilsted. Det var rigtigt godt. Hun har også lavet handleplaner for lederen. Det har hun sagt flere gange, at det tilbud har vi."* (studerende)
- *"Vi har været i kontakt med studievejledningen flere gange. Det har primært været i forbindelse med opklarende spørgsmål omkring det faglige indhold af modulet"* (leder)
- *"Jeg tror, at vi i fremtiden vil inddrage studievejlederen i forhold til videndeling på arbejdspladsen. Jeg har ikke haft nok fokus på det før, men det vil jeg begynde at prioritere. Det vil give en anden legitimitet at have studievejlederen med ude i forhold til videndelingen af uddannelsen, og det tror jeg, kan komme til gavn"* (leder)

Generelt viser inddragelsen af ledere i forhold til den udvidede studievejledning, at de ledere, der har været i kontakt med studievejledningen, har været tilfredse. Evaluator vurderer dermed, at udfordringen er at informere og kommunikere de konkrete ydelser ud til lederne. Dermed kan disse foretage et oplyst til- eller fravalg af den udvidede studievejledning.

8.4 Markedsføring af uddannelsen og studievejledningen

For fortsat at sikre grundlaget for oprettelse af nye hold er det centralt, at den udvidede studievejledning markedsfører uddannelsen gennem flere kanaler. Tabel 8.2 viser en række markedsføringsinitiativer, som de udvidede studievejledere fremhæver i evalueringen. Det understreges i den forbindelse, at studievejledningen undervejs i uddannelsesforløbet har udviklet nye initiativer, for især at inddrage lederne på uddannelsen.

Disse initiativer sigter på at inddrage lederne ved at afholde en forskningsdag, der præsenterer uddannelsen og det miljø, der omgiver uddannelsen. Herved er det formålet at give lederne inspiration til at bruge uddannelsen mere på arbejdspladserne. Det andet initiativ sigter på at inddrage lederne i forbindelse med de studerendes første dag på uddannelsen for herved at introducere lederne til uddannelsen og studievejledningens muligheder fra uddannelsens start.

De udvidede studievejledere peger derudover på, at de gør meget ud af at informere de studerende om, at de er de bedste ambassadører for uddannelsen. Blandt andet har inddragelsen af de studerendes kolleger i evalueringen vist, at "mund-til-mund"-metoden får stadig større betydning for de studerendes kendskab til uddannelsen. Udviklingskonferencen i januar 2010 pegede derudover også på, at flere studerende, der gennemførte uddannelsen, aktivt kunne bruges som formelle ambassadører for uddannelsen. Dette kunne ifølge flere deltagere have en positiv effekt i forhold til markedsføringen af uddannelsen, da der således kunne tages afsæt i meget konkrete eksempler på, hvordan praksis udvikles af deltagelse på uddannelsen.

De udvidede studievejledere har dermed en bred vifte af initiativer, som de benytter i markedsføringsøjemed. Både i forhold til uddannelsen som sådan, men også i forhold til deres egen funktion. Disse initiativer er undervejs i evalueringen blevet udvidet med flere nytænkende og målrettede initiativer for at tiltrække nye studerende og for i endnu højere grad at inddrage lederne i uddannelsen. Evaluator vurderer i den henseende, at det er positivt, at markedsføringen af uddannelsen og studievejledningen foregår via en bred vifte af kanaler – formelle som uformelle. Dette kan med fordel fastholdes. Derudover vurderer evaluator, at det er positivt, at de udvidede studievejledere undervejs i evalueringsforløbet har udarbejdet nye initiativer til at ramme de svære målgrupper, som eksempelvis de studerendes ledere.

Tabel 8.2: Markedsføringsinitiativer

Udvidede studievejlederes egne udsagn
Udsendelse af informationsbreve
Udlevering af brochurer/foldere
Ringerunder til ledere
Mails til ledere
Standere ved konferencer
Åbent hus arrangementer
Forskningsdag med deltagelse af ledere
1. skoledag med leder
<i>Kilde: Oxford Research 2009, interview med udvidede studievejledere</i>

8.5 Den udvidede studievejlednings andre funktioner

Udover studievejledningens fokus på at servicere og støtte de studerende, inddrage lederne på uddannelsen samt markedsføre uddannelsen har studievejledningen en række andre funktioner, som også fremgik af afsnit 8.1. I det følgende fokuseres der på tre udvalgte områder, samarbejdet på tværs af uddannelsesinstitutioner, etablering og fastholdelse af studiegrupper samt fastholdelse af de studerende på uddannelsen. Disse er udvalgt, idet de repræsenterer forskelligartede og vigtige områder i studievejledningens arbejdsopgaver.

8.5.1 Samarbejdet på tværs af uddannelsesinstitutioner

En af de funktioner, som den udvidede studievejledning har, er at sikre, at der løbende bliver samarbejdet på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Evalueringen viser, at de udvidede studievejledere på tværs af uddannelsesinstitutionerne i høj grad videndeler og samarbejder på tværs af uddannelsesinstitutionerne og dermed er garant og facilitatorer for, at der er et samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne. De udvidede studievejlederes kontakt sker på flere områder. For det første peger de udvidede studievejledere på, at de ugentligt er i kontakt med hinanden for generelt at erfaringsudveksle og videndele i forhold til forskellige aspekter af uddannelsen, som eksempelvis rekruttering. Derudover peger de udvidede studievejledere på, at de bruger samarbejdet på tværs af uddannelsesinstitutionerne til mere konkret at diskutere og udveksle uddannelsesplaner og strukturering af undervisningen samt erfaringsudveksle i forhold til eksterne undervisere på uddannelsen. Endelig viser evalueringen, at de udvidede studievejledere relativt ofte ses i forskellige professionelle sammenhænge. Det være sig eksempelvis på referencegruppemøder og læringsseminarier i forbindelse med evalueringen af uddannelsen. Opsamlende vurderer de udvidede studievejledere dermed, at der er en stor grad af samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne, og at de selv via deres udvidede studievejlederfunktion er medvirkende til at facilitere dette samarbejde, jf. nedenstående tekstboks.

Udvidet studievejleder om samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne

"Det fungerer godt, at vi fire studievejledere har så tæt et sammenhold og kan erfaringsudveksle og drage nytte af hinanden. Det giver en følelse af, at vi sammen driver uddannelsen på landsplan"(udvidet studievejleder)

Evaluator vurderer i den henseende, at samarbejdet og videndelingen mellem de respektive udvidede studievejledere er medvirkende til at optimere og udvikle uddannelsen – både lokalt og på landsplan. Det anbefales, at de udvidede studievejledere fremadrettet bibeholder dette fokus i deres arbejdsfunktion, også selvom de fire uddannelsesinstitutioner i praksis er hinandens konkurrenter.

8.5.2 Etablere og fastholde studiegrupper

Studievejledningen er medvirkende til at etablere studiegrupper i forbindelse med 1. modul på uddannelsen og sørger løbende undervejs i uddannelsen for, at disse fastholdes og benyttes i det omfang, som de studerende finder det nødvendigt.

I forhold til etableringen og brugen af studiegrupperne på de første moduler af uddannelsen viser evalueringen, at studiegrupperne benyttes, og at de har en gavnlig effekt på de studerendes udbytte af undervisningen, jf. nedenstående tekstboks.

Studerende om brugen af studiegrupper

- "Det er rigtig godt at være en del af en studiegruppe. Det er interessant og udviklende for mig – specielt det, at vi er sammensat på tværs af sagsbehandlere og leverandører, synes jeg er godt..."(studerende, modul 1)

I forhold til fastholdelse af studiegrupperne viser evalueringen, at studiegrupperne i et vist omfang begynder at gå i opløsning og vurderes mindre betydningsfulde, når de stu-

derende kommer længere frem på uddannelsen. Både de studerende og de udvidede studievejledere anser ikke dette som et problem, idet studiegrupperne løbende i uddannelsesforløbet erstattes af andre mere uformelle videndelende fora som eksempelvis videnudveksling i toget på vej til uddannelse og dialog i undervisningen og i pauserne på holdene.

8.5.3 Fastholdelse af de studerende på uddannelsen

I forhold til fastholdelsen af de studerende på uddannelsen besidder den udvidede studievejledning en funktion, idet det er den udvidede studievejleder, der træder ind, såfremt de studerende ønsker at tage orlov fra uddannelsen eller helt at udmelde sig. Det fremgår af evalueringen, at de udvidede studievejledere selv vurderer, at de har en væsentlig betydning i forhold til at fastholde de studerende på uddannelsen. Det kvalitative data vidner om, at studievejledningen, jf. tekstboksen nedenfor, sikrer fastholdelse af de studerende på flere forskellige måder.

Studievejlederes forskelligartede måder at fastholde de studerende på uddannelsen

- *"Jeg har lige talt med en studerende, som havde nogle svære personlige problemer som gjorde, at hun havde svært ved at overskue at fortsætte på uddannelsen. Der fik vi os en god snak, der gjorde, at hun efterfølgende var mere optimistisk i forhold til at kombinere privatliv og uddannelse"* (udvidet studievejleder)

- *"Det sker, at der kommer studerende, der har klaret sig dårligt til eksamen, og er nedtrykte og ikke gider uddannelsen mere. Siger de vil have orlov eller meldes ud. Så taler jeg det igennem med dem, og ofte er det nok. Det er vigtigt, at vi har tid til have de personlige samtaler med de studerende, for vi kan se, at de hjælper"* (udvidet studievejleder)

- *"Jeg meldte mig på orlov efter modul 3 efter et pålæg fra min ledelse, fordi uddannelse og arbejde ikke hang sammen. Da jeg fik pålægget, talte jeg med studievejlederen, der fortalte mig om konsekvensen af at tage orlov, og tilbød, at tage med til et møde med min chef"* (studerende, modul 4)

- *"De studerende der er på orlov, dem holder jeg øje med. Jeg ringer til dem minimum en gang pr. modul, og hører hvordan det går, og fortæller hvornår der starter hold op igen. Det er min fornemmelse, at de synes det er rart, at der bliver taget hånd om dem, også selvom de er på orlov"* (udvidet studievejleder)

Det handler dermed om en trøstende skulder ved studerendes personlige problemer, om støtte i forbindelse med skuffende eksamensresultater og om vejledning i forbindelse med pres fra de studerendes arbejdsgivere. Derudover peger evalueringen på, at studievejledningen har en betydning i forhold til at fastholde de studerende, der tager orlov fra uddannelsen. Det sker eksempelvis via en kvartalsvis eller halvårlig statussamtale med de studerende, der har orlov.

Flere af de studerende bekræfter i flere dele af evalueringen, at studievejledningen er medvirkende til at fastholde de studerende på uddannelsen. De studerende peger især på, at studievejledningen kan støtte i forbindelse med svære personlige eller faglige perioder på uddannelsen, og at studievejledningen er en medvirkende faktor (sammen med sammenholdet på holdene) til, at de studerende stadig går på uddannelsen.

8.6 Evaluators vurdering

Evaluator vurderer, at den udvidede studievejledning har en central og vigtig funktion i forhold til de studerende på uddannelsen. Evalueringen peger generelt på, at de studerende og lederne, der anvender studievejledningen, er tilfredse med denne. Derudover peger evalueringen på, at studievejledningen er en succes i forhold til de studerende, idet den er medvirkende til at vejlede og støtte dem i deres uddannelsesforløb. Dette gælder både i forhold til den enkelte studerende, men også i forhold til de konkrete undervisningssituationer, hvor studievejledningen er medvirkende til at gøre det muligt for de studerende at omsætte indholdet af uddannelsen til praksis, sætte rammerne samt gøre tematikkerne relevante for de studerendes praksis. Det er desuden et positivt aspekt ved studievejledningen, at den er medvirkende til at fastholde de studerende til uddannelsen. Dette, gennem løbende dialog med de studerende der går på uddannelsen, og ved at følge op på studerende på orlov.

Evalueringen peger derudover på flere udfordringer ved studievejledningen. Dette i særlig grad i forhold til studievejledningens udvidede funktioner, i form af støtte ved uddannelsesplanlægning og implementering og videndeling af uddannelsen på arbejdspladserne. Evalueringen viser, at de udvidede studievejledere har svært ved at trænge igennem til kommuner og få dem til at gøre brug af tilbuddet. Derudover, at kendskabet til den udvidede studievejledning er begrænset til ca. halvdelen af kommunerne, bl.a. fordi der er udskiftning af ledere. Evaluator peger i den henseende på, at forbedringspotentialer i forhold til studievejledningen primært går på at:

- Løbende fokusere på kontakten til lederne – de bliver ofte udskiftet
- Informere om betydningen af, at lederne støtter op om de studerendes uddannelsesforløb – specielt i forhold til de studerendes motivation og udbytte af uddannelsen
- Overveje, hvorvidt studievejledningens udvidede funktioner kan ændre navn til implementeringsvejledning, for herved at adskille denne funktion fra den normale studievejledning
- Afdække mulighederne for, at det for arbejdspladserne gøres obligatorisk at udforme planer for uddannelsesforløbet, implementeringen og videndelingen
- Motivere de studerende til at udforme eksamensopgaven på modul 5 og det afsluttende projekt med udgangspunkt i forhold og udfordringer på arbejdspladsen idet det kan styrke implementeringen af uddannelsen på arbejdspladserne.

Kapitel 9. Vikarpuljen

Der er til diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet tilknyttet en vikarpulje, hvis formål er at understøtte optaget på diplomuddannelsen for de kommunale sagsbehandlere. Kommunerne kan søge tilskud til ansættelse af vikarer for de sagsbehandlere, der tager den samlede diplomuddannelse. Puljen løber foreløbig i tre år og kan søges af studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling. Forudsætningerne for at modtage tilskud er, at den studerende, udover at være myndighedssagsbehandler:

- er tilmeldt den samlede diplomuddannelse bestående af seks moduler
- tager de seks moduler i den anbefalede rækkefølge
- gennemfører uddannelsen som deltidsstudie
- friholdes af arbejdspladsen til at gennemføre uddannelsen i den periode, der gives tilskud for.

Derudover gælder de generelle regler for modtagelse af tilskud fra Indenrigs- og Socialministeriet.

Der kan efter ansøgning ydes et tilskud på kr. 30.000 pr. sagsbehandler pr. modul svarende til kr. 180.000 til en samlet diplomuddannelse.

Udbetaling af tilskud sker forud hvert halve år. Første gang ved indsendelse af ansøgningen og herefter ved, at den tilskudsansvarlige i kommunen indsender bekræftelse på, at sagsbehandleren har afsluttet forudgående modul og påbegynder eller er påbegyndt det næste modul.

I nærværende kapitel om vikarpuljen er de studerendes ledere en væsentlig datakilde, lige såvel som de studerende og kollegerne til de studerende anvendes som datakilder. Det er dog kun de ledere, som modtager vikardækning for en eller flere medarbejdere på uddannelsen, der er blevet spurgt til forholdene omkring vikarpuljen. På samme vis er det også kun de studerende og de kolleger, der har baggrund for at udtale sig om puljen og dens betydning, der er blevet spurgt om forholdene omkring vikarpuljen.

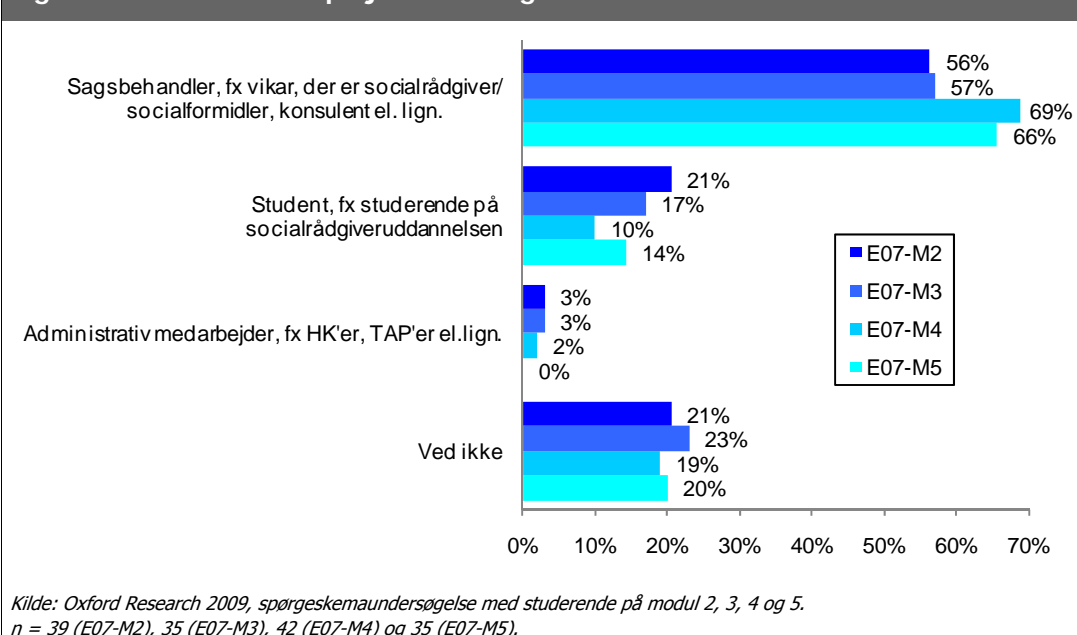
9.1 Omfanget af anvendelsen af vikarpuljen

Med udgangspunkt i, at de studerende på uddannelsen fordeler sig med ca. 70 % myndighedssagsbehandlere og 30 % leverandører, kan det beregnes, hvor stor en procentdel af de myndighedssagsbehandlere, der går på uddannelsen, der får vikardækning gennem vikarpuljen. På den første årgang (E07-M1) var der 83 studerende, der fik vikardækning for alle seks moduler. Det svarer til, at 92 % af myndighedssagsbehandlerne fik vikarpuljemidler. Til sammenligning er procentfordelingerne på 95 % på F08-M1, 73 % på E08-M1, 76 % på F09-M1 og 81 % på E09-M1¹⁴. Det indikerer, at hovedparten af de myndighedssagsbehandlere, der har mulighed for at få tildelt vikarpuljemidler, søger og får det.

9.2 Brug af vikarpuljemidlerne

De studerende og deres ledere er i forbindelse med evalueringen blevet spurgt om, hvad vikarpuljemidlerne er anvendt til. Figur 9.1 viser, hvorledes de studerende efter hvert enkelt modul angiver, at vikarpuljemidlerne er blevet anvendt. Det fremgår af figuren, at der fra modul 3 til 4 er sket en stigning på 12 procentpoint i andelen af studerende, der angiver, at vikarpuljemidlerne er gået til en sagsbehandler. Derimod er der fra modul 3 til 4 syv procentpoint færre studerende, der angiver, at vikarpuljemidlerne er gået til en student. Vikarpuljemidlerne anvendes dermed primært til at ansætte sagsbehandlere. Det er positivt, at udviklingen gennem uddannelsesforløbet er, at vikarpuljemidlerne i højere grad anvendes til ansættelse af sagsbehandlere, der er socialrådgivere eller lignende. Dette ifølge de studerende og ledere, fordi sagsbehandlere mere effektivt kan overtage de sager, som de studerende lægger fra sig. Dermed varetages der en fornuftig sagsbehandling, lige såvel som de studerende fratages sager.

Figur 9.1: Hvad er vikarpuljemidlerne gået til?

¹⁴ Det skal understreges, at procentfordelingerne er beregnet med udgangspunkt i, at fordelingen er 70 % myndighedssagsbehandlere og 30 % leverandører. Det betyder, at andelen af myndighedssagsbehandlere, der får vikarpuljemidler varierer, hvis der er variationer i 70-30 fordelingen fra årgang til årgang.

Figur 9.1 viser derudover, at der kontinuerligt gennem uddannelsesforløbet er en andel af de studerende (ca. 20 %), der ikke ved, hvad vikarpuljemidlerne går til. Det vurderer evaluatoren som et potentielt udtryk for en udfordring i anvendelsen af vikarpuljemidlerne. De studerende peger i forbindelse med de kvalitative interview i evalueringen på, at når de ikke ved, hvad vikarpuljemidlerne går til, så er det fordi, at de ikke aflaster de studerende. Eksempler på praksis, hvor vikarpuljemidlerne ikke anvendes til at aflaste de studerende, fremgår af nedenstående tekstboks.

Studerende om uhensigtsmæssig anvendelse af vikarpuljemidler

- *"Vi har overhovedet ikke set noget til vikarpuljemidlerne. De har fået dem, men de er ikke kommet mig til gode som ansat. Jeg har haft ligeså mange sager, selvom jeg har været på uddannelse"*(studerende)

- *"Det fungerer sådan, at arbejdspladsen får en masse penge, og så bliver de brugt andre steder. Jeg er slet ikke blevet arbejdsaflastet. Jeg kunne forestille mig, at de bliver brugt til vikarer, men det er ikke for at dække min pind"*(studerende)

Det er derudover vigtigt at understrege, at evalueringens kvalitative data generelt peger på, at vikarpuljemidlerne anvendes forskelligt, men i overvejende grad hensigtsmæssigt i kommunerne. I nedenstående tekstboks fremgår eksempler på, hvordan vikarpuljemidlerne konkret udmøntes i kommunerne.

Studerende om forskellig udmøntning af vikarpuljemidlerne

- *"Hos os er der blevet ansat en, der tager 10 sager fra hver af os fem, der er på uddannelse. Vi er dermed nede på 27 sager hver"*(studerende)

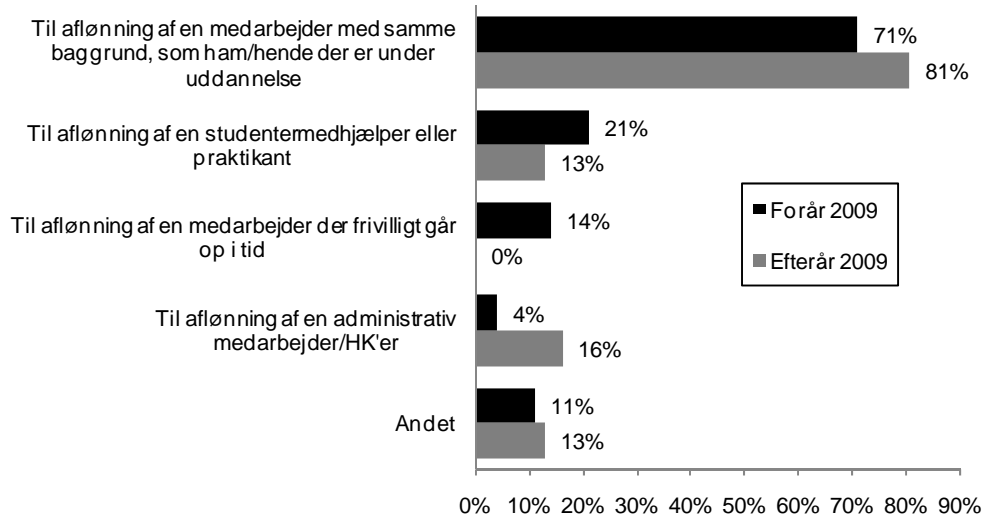
- *"Den vikar der er tilknyttet os aflaster primært i forhold til administrative opgaver. Det er telefonpasning og lettere sagsbehandling"*(studerende)

- *"Jeg har haft en børnesag, hvor vi havde en 12 timers vikar inde om ugen i de uger, hvor jeg var på uddannelse"*(studerende)

Evalueringen viser dermed, at selvom vilkårene er ens på tværs af de studerendes arbejdspladser, så er udmøntningen af dem forskellig. Fra sagsreduktion der udmøntes på forskellig vis, over aflastning i forbindelse med administrative opgaver, til vikarer der er mere ad hoc tilknyttet arbejdspladserne.

Nedenstående figur 9.2 præsenterer de studerendes lederes svar på, hvordan vikarpuljemidlerne anvendes. Sammenholdes figur 9.1 og 9.2 kan det konstateres, at både de studerende og lederne angiver, at vikarpuljemidlerne inden for de seneste moduler i højere grad anvendes til sagsbehandlere og i mindre grad til studentermedhjælpere. Det anses af evaluatoren som en positiv udvikling, idet uddannede sagsbehandlere typisk varetager en bedre sagsbehandling end studentermedhjælpere.

**Figur 9.2: Hvordan anvendes vikarpuljemidlerne?
(flere svar)**

Kilde: Oxford Research 2009, spørgeskemaundersøgelse med ledere efter modul 4 og 5.
n = 28, 35 angivne svar (E07-M4) og 31, 38 angivne svar (E07-M5).

Note: Det understreges, at resultaterne omhandler svar fra ledere til studerende på både modul 2, 3, 4 og 5.

Kategorien "ved ikke" (4 % og 0 %) er udeladt for overblikkets skyld.

Evalueringen peger på, at lederne har forskelligartet praksis, når det gælder anvendelsen af vikarpuljemidlerne. Dette kan have betydning for den oplevelse, som de studerende har af vikarpuljens aflastning, jf. nedenstående tekstboks.

Ledere om anvendelsen af vikarpuljemidler

"Det er svært at putte vikarer ind, da de ikke bare kan komme ind en uge. Derfor har vi haft vikarbistand i perioder, som har dækket medarbejderen plus andre behov, så det er ikke sikkert, at medarbejderen har kunnet mærke det. Der vil altid ligge noget, som man ikke kan overdrages til en anden" (leder)

"Det er primært ad hoc opgaver, som vikarer kan tage. Og det er primært derfor, at de studerende kan føle sig presset. De har stadig de komplekse og tidskrævende sager" (leder)

"Det skaber en ekstra arbejdsbyrde at have fem studerende af sted, men vi får penge fra vikarpuljen til en socialrådgiver i 29 timer om ugen. Det fungerer godt, men det tager ikke alt preset ved, at der er nogen, der er af sted" (leder)

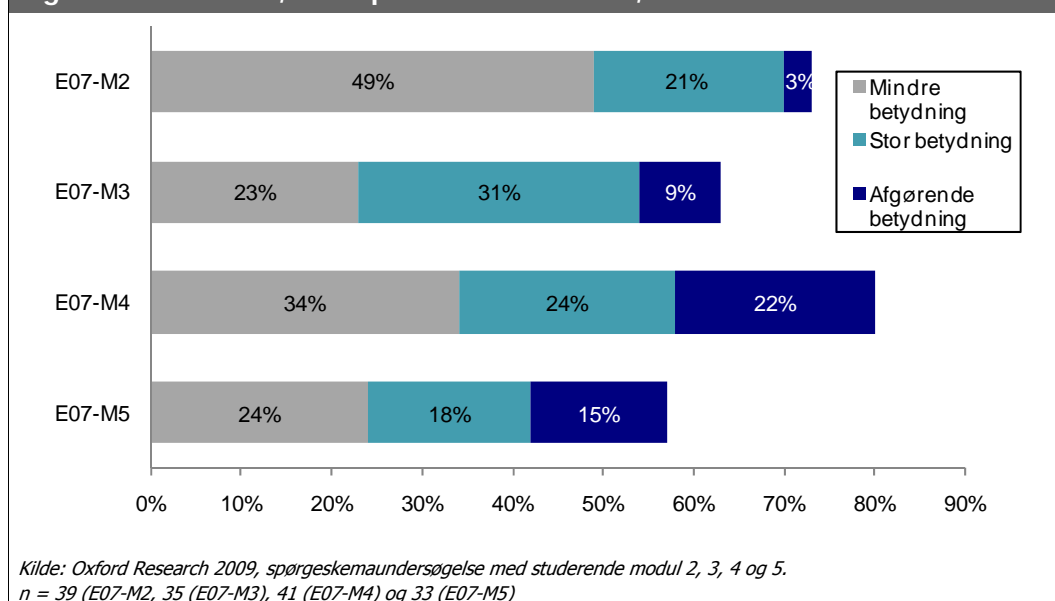
Evalueringen viser dermed, at lederne primært anvender vikarpuljemidlerne til at ansætte medarbejdere, der er sagsbehandlere, men at anvendelsen af disse udmøntes forskelligartet i kommunerne. Anvendelsen af vikarpuljemidlerne har, ifølge evaluator, flere potentialer og barrierer for, at midlerne i bedst muligt omfang aflaster de studerende. Dette uddybes yderligere i afsnit 9.4.

9.3 Betydningen af vikarpuljemidlerne

Figur 9.3 viser andelen af studerende, der vurderer, at vikarpuljen har betydet en nedsat arbejdsbyrde fordelt over de respektive moduler. Figuren viser, at der over tid ikke kan

peges på nogen egentlig tendens i udviklingen, idet de studerendes angivelse af vikarpuljemidlernes betydning varierer markant mellem de enkelte moduler. Efter modul 4 kunne der anspores en positiv udvikling i de studerendes vurdering af betydningen af vikarpuljemidlerne, men de studerendes svarangivelse i forbindelse med modul 5 bekræfter ikke denne positive tendens. Derimod er der for E07-M5 færre studerende end tidligere i evalueringen, der vurderer, at vikarpuljemidlerne har nogen form for positiv betydning. Evaluatoren kan ikke pege på nogen entydig forklaring på dette forhold.

Figur 9.3: Har midlerne fra vikarpuljen betydet en nedsat arbejdsbyrde for dig i de to måneder, du er på uddannelsen? Ja, det har...

Selvom evaluatoren i den kvantitative del af evalueringen ikke entydigt kan pege på en positiv udvikling i forhold til de studerendes vurdering af vikarpuljemidlernes betydning, fremgår det løbende i evalueringens kvalitative del, at de studerende i stigende grad peger på, at vikarpuljemidlerne har en positiv effekt. De studerende peger på, at det tager tid at få lederne til at bruge pengene fra vikarpuljen hensigtsmæssigt, men at det i løbet af uddannelsen i højere grad er lykkedes, jf. tekstboksen.

Studerende om betydningen af vikarpuljemidlerne

- "Endelig bruges mine vikarmidler godt. Jeg er gået ned i sagsantal, og det glæder mig meget. Det skulle have været på plads før jeg startede på første modul, men er først landet til dette modul. Kunne min leder hjælpes pædagogisk, og ikke kun økonomisk?" (studerende)

- "Det er vigtigt, at vikaren har været der, og vi har fået tilskud fra vikarpuljen. Så føler man ikke, at ens kollegaer skal gøre alt for en. Vi har ikke haft vikar hele tiden. De sidste to moduler har vi ikke brugt det, og der kan jeg mærke en stor forskel" (studerende)

For uddannelsens andre årgange fremgår det heller ikke, at der undervejs i uddannelsesforløbet kan ses en positiv udvikling i de studerendes vurdering af vikarpuljemidlernes betydning. På årgangene F08 og E08 er der ca. 40 % af de studerende, der angiver, at vikarpuljemidlerne ikke har nogen betydning. F09 indikerer en positiv udvikling, idet det her kun er 20 % af de studerende, der på uddannelsens to første moduler angiver, at vikarpuljen ikke har nogen betydning for, om de føler sig aflastet.

Evalueringen peger således på, at der kvantitativt ikke kan ansføres nogen positiv udvikling i de studerendes angivelse af vikarpuljemidlernes betydning. Derimod kan der i de kvalitative data eksemplificeres arbejdspladser, hvor der i løbet af evalueringsperioden er sket en positiv udvikling i forhold til anvendelsen af vikarpuljemidlerne. Det skal understreges, at der ikke er tale om generelle tendenser, men derimod eksempler på, hvordan vikarpuljemidlerne over tid anvendes, så de får en aflastende betydning for de studerende. Evalueringen peger i den henseende også på, at de steder, hvor de studerende peger på, at vikarpuljemidlerne har en aflastende betydning, så er den primære årsag, at midlerne bliver brugt til at nedbringe deres sagsmængde.

Betydningen af vikarpuljemidlerne er flere gange i evalueringen vurderet forskelligartet af hhv. de studerende og lederne¹⁵. Der er kontinuerligt ca. 20 % af de studerende, der ikke ved, hvad vikarpuljemidlerne anvendes til, mens lederne primært angiver, at vikarpuljemidlerne er gået til ansættelse af myndighedsbehandlere. Potentielle årsagsforklaringer på dette forhold kan være flere. Men evaluator hæfter sig ved, at vikarer i overvejende grad bliver anvendt til ad hoc opgaver i kommunerne og i sagsbehandlingen af enkle sager. Dette primært fordi de komplekse sager er svære at overdrage fra de studerende til en vikar. Evalueringen peger i den henseende på, at betydningen af, at vikarer primært tager sig af ad hoc opgaver i kommunerne, kan være, at de studerende er mindre opmærksomme på den aflastning, som vikarerne giver dem. Når de studerende i mindre grad aflastes i sagsmængde, men primært i forhold til administrative byrder, kan det betyde, at de i mindre grad *opfatter*, at de aflastes. Dermed er vikarpuljemidlerne til gavn for hele arbejdspladsen, i forhold til aflastning via ad hoc opgaver, og i mindre grad i forhold til konkrete arbejdsopgaver for den studerende.

Andre områder, hvor vikarpuljemidlerne har en positiv betydning er i forhold til rekruttering og fastholdelse til uddannelsen. Flere ledere peger på, at vikarpuljen har en væsentlig betydning i forhold til, at der fortsat er søgning til uddannelsen og i forhold til, at de studerende fastholdes på uddannelsen samt i forhold til de studerendes kolleger, jf. tekstboksen nedenfor.

Lederne om betydningen af vikarpuljen

- *"Vikarpuljen er en medvirkende faktor til, at de studerende både tilmelder sig og gennemfører uddannelsen. Vi har faktisk haft kø på dem, der gerne vil af sted"* (leder)

- *"Det har en stor betydning, at der er vikarpuljemidler. Det er vigtigt for de medarbejdere, der ikke er på uddannelse. Det gør det lettere at acceptere, at medarbejderne er på uddannelse. Konsekvensen af at skære midlerne væk, ville nok være, at der blev sendt færre af sted på uddannelse"* (leder)

I de perioder hvor de studerende er af sted på uddannelsen, kan der være en øget arbejdsbyrde for deres kolleger. Derfor har evalueringen løbende sat fokus på at inkludere kolleger i evalueringen med henblik på at afdække, hvilken betydning vikarpuljen har. Evalueringen peger i den henseende på, at vikarpuljen har en markant positiv betydning for kollegerne de steder, hvor den fungerer. Omvendt er der også arbejdspladser, hvor midlerne ikke aflaster de studerende og deres kolleger. Tekstboksen illustrerer eksempler på begge forhold.

¹⁵ Eksempelvis evalueringsrapport 4 s. 87

Kolleger om betydning af vikarpuljemidlerne

- *"Vi har fået nogle ressourcer til at gå ind og købe noget aflastning på nogle opgaver. Og det fungerer ganske udmærket. Vikaren går ind og tager over i nogle konkrete opgaver i ca. 3 måneder. Det aflaster fint"* (kollega)

- *"Hvis jeg skulle starte på uddannelsen, så skulle vilkårene ændre sig. Der er det samme antal sager for de, der er på uddannelsen, og det virker hårdt på dem, kan man mærke. Det betyder en masse overarbejde, og det kan ikke lade sig gøre, hvis man har børn – i hvert fald ikke i særlig lang tid"* (kollega)

9.4 Udfordringerne med vikarpuljemidlerne

Som de ovenstående afsnit beskriver, er de studerendes vurdering af vikarpuljemidlernes betydning for deres aflastning relativ ensartet i løbet af uddannelsesforløbet. Evalueringen peger på, at vikarpuljemidlerne virker aflastende, hvis de konkret bliver anvendt til at reducere de studerendes sagsantal, samt i forhold til at rekruttere og fastholde de studerende på uddannelsen. Evalueringen peger også på, at der er flere forhold, der gør sig gældende i forhold til at sikre en optimal udnyttelse af vikarpuljemidlerne. Disse kan primært opdeles ud fra strukturelle og lokale udfordringer.

Strukturelle udfordringer

En konkret udfordring, som evalueringen peger på i forhold til vikardækningen, er udfordringen med at skaffe vikarer. Både studerende og ledere fremhæver, at det i flere kommuner er et reelt problem at skaffe vikarer, jf. nedenstående tekstboks.

Mangel på vikarer

- *"Vi har store problemer med at skaffe sagsbehandlere hos os. Der er ledige stillinger, og vi kan ikke få vikarer, der er uddannet. Jeg bliver ikke aflastet, og mine uddannelsesperioder er derimod en yderligere belastning for min afdeling"* (studerende)

- *"Det er rigtig svært at skaffe vikarer i de perioder, hvor de studerende er væk. Vi er blevet nødsaget til at tage studerende på grunduddannelsen ind som vikarer, fordi vi ikke kunne finde andre"* (leder)

Det er ifølge både ledere og studerende primært de kommuner, der ligger i de geografiske randområder, der oplever de største udfordringer i forhold til at rekruttere vikarer. Evaluator vurderer, at det kan være svært at sikre en optimal udnyttelse af vikarpuljemidlerne i randområderne, idet disse områder kan være udsat for sværere strukturelle betingelser i rekrutteringen af vikarer. Evalueringen peger dog ikke på, at der generelt er en sammenhæng mellem geografisk tilhørsforhold og de studerendes angivelse af betydningen af vikarpuljen.

Et andet forhold, som flere ledere og studerende løbende peger på som en udfordring for en optimal udnyttelse af vikarpuljemidlerne, omhandler organisatoriske forhold på arbejdspladserne. Der kan være kommuner, hvor den organisatoriske opdeling ikke vurderes fordrende for en optimal udnyttelse af vikarpuljemidlerne. Dette er primært fordi, disse kommuner ikke vurderer, at det er muligt at dele vikarer på tværs af organisatoriske grupperinger. Nedenstående tekstboks eksemplificerer dette.

Organiseringens betydning for optimal udnyttelse af vikarer

- *"Vi har selvfølgelig en vikar, men vikarpuljen har været svær for os at bruge, fordi vores organisation har svært ved at tage dem ind. Vi har ikke kunnet få det til at passe ind, at en vikar bare kan tage over for en anden. Jeg ved de andre medarbejdere har løbet hurtigt, og det er hårdt. Jeg tror ikke, det kunne fungere anderledes. Vores organisering gør det svært, da vi har en afdeling i Øst og en i Vest, og det er svært at få delt en person imellem dem"*(leder)

Evaluator vurderer, at de strukturelle udfordringer ved vikarpuljen på den korte bane kan være svære at adressere. Specielt i forhold til muligheden for at rekruttere vikarer viser de seneste devalueringer af diplomuddannelsen dog, at det i højere grad er muligt at ansætte vikarer. Recessionen i 2008 og 2009 anses som en betydende forklaringsfaktor på denne udvikling. De strukturelle udfordringer er dog vigtige at have in mente i forhold til årsagsforklaringer på, hvorfor vikarpuljemidlerne i visse kommuner ikke anvendes optimalt.

Lokale udfordringer

Af andre udfordringer i relation til vikarpuljemidlerne kan der peges på forhold, der gør sig gældende lokalt i kommunerne. Dette primært i forhold til, hvordan kommunerne lokalt anvender vikarpuljemidlerne og antallet af komplekse sager i kommunerne.

I forhold til den lokale udmøntning af vikarpuljemidlerne peger evalueringen på, at flere kommuner ikke arbejder på at få vikarpuljemidlerne til at aflaste de studerende. Derimod anvendes de økonomiske ressourcer på andre områder. Dette fremgår af nedenstående tekstboks.

Utsigtet anvendelse af vikarpuljemidlerne

- *"De bruger ikke pengene fra vikarpuljen på os, men på et helt andet område. De anvendes i vores afdeling, men i et andet distrikt. Jeg bliver så harm, når jeg hører om det"*(studerende)

- *"Det fungerer sådan, at arbejdspladsen får en masse penge og så bliver de brugt andre steder. Jeg er slet ikke blevet aflastet"*(studerende)

- *"I nogle kommuner bliver de [vikarpuljemidlerne] brugt som et slags bloktilskud, hvis man kan kalde det det. Det er det, medarbejdere siger, og lederne siger også, at det er et internt problem, at det ikke er de korrekte enheder i kommunerne, der får glæde af tilskuddet"*(studievejleder)

Det understreges, at dette ikke er en praksis, der er udbredt i et flertal af kommuner, men evaluator vurderer, at det er en praksis, det er væsentligt at afdække, således den fremadrettet kan adresseres. En konkret udfordring for den lokale anvendelse af vikarpuljemidlerne ligger således i at få kommunerne til at anvende vikarpuljemidlerne på de områder, hvor de er tiltænkt, så de i bedst muligt omfang aflaster de studerende.

Endnu en udfordring for en optimal anvendelse af vikarpuljemidlerne er, at området, som de studerende arbejder med, inkluderer sager, hvor kompleksiteten er høj, og hvor betydningen af et dybdegående kendskab til sagen og de involverede er essentiel. Det kan medføre, at vikarer ikke kan overtage visse sager, dels fordi de ikke kender sagerne, dels fordi vikarerne kan være mindre erfarne. Dette er også en problemstilling, som flere undervisere og studerende løbende berører i evalueringen, jf. nedenstående tekstboks.

Om konsekvensen af sagsbehandlings kompleksitet ift. vikarpuljemidlerne

- *"Mange af de studerende har for det første ikke vikarer. Og de, der har vikarer, og hvor det fungerer bedst, der har de sagsstop i de uger, hvor de er på uddannelse. Det betyder, at de ikke får nye sager, men der er ingen, der passer deres arbejde, mens de er væk. Derudover kan man jo også spørge, hvor hensigtsmæssigt det er at sætte en vikar ind i komplekse familiesager."* (underviser)

- *"... de fleste af de vikarer, der er til at få, er relativt nyuddannede. Det betyder, at de ikke har erfaringen til at tage over i alle sager, men derimod primært kan være behjælpelig i sagerne, der er rimelige enkle. Det gør jo, at de sager, som vi selv sidder tilbage med, er dem, der er svære, og dem som tager lang tid at sagsbehandle"* (studerende)

Evalueringen peger dermed på, at det især er i kommuner, hvor der er mange komplekse sager, og hvor de studerende fortsat sidder med disse, at vikardækningen har en begrænset betydning. Omfanget af komplekse sager lokalt i kommunerne og de studerendes fortsatte tilknytning til disse sager har en betydning for muligheden for at aflaste de studerende.

Evaluatoren vurderer, at de lokale udfordringer i forhold til vikarpuljemidlerne på den korte bane er vigtige at adressere, og at der med fordel kan iværksættes tiltag, der medfører, at vikarpuljemidlerne tilfalder de studerende, som de er møntet på.

Potentialer i vikardækningen

Evalueringen peger på, at der er visse strukturelle og lokale udfordringer forbundet med at udnytte vikarpuljemidlerne optimalt. Denne del af evalueringen peger på, hvorledes tiltag kan medvirke til, at vikarpuljemidlerne anvendes, så de i endnu højere grad aflaster de studerende.

For det første vurderer evaluatoren, at det er essentielt, at vikarpuljemidlerne bruges til det formål, som de er tiltænkt: at de studerende i bedst muligt omfang bliver aflastet på arbejdspladsen i de perioder, hvor de er på uddannelse. I den forbindelse anbefaler evaluatoren, at det afdækkes, hvad mulighederne er for, at der kan stilles krav til arbejdspladserne om, at vikarpuljemidlerne anvendes målrettet til at aflaste de studerende, jf. nedenstående tekstboks.

Skærpet kontrol med arbejdspladsernes anvendelse af vikarpuljemidlerne

- *"Der har været en for løs struktur om krav til brugen af vikarpuljemidlerne fra Styrelsens side, og de har betalt mange penge uden at stille krav og få dokumentation for, hvad de bliver brugt til. Der har ikke været meget kontrol med de midler. Der skal stilles nogle krav til kommunerne, før det kan virke bedre."* (studievejleder)

For det andet vurderer evaluatoren, at der for arbejdspladserne ligger et væsentligt potentiale i at forbedre planlægningen af medarbejdernes uddannelsesforløb, således at der kan ansættes en fuldtidsvikar. Evalueringen peger i den henseende på, at der typisk skal fire studerende til at "udløse" en fuldtidsvikar. Fordelene ved at have en fuldtidsvikar tilknyttet arbejdspladsen er flere. For det første kan arbejdspladserne undgå at skulle finde vikarer, der skal dække de studerende i de perioder, hvor de er på uddannelse. Det aflaster således koordineringen med løbende at skulle finde vikarer og sikrer, at der hele tiden er vikardækning. For det andet handler det om, at vikardækningen for de studerende ikke nødvendigvis er ensartet over hele modulet. Således peger evalueringen på, at det typisk er i forbindelse med de studerendes udarbejdelse af eksamensopgave, at der

er brug for vikarstøtte på arbejdspladserne, idet de studerende i denne periode har særlig travlt, mens de typisk tidligere på modulet kan aflastes mindre, jf. nedenstående tekstboks.

Leder om forskelligt behov for vikardækning undervejs i modulet

- *“Ved at have mulighed for at have en fastansat vikar kunne man også prioritere vikarmidlerne således, at der i starten af modulet måske er en halv vikar tilknyttet, mens der i forbindelse med eksamensperioden er halvanden. Det kunne optimere anvendelsen af vikardækningen, da behovet ikke er ens over hele uddannelsesmodulet”*(leder)

Muligheden for at have en fuldtidsvikar tilknyttet er betinget af, at arbejdspladsen har fire aktive studerende gående på uddannelsen samtidig. Jf. nedenstående tekstboks kan det også være fire studerende, der går på fire forskellige moduler. Det er dog primært de større kommuner, der har ressourcer til at sende fire sagsbehandlere af sted samtidig. Omvendt er der også fordele ved at samle vikarpuljemidlerne for bare to eller tre studerende, så der kan oprettes et længere og mere sammenhængende vikariat med flere timer i stedet for flere mindre og afbrudte vikariater.

Leder om betydningen af, at sende studerende af sted forskudt

- *“I forhold til vikarmidler kunne man gøre det sådan, at man sendte medarbejderne forskudt af sted. Der er stadig var fire af sted, men de er bare forskudte. Så ser man ikke bare på den enkelte medarbejder, men på helheden af alle de medarbejdere der er af sted på uddannelsen. Dette kan give mulighed for at have én vikar tilknyttet hele tiden”*(leder)

Dermed peger evalueringen på, at det via langsigtet og strategisk uddannelsesplanlægning er muligt for mange kommuner at etablere en lokal udmøntning af vikarpuljemidlerne, så de bruges til længere og mere sammenhængende vikariater. Det understreges, at dette kræver, at medarbejdernes videreuddannelse lokalt koordineres og planlægges, før dette tiltag kan få den tiltænkte effekt. Evaluator vurderer, at de positive effekter, der er tilknyttet denne praksis, er markante – specielt i forhold til kontinuerligt at kunne trække på vikardækningen og bruge vikaren, når denne er mest anvendelig. Det anbefales derfor, at denne mulighed og de positive effekter af denne formidles ud til arbejdspladserne.

Evaluator vurderer opsamlende, at de præsenterede potentialer i høj grad kan medvirke til at optimere anvendelsen af vikarpuljemidlerne, således at de studerende i højere grad oplever, at vikarpuljemidlerne har en aflastende betydning for dem.

9.5 Vikarpuljen og uddannelsens to målgrupper

Uddannelsen henvender sig til to generelle målgrupper; myndighedssagsbehandlere og leverandører. Hvor myndighedssagsbehandlerne er en relativ homogen gruppe, der er let at definere, er leverandørerne en mere heterogen gruppe, der dækker over flere typer af aktører, såsom pædagoger, familieplejekonsulenter, AKT-lærere mv. Det er kun de kommunale myndighedssagsbehandlere, der kan få vikarpuljemidler. Leverandørerne har ikke mulighed for at søge om vikarpuljemidler.

Evalueringen har løbende i uddannelsesforløbet sigtet på at indfange, hvilken betydning denne tildeling af ressourcer har for de studerendes udbytte af studiet og forholdet mellem de to målgrupper. I forhold til de studerendes udbytte af uddannelsen peger evalueringen på, at dele af udbyttet af uddannelsen for nogle afhænger af, om de er myndighedssagsbehandlere eller leverandører på grund af temaerne på visse moduler (se tidli-

gere afsnit 4.2 for en uddybning). Men også i forbindelse med vikarpuljemidlerne er der ulighed, når det gælder de to målgrupper for uddannelsen. I forhold til vikardækningen vurderer leverandørerne, at den manglende mulighed for at få vikarpuljemidler, som sådan ikke har nogen betydning for gennemførelsen af uddannelsen, selv om nogen peger på, at midlerne kunne gøre deres dagligdag lettere. Men det har, jf. tekstboksen nedenfor, en symbolsk betydning for leverandørerne, at de ikke kan få vikarpuljemidler. Den manglende mulighed for at få vikarpuljemidler anses som et symbol på den ulige prioritering af de to grupper.

Ulige prioritering af uddannelsens to målgrupper

- *"Det er ærgerligt, at der ikke er de samme muligheder for leverandørerne, som der er for myndighedssagsbehandlere. Man annoncerer ikke efter leverandører, eller har det samme tilskud til leverandørerne. Der skal optimalt set være en større balance mellem de to målgrupper på uddannelsen"*(underviser)

- *"Interaktionen med myndighedssagsbehandlere og leverandører har været helt fantastisk. Det har været en gave, at der er to forskellige faggrupper på uddannelsen, som vi inderst inde godt har vidst, ikke havde det så godt sammen. Undervisningen er dog mest målrettet til sagsbehandlere, og det er et problem for os som leverandører. Det skal ikke være så endimensionelt, som det er nu. Derudover er det med, at vi heller ikke kan få vikarpuljemidler også et udtryk for, at uddannelsen sigter mere på sagsbehandlere end os. Vi er ligesom B-holdet, mens sagsbehandlere er A-holdet"*(studerende, leverandør)

Nogle leverandører peger ligeledes på, at prioriteringen i tildelingen af vikarpuljemidler og det uensartede udbytte af uddannelsen er medvirkende til at opretholde den kompetencekløft mellem de to målgrupper, som de oplever allerede findes. Hvor leverandørerne havde forventet, at en fælles opkvalificering på området ville give begge målgrupper en mulighed for at lære af hinanden og opnå en bedre indsats over for klienterne i kommunerne, oplever nogle leverandører, at uddannelsen netop er medvirkende til at opretholde distinktionen mellem myndighedssagsbehandler og leverandører.

På den korte bane vurderer evaluator, at prioriteringen i forhold til at målrette uddannelsen til leverandørniveauet bør gå på indholdet af uddannelsen. Men sekundært kan der med fordel også arbejdes på at afdække, om det under hensyntagen til uddannelsens økonomiske dimensioner er muligt, og om der er opbakning til, at også leverandørerne kan få tildelt vikarpuljemidler.

9.6 Evaluators vurdering

Evaluator vurderer i relation til vikarpuljemidlerne, at det tilknyttede initiativ har en nyttig funktion i forhold til at aflaste de studerende og deres arbejdspladser. Det er positivt, at uddannelsen giver denne mulighed. Udmøntningen af vikarpuljemidlerne er gennem evalueringssperioden udviklet således, at det i højere grad er sagsbehandlere, der bliver ansat som vikarer, end det var tilfældet i begyndelsen af evalueringssperioden. Det, vurderer evaluator, har en positiv betydning for sagsbehandlingen og for aflastningen af de studerende. Evalueringen peger desuden på, at der, hvor vikarpuljemidlerne har en aflastende betydning for de studerende, er i kommuner, hvor de studerende aflastes med nedbringelse af antallet af sager. Derudover er det i et rekrutteringsperspektiv interessant, at flere ledere anser vikarpuljemidlerne som en betydende faktor for at sende flere studerende af sted på uddannelsen, og for at de fastholdes på uddannelsen.

Evalueringen peger dog også på, at udmøntningen af vikarpuljemidlerne har flere udfordringer. For det første viser evalueringen, at ca. 40 % af de studerende, der modtager

vikarpuljemidler, ikke vurderer, at disse har en aflastende betydning for deres arbejde. Begrundelserne for dette er primært strukturelle og lokale forhold. Hvor de strukturelle forhold omhandler udfordringer med at skaffe vikarer pga. geografiske eller organisatoriske forhold, omhandler de lokale udfordringer primært ledernes/arbejdspladsernes udvælgelse af vikarpuljemidlerne. Flere studerende peger i evalueringen på, at lederne anvender vikarpuljemidlerne til andre formål end de tilsigtede, og aflastningen af dem derfor udebliver. Derudover kan antallet af komplekse sager have betydning i kommunerne, da disse sager er svære at overtage for vikarer, da de kræver et indgående kendskab til sagsforløbet. Konsekvensen heraf er primært, at de studerende aflastes gennem fritagelse af administrative opgaver, hvilket *opfattes* som mindre aflastende.

Evaluator peger på følgende forbedringspotentialer i forhold til vikarpuljen:

- Sikre at de ressourcer, der tildeles kommunerne, også anvendes til det formål, som de er tilsigtet. Specielt vurderes det hensigtsmæssigt at forpligte kommunerne til at anvende vikarpuljemidlerne, så de i videst muligt omfang aflaster de studerende, og at der løbende føres kontrol med denne praksis
- Sikre at vikarpuljemidlerne primært, hvor det er muligt, anvendes til reduktion af antallet af sager for de studerende. Det er sådan, de studerende oplever den største aflastning
- Støtte lederne i uddannelsesplanlægningen, således at arbejdspladserne bliver vidende om, hvorledes vikarpuljemidlerne anvendes mest hensigtsmæssigt. Specielt det potentiale, der ligger i at have fire studerende på uddannelsen samtidig, vurderes interessant. Dette giver nemlig mulighed for at ansætte en fuldtidsvikar, hvilket evalueringen viser, har en aflastende betydning for de studerende.

Kapitel 10. Forsknings og udviklingspuljen

Der er ligeledes til diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet tilknyttet en Forsknings- og Udviklingspulje (FoU-puljen). Der er gennem puljen afsat midler, hvorfra uddannelsesinstitutioner, der udbyder diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, kan søge tilskud til, at underviserne på uddannelsen kan deltage i forsknings- eller udviklingsaktiviteter. Puljen har til formål at bidrage til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på et indgående kendskab til såvel forskningen som udviklingen i kommunernes praksis på området.

Deltagelsen i forsknings- og udviklingsaktiviteterne skal således bidrage til generelt at opkvalificere underviserne i forhold til børne- og ungeområdet og derved kvalificere undervisningen, ligesom de konkrete forsknings- og udviklingsaktiviteter kan danne udgangspunkt for valg af cases og eksempler på uddannelsen.

Der kan søges om tilskud til frikøb af undervisere og afholdelse af udgifter i forbindelse med deltagelse i forskningsprogrammer eller –netværk. Dertil kan søges om midler til gennemførelse af og deltagelse på konferencer og seminarer, udarbejdelse af undersøgelser og evalueringer eller til at gennemføre konkrete udviklingsaktiviteter i kommuner eller på institutioner.

Der kan søges om minimum kr. 100.000 og maksimalt kr. 500.000 om året i op til 3 år.¹⁶

Det vil i det følgende afdækkes, hvilken betydning og effekt FoU-projekterne gennem evalueringssperioden har for diplomuddannelsen, hvordan og hvor projekterne i særlig grad kommer til gavn. Dertil fokuseres der på de områder, hvor udmøntningen af FoU-puljen i særlig grad er lykket samt områder, hvor der er potentielle udfordringer. Således vil der blive peget på, hvilke indsatsområder evaluator vurderer, der fremadrettet er på området, og hvilke positive effekter FoU-puljen har for diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet.

¹⁶ Jf. www.boerneungediplom.dk

10.1 Andel af projekter der opnår støtte

I løbet af evalueringsperioden (efteråret 2007 til efteråret 2009) er der indkommet 22 ansøgninger til FoU-puljen. Ud af disse har 11 projekter opnået støtte fordelt på fem projekter i forbindelse med ansøgningsrunden i 2007, tre projekter i 2008 samt tre projekter i 2009. I alt er der således pt. elleve projekter, der har opnået støtte fra FoU-puljen. Af de elleve projekter, er to af dem i opstartsfasen, mens tre af dem er afsluttet.

I forhold til typen af projekter der opnår støtte, er fordelingen af projekter den, at tre projekter er forskningsprojekter, tre er udviklingsprojekter, og fem er kombinationer af forsknings- og udviklingsprojekter. Det vidner således om, at det er en bred vifte af projekter, som der gives tilskud til.

10.2 Vurdering af puljen blandt FoU-puljens projektdeltagere

Spørgeskemaundersøgelsen blandt undervisere på diplomuddannelsen har bl.a. søgt at indfange vurderingen af og holdningen til FoU-puljen blandt de undervisere, der modtager midler fra FoU-puljen. Generelt for disse besvarelser er, at puljens effekter og påvirkning på uddannelsens indhold vurderes positivt.

Underviserne angiver generelt, at deres deltagelse i aktiviteter støttet af FoU-midler i nogen eller høj grad medfører positive effekter for:

- viden om forskningen i kommunernes praksis på børne- og ungeområdet
- viden om udviklingen i kommunernes praksis på børne- og ungeområdet
- grundlag for at vælge cases og eksempler til undervisningen
- sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningen
- mere praksisorienteret undervisning
- faglig dygtighed på det eller de områder, som der undervises i på uddannelsen

Hovedparten af underviserne vurderer derudover, at de har brugt viden fra projekterne i forbindelse med undervisning på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, samt at puljen vil få betydning i forhold til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på målrettet og aktuel viden om børne- og ungeområdet.

10.3 Opkvalificering af undervisere

Et af formålene med tilknytningen af FoU-puljen til diplomuddannelsen er at opkvalificere underviserne på uddannelsen. Dette kan eksempelvis lade sig gøre ved, at underviserne, via udformningen af deres projekter, får fokus på nye og anderledes aspekter af undervisningstemaer, at underviserne får lettere ved at relatere undervisningens teoretiske materiale til de studerendes praksis, samt at underviserne generelt oplever en opkvalificering via arbejdet med og inddragelsen af deres projekt i undervisningen.

Generelt kan det konkluderes, at det primært er de undervisere, der selv deltager i FoU-projekter, der vurderer, at de bliver opkvalificeret via FoU-projekterne. Disse undervisere peger på, at det primært er deres egne projekter, som de inddrager i undervisningen, og som deraf er medvirkende til, at de oplever en kvalificering af deres undervisning. Dette indikerer dermed også, at der er en begrænset anvendelse af projekterne på tværs af uddannelsesinstitutionerne (se mere om dette i afsnit 3.4 og 3.5). Det er i den forbindelse vigtigt at påpege, at det først er i forbindelse med foråret og efteråret 2009, at effek-

terne af FoU-projekterne og opkvalificeringen af underviserne for alvor har fået betydning. Evaluator vurderer dog i den henseende, at det er forventeligt, at udmøntningen og implementeringen af FoU-projekterne på uddannelsen tager et vist tidsrum. Det er evaluators vurdering, at det er positivt, at 9 ud af 11 projekter på nuværende tidspunkt er inddraget på uddannelsen.

Flere undervisere peger på, at processen med at deltage i FoU-projekter har medvirket til løbende at opkvalificere dem som undervisere, fordi de dermed får en mere naturlig opkvalificering af deres undervisningskompetencer på området. Det betyder, at de løbende kan reflektere over de resultater, som deres projekter viser, og deraf koble dem til undervisningen på uddannelsen, jf. nedenstående tekstboks.

Opkvalificering via projektføløbet

- "Det har været givtigt løbende at inddrage projektet i undervisningen for at få de studerendes syn på materialet. Det har kvalificeret undervisningsmaterialet som projektet skulle udmøntes til, men det har også kvalificeret min egne kompetencer på området" (underviser)

Evalueringen peger på, at det især er i foråret og efteråret 2009, at underviserne for alvor drager nytte af FoU-projekterne på uddannelsen i forhold til en kvalificering af undervisningen. Der kan som sådan ikke peges på konkrete moduler, hvor undervisningen i højere grad opkvalificeres, men der er tale om et bredt løft af undervisernes konkrete kompetencer på området.

Udover den generelle opkvalificering, så peger flere undervisere på, at inddragelsen af FoU-projekterne på uddannelsen har en opkvalificerende betydning for undervisningen i forhold til koblingen mellem teori og praksis, og i særlig grad for undervisernes mulighed og evne til at bringe relevante og praksisorienterede cases og eksempler ind i undervisningen. Den nedenstående tekstboks eksemplificerer dette.

Underviser om opkvalificering via praksisorienterede cases

- "Det fungerer rigtig godt med at være i gang med en undersøgelse i FoU-regi og praksis anvende det i undervisningen på modul 5. Det er meget tilfredsstillende, og jeg kan mærke på de studerende, at det fungerer godt" (underviser)

Derudover er det ifølge underviserne særdeles vigtigt, at FoU-projekterne retter sig mod tematikker på uddannelsen, hvor den eksisterende litteratur ikke er målrettet området, eller hvor der på nuværende tidspunkt ikke eksisterer brugbar litteratur, jf. nedenstående tekstboks.

Underviser om opkvalificering via målrettede projekter

- "Projektet bidrager rigtig meget til det her undervisningsforløb. Det giver en motivation og en udvikling ude på de forskellige skoler. Og det falder simpelthen helt konkret ned et sted, hvor der ikke er noget materiale. Vi skal som undervisere ofte omsætte fra andre områder til børne- og ungeområdet; så er det skrevet ud fra en psykologisk, terapeutisk eller en organisatorisk ramme, men det er ikke nødvendigt her, og det er rigtig godt" (underviser)

Evalueringen peger således på, at underviserne gennem FoU-puljen konkret i deres undervisning bliver bedre til at relatere de teoretiske aspekter til relevante og forståelige eksempler for de studerende, så de har lettere ved at implementere uddannelsen på arbejdspladsen. Men FoU-projekterne er også med til at skabe ny og relevant forskning,

der kvalificerer undervisningen. Derudover er FoU-projekterne medvirkende til at dække de "huller", der er i uddannelsens pensum, således at det i størst muligt omfang er litteratur, der er målrettet børne- og ungeområdet, der inddrages på uddannelsen.

Evaluator vurderer derudover, at opkvalificeringen af underviserne på nuværende tidspunkt er i opstartsfasen, og at der fremadrettet vil ske en større opkvalificering af underviserne og undervisningen på uddannelsen, i takt med at flere FoU-projekter når længere frem i deres forløb, og andre afsluttes. I den forbindelse er det essentielt at have fokus på, hvordan projekterne kan formidles til skolerne, således at det ikke udelukkende er den skole, hvor underviseren er tilknyttet, der får gavn af projektet (mere om dette i afsnit 3.4).

10.4 FoU-projekternes anvendelighed på uddannelsen

Evalueringen viser, at projekterne anvendes bredt over hele uddannelsen fra modul 1-5. Evaluator vurderer, at det er meget positivt, at anvendelsen af FoU-projekter på uddannelsen konkret begynder at slå igennem, samt at de nyligt tildelte projekter hurtigt inddrages på uddannelsen. Derudover er det positivt, at flere uddannelsessteder i bredest muligt omfang anvender FoU-projekterne på flere dele af uddannelsen. Det indikerer, at udmøntningen af FoU-puljen begynder at få de tiltænkte effekter i forhold til at opkvalificere underviserne, etablere nyt og relevant undervisningsmateriale samt støtte de studerende i at have fokus på evidens og dokumentation i deres sagsbehandling ved at skabe relevant forskning, som de studerende kan bruge som dokumentation i deres praksis.

Som nedenstående tekstboks illustrerer, er der flere måder, hvorpå projekterne konkret inddrages på uddannelsen. Fra konkrete projekter der fungerer som casemateriale i undervisningen, over projekter der udarbejdes i samspil og via inputs fra de studerende, til projekter der danner ny litteratur og viden på områder, der er underbelyst. Det er jf. nedenstående citater positivt, at undervisningsmaterialet ikke udelukkende anvendes på diplomuddannelsen, men også anvendes på eksempelvis grunduddannelsen for socialrådgivere.

Undervisere om FoU-projekternes anvendelse i undervisningen

- *"Resultaterne af det udviklingsprojekt, jeg har deltaget i, indgår i min undervisning på såvel diplomuddannelsen såvel som grunduddannelsen. Det er efter min mening med til at skærpe de studerendes viden om rammerne for – og rollerne i udførelsen af praktisk socialt arbejde"* (underviser)

- *"Jeg bruger meget de empiriske fund, som vi løbende gør os i vores FoU-projekt i min undervisning på diplomuddannelsen - men derudover også på andre uddannelser, som jeg underviser på"* (underviser)

- *"Udover de resultater, som projektet har genereret, og som jeg har brugt i min undervisning, så har processen med projektet også medført, at jeg i forbindelse med dataindsamlingen og metodedesignt er blevet mere målrettet i forhold til de studerendes hverdag på arbejdspladserne. Og det har da helt klart haft en positiv effekt på min undervisning"* (underviser)

Derudover er det også positivt, at alt materiale og alle cases, der udarbejdes i regi af FoU-puljen, frit kan downloades fra børne- og ungediploms hjemmeside¹⁷. Det giver,

¹⁷ <http://www.boerneungediplom.dk/>

både ifølge de udvidede studievejledere og undervisere, samt ifølge evaluator, en god mulighed for, at materialet anvendes bredt.

10.5 Videndeling på tværs af uddannelsessteder

I tildelingskriterierne for FoU-midler fremgår det, at de undervisere, der modtager midler, skal stille sig til rådighed for formidling af den erhvervede viden til andre undervisere på uddannelsen. Via løbende interview med de undervisere, der har fået tildelt FoU-midler samt deltagelse på landsmødet for FoU-puljen i maj 2009 fremgår det, at der er stor forskel på, hvorledes dette kriterium udmøntes i de respektive projekter.

Som nedenstående tekstboks illustrerer, er der undervisere, der ikke videndeler, men der er også undervisere, der inkluderer flere af de eksisterende FoU-projekter i flere faser af undervisningen. Nedenstående tekstboks viser, at det er meget forskelligt, i hvilket omfang undviserne har kendskab til og anvender FoU-projekterne.

Videndeling og anvendelse af FoU-projekterne på tværs af uddannelsesinstitutionerne

- *"Jeg kender til og har brugt undervisningsmaterialet fra FoU-projekterne med stor succes. Jeg bruger ikke kun det, som der er lavet hos os, men også det fra de andre skoler. Det bidrager rigtig meget til undervisningsforløbet. Jeg oplever, at det giver motivation og en udvikling ude på de forskellige skoler"*(underviser)

- *"Jeg kender godt til nogle af de andre projekter, som FoU-puljen har genereret som muligt undervisningsmateriale. Men der vurderer jeg bare, at det undervisningsmateriale vi allerede har på området, er af en tilfredsstillende kvalitet og relevans, så jeg har ikke benyttet det i undervisningen"*(underviser)

- *"Jeg kender ikke det store til de projekter, der er i puljen – kun meget lidt fra hvad jeg har hørt på gangene fra mine kolleger, der arbejder med nogle projekter. Jeg bruger ikke nogen af projekterne i min undervisning"*(underviser)

Evaluator vurderer, at det er positivt, at der er visse uddannelsessteder, hvor videndelingen om FoU-projekterne er udmøntet således, at flere projekter er inddraget på uddannelsen. Derudover peger flere undervisere på, at de undervejs i projektforsøget indgår i udbytterige sparringsgrupper, der er fagligt udviklende og bidrager med at kvalificere projektets resultater. Ifølge undviserne er det desuden faciliterende for videndelingen, hvis de FoU-projekter, som de deltager i, etableres som et samarbejde mellem flere uddannelsesinstitutioner, jf. nedenstående tekstboks.

Betydning af flere uddannelsesinstitutioner i projektet

- *"Det har været rigtig spændende med samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionerne. Det gør jo, at man husker, at der ligger noget materiale. Jeg har haft meget glæde af samarbejdet, og det er rigtig godt at mødes på tværs af uddannelsesinstitutioner"*(underviser)

Ud fra et videndelingsperspektiv vurderer evaluator det derudover positivt, at flere undervisere er vidende om mulighederne for at anvende FoU-projekter i undervisningen. At de ikke vælger at benytte sig af denne mulighed ud fra en saglig og faglig begrundelse, er acceptabelt, men det er naturligvis mest hensigtsmæssigt, hvis FoU-projekter anvendes bredt på de respektive uddannelsesinstitutioner.

Mindre positivt vurderes det, at der er flere undervisere, der er uvidende om FoU-projekterne. Dette være sig både i forhold til antallet af projekter, samt de områder projekterne dækker. Evaluator vurderer, at der med fordel kan iværksættes foranstaltninger, der medvirker til at sætte fokus på de projekter, der findes i FoU-puljen, deres aktuelle status, samt hvorledes de med fordel kan integreres på uddannelsen. Til det formål har den allerede afholdte FoU-dag i maj 2009 medvirket til at give et solidt overblik over de projekter, der på det pågældende tidspunkt er tilknyttet FoU-puljen, jf. nedenstående tekstboks.

Videndelingen mellem projekterne

- " ... et sådan arrangement, som det her i dag [landsmøde], det er da enormt givtigt for mig. Jeg hører, hvordan andre strukturerer deres projekter, og hvordan de tænker det ind i forhold til uddannelsen, og det inspirerer mig. Jeg håber, dette bliver en tilbagevendende begivenhed" (underviser)

Flere af deltagerne på FoU-dagen peger således på, at dagen gav et godt udbytte i forhold til at få et overblik over projekterne samt få inspiration til deres egne projekter. Fremadrettet peger flere undervisere dog på, at gennemførelsen af en FoU-dag i 2010 med fordel kan have et andet fokus, end det var tilfældet i 2009, jf. nedenstående tekstboks.

Muligt fokus for FoU-dag 2010

- "Det kunne være rigtigt givtigt, hvis man på FoU-dagen i 2010 kunne have fokus på de projekter, der er ved at være i mål. Det var godt i år [2009], at man fik et overblik over de respektive projekter, men nu skal der mere substans på. Vi skal mere i dybden med de enkelte projekter"(underviser)

Underviseren peger således på, at det i forhold til FoU-dagen i 2010 kan være hensigtsmæssigt, hvis de projekter, der inkluderes på dagen, udelukkende er de projekter, der pt. er mulige at inddrage på uddannelsen. Ved at anlægge en sådan tilgang kan der fokuseres på, hvorledes projektlederne inddrager de respektive projekter på uddannelsen, og derved gives der inspiration til, at andre undervisere kan anvende projekterne. Evaluator vurderer, at en sådan tilgang kan medvirke til at skabe et videndelende og anvendelsesorienteret perspektiv på FoU-projekterne, som kan have en positiv betydning for kendskabet til og anvendelsen af projekterne.

Et andet initiativ, der ifølge flere undervisere kan have en motiverende og forstærkende anvendelse af de respektive FoU-projekter, er etableringen af et nyhedsbrev, jf. nedenstående tekstboks.

Nyhedsbrev om FoU-puljen

- "Der kunne med fordel være noget mere formidlende omkring projekterne. Vi har hos os en nyhedsseddel, hvor vores kommunikationsafdeling formidler, hvad der sker på uddannelsen. Sådan en kunne man godt have, hvor der kort og konkret blev fortalt, hvad der skete i de enkelte projekter. På den måde følger man med i, hvad der sker på området"(underviser)

Nyhedsbrevet kan ifølge underviserne være en kvartalsmæssig eller halvårlig information, hvor underviserne, der er tilknyttet uddannelsen, informeres på flere fronter. For det første skal nyhedsbrevet afdække omfanget af de projekter, der har opnået støtte, samt beskrive hvor langt disse projekter er i forløbet. Derudover kan nyhedsbrevet med fordel

indeholde information om, hvilke moduler projekterne bliver anvendt på (eller tænkes anvendt på), samt hvorledes projektet anvendes (eller tænkes anvendt).

Ved at formalisere informationen om FoU-projekterne, deres formål og aktuelle status vurderer evaluatoren, at videndelingen og anvendelsen af FoU-projekterne kan optimeres. Evaluatoren anbefaler, at der afdækkes muligheder for at etablere et nyhedsbrev med en halvårlig distributionscyklus, hvor projektdeltagerne obligatorisk indgiver information til nyhedsbrevene evt. via deres kvartalsrapporter.

10.6 Administration af FoU-puljen

I forhold til administrationen af FoU-puljen, er både undervisere, der har søgt, og undervisere, der har fået tildelt FoU-midler, løbende blevet adspurgt om deres holdning og vurdering af administrationen af puljen. Generelt viser evalueringen, at de relevante undervisere primært har en positiv holdning til den måde, hvorpå puljen administreres. Der peges i den henseende på, at den generelle administration er brugbar og smidig, samt at undervisernes arbejde med projekterne i høj grad kan kombineres med deres undervisningsforpligtigelser. Nedenstående tekstboks viser eksempler på dette.

Administration af FoU-puljen

- *"Administration af puljen fungerer fint. Jeg har ikke haft nogen problemer med vejledningen i ansøgningsmaterialet eller materialet som sådan. Jeg havde indledende et lille problem, da vi skulle finde ud af, om jeg kunne søge, da jeg er ekstern underviser, men siden da er det gået helt glat"*(underviser)

- *"Det er godt i forhold til udmøntningen af projekterne, at det ikke er nøjagtigt specificeret, hvor meget der skal produceres inden for enkelte tidsrum. Det gør, at jeg kan opretholde mit fokus på undervisningen i perioder, hvor det påkræves, og skrue op for blusset under FoU-projektet, når jeg ikke underviser så meget. Det passer mig rigtig godt"*(underviser)

Der er dog også undervisere, der i løbet af evalueringen har peget på udfordringer i forbindelse med administration af FoU-puljen. Der er i den forbindelse primært tre forhold, som underviserne har peget på, som med fordel kunne adresseres, jf. nedenstående tekstboks.

Udfordringer ved administrationen af FoU-puljen

- *"Jeg laver de statusrapporter og den regnskabsafregning jeg skal, men mit indtryk er da, at det ikke umiddelbart bliver brugt til noget"*(underviser)

- *"Jeg synes, at ansøgningstidspunkterne til FoU-puljen godt kunne være mere smidige, således at det løbende var muligt at søge til puljen. Det irriterer mig lidt, at der kun er to årlige ansøgningstidspunkter"*(underviser)

- *"Det er vigtigt, at Servicestyrelsen melder tilbage i rette tid omkring tildeling af projekter. Det er meget vigtigt for os ude på skolerne at vide, om vi skal deltage i et projekt, eller om vi skal indgå i andre undervisningssammenhænge. Jeg har oplevet, at Servicestyrelsen har været for langsom til at melde tilbage, og så sidder vi mere eller mindre handlingslammet ude på skolen"*(underviser)

Disse udfordringer er forhold, som underviserne har peget på i forbindelse med flere dele af evalueringen. I forhold til Servicestyrelsens tilbagemelding ved projekttildeling er det, ifølge flere undervisere, blevet forbedret inden for det seneste år (2009). Derudover kan

det være fordelagtigt at afdække, hvorvidt en løbende ansøgningsfrist til FoU-puljen er mulig.

I forhold til ansøgningsproceduren peger flere undervisere på, at det i forbindelse med udarbejdelsen af ansøgningen kan være fordelagtigt, hvis det er muligt at indgå i en konstruktiv dialog med Styrelsen omkring udformningen af denne.

Evaluator vurderer, at FoU-ansøgere ved at indgå i en dialog med ansøgerne i højere grad kan matche de projekter, som både Servicestyrelsen og uddannelsesstederne efterspørger. Det betyder fremadrettet, at en konstruktiv dialog mellem ansøger og Servicestyrelsen kan resultere i mere målrettede projekter og projekter, der netop retter sig mod de dele af uddannelsen, hvor der i særlig grad er behov for ny viden.

10.7 Evaluators vurdering

Evaluator vurderer, at FoU-puljen i slutningen af evalueringsperioden i høj grad er begyndt at indfri det potentiale, som var formålet med puljen. Således var det tidligt i evalueringsperioden begrænset med projekter, der blev anvendt på uddannelsen. Evalueringen peger dog på, at det tager et vist tidsrum, før projekterne kan anvendes på uddannelsen, men også at FoU-projekter på nuværende tidspunkt i høj grad anvendes på uddannelsen. Således er der pt. ni ud af de 11 projekter, der inddrages på uddannelsen, og flere af disse er relativt kort inde i deres projektperiode. Evaluator vurderer, at det er positivt, at FoU-projekterne i stigende grad anvendes på uddannelsen, fordi de er medvirkende til at opkvalificere underviserne samt generere undervisningsmateriale og cases, der er målrettet børne- og ungeområdet, og som de studerende derfor kan finde relevante og praksisorienteret.

Der er dog fortsat visse udfordringer med FoU-puljen. Dette er specielt i forhold til videndelingen og spredningen af FoU-projekter på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Evalueringen peger på, at der kun i mindre grad sker en videndeling mellem uddannelsesinstitutionerne, og konsekvensen af dette er bl.a., at projekterne ikke anvendes på andre uddannelsesinstitutioner, end dem de er udviklet på. Evaluator peger i den henseende på, at forbedringspotentialer i forhold til FoU-puljen primært går på at afdække mulighederne for, at videndelingen og spredningen af FoU-projekterne i endnu højere grad optimeres. Det gøres eksempelvis ved at:

- Fastholde den årlige FoU-dag, men i særlig grad målrette indholdet af denne til kun at omhandle projekter, der anvendes på uddannelsen
- Udsende et halvårligt nyhedsbrev, der informerer om status på FoU-projekterne, hvor projekterne inddrages på modulerne, samt hvilke uddannelsesinstitutioner der bruger projekterne
- Fortsat sikre, at de projekter der tildeles FoU-midler hurtigt og konkret kan anvendes på uddannelsen, og at deres omdrejningspunkter er i overensstemmelse med de emner på uddannelsen, hvor litteraturen og casematerialet med fordel kan optimeres (eksempelvis modul 4).

Kapitel 11. Metode og dataindsamling

Der er blevet anvendt en række forskellige metoder for at besvare evalueringsspørgsmålene i evalueringen af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. En sådan *metode-triangulering* styrker evalueringens validitet, idet den viden, der indsamles via de forskellige metoder, supplerer hinanden med de styrker, der er indeholdt i de enkelte metoder. Der er anvendt følgende dataindsamlingsmetoder:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Udtræk fra studie- og puljedata fra uddannelsesstederne og Servicestyrelsen
- Kvalitative, dybdegående interview
- Læringsdagbog for udvalgte studerende
- Observationsstudier

Hertil kommer tre *læringsseminarer* i evalueringsperioden og en afsluttende *udviklingskonference*, der har været med til at sikre, at den indsamlede viden er blevet anvendt fremadrettet til udvikling og forbedring af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Ikke kun valget af dataindsamlingsmetoder, men også anvendelsen af metoderne er med til at understøtte det læringsorienterede formål. I de metoder, der er blevet anvendt, er det lærings- og handlingsorienterede aspekt blevet indarbejdet.

Evalueringen er en 360° evaluering, hvor der gøres brug af *kildetriangulering* i dataindsamlingen. Det indebærer, at mange forskellige grupper er blevet inddraget i evalueringen. Det afspejler og nødvendiggøres af, at der i forbindelse med en uddannelse er mange interessenter, der er væsentlige at inddrage. I evalueringen er undervisere, censorer, udvidede studievejledere, studerende, de studerendes ledere og de studerendes kolleger således inddraget. Dertil er Servicestyrelsen og evalueringens referencegruppe løbende inddraget i evalueringen. Alle grupperne har haft en holdning til og en oplevelse af uddannelsen fra deres specifikke synsvinkel, som har været interessant og vigtig at inddrage.

Nedenfor redegøres for, hvordan de enkelte dataindsamlingsmetoder er blevet anvendt i evalueringen.

11.1 Spørgeskemaundersøgelser

I forbindelse med evalueringen er der gennemført spørgeskemaundersøgelser med de studerende i alle faser. Udgangspunktet har været uddannelsens første årgang (E07), men de efterfølgende årgange har også deltaget i spørgeskemaundersøgelsen i forbindelse med gennemførelsen af de enkelte moduler. I alle evalueringens faser er der desuden gennemført spørgeskemaundersøgelser med undervisere. Derudover er der i forbindelse med fase 4 og 5 gennemført spørgeskemaundersøgelser med de studerendes ledere. Spørgeskemaundersøgelserne med de studerende er opdelt i forhold til, hvilket modul de studerende deltager på. Studerende på modul 1 har således modtaget et spørgeskema med fokus netop på modul 1. Studerende på modul 2 har deslige modtaget et spørgeskema med fokus på modul 2. Spørgeskemaer til de studerende, undervisere og til de studerendes ledere er udsendt via e-mail med et link til et elektronisk spørgeskema.

Navne og e-mailadresser på de studerende og på underviserne har Oxford Research modtaget fra uddannelsesstederne, mens navne og e-mailadresser på de studerendes

ledere er indsamlet gennem spørgeskemaundersøgelsen med de studerende. I slutningen af svarperioden har der været udsendt rykkermails for at højne svarprocenten i spørgeskemaundersøgelserne.

Databehandlingen gennemføres med et 95 % signifikansniveau i forbindelse med undersøgelse af årsagssammenhænge og dermed med en usikkerhed på 5 %, som er fast standard i de fleste samfundsvidenskabelige undersøgelser. I databehandlingen er reglen, at svarkategorierne 'ikke relevant' og 'ved ikke' er frasorteret, inden resultaterne er præsenteret. Alle procentberegninger indeholder således respondenter, der har fundet det relevant at svare på det pågældende spørgsmål. Der kan forekomme enkelte spørgsmål, hvor der er selvstændig information i, hvor mange respondenter der har svaret 'ved ikke', hvor det derfor fremgår.¹⁸

Af nedenstående tabel 11.1 fremgår fakta om spørgeskemaundersøgelserne i forhold til populations- og stikprøvestørrelse og i forhold til svarprocenten. I de følgende afsnit beskrives, hvad der har været fokus for de forskellige respondentgrupper i spørgeskemaundersøgelserne. Det understreges, at der for overblikkets skyld udelukkende er præsenteret svarprocenter for den første årgang (E07) på uddannelsen i forbindelse med de enkelte evalueringsfaser. De efterfølgende årgange divergerer ikke nævneværdigt fra dette billede.

Tabel 11.1: Fakta om dataindsamling via spørgeskemaundersøgelserne			
	Population	Besvarelser	Svarprocent
E07-M1	129	85	65,9 %
E07-M2	126	62	49,2 %
E07-M3	121	52	42,9 %
E07-M4	107	59	55,1 %
E07-M5	104	51	49,0 %
Ledere (forår 2009)	70	37	52,9 %
Ledere (efterår 2009)	101	49	48,5 %

Kilde: Oxford Research 2010
Note: Det er formålet at spørgeskemaundersøgelsen for samtlige respondentgrupper afdækker totalpopulationen. Men da vi for de studerendes vedkommende kun kan sende til de, der har angivet en mailadresse til uddannelsesstedet er der tilnærmelsesvis tale om en totalpopulation. Lignende gælder det for lederne, hvor vi kun har modtaget e-mailadresser på en del af de studerendes ledere. Ikke alle studerende har svaret på spørgeskemaet og nogen har ikke angivet kontaktoplysninger på deres leder. Totalpopulationen er ukendt for lederne, idet vi ikke har viden om, hvor mange af de studerende, der arbejder under den samme leder.

I forhold til spørgeskemaundersøgelserne med underviserne varierer antallet af deltagende undervisere mellem de respektive evalueringsfaser fra 15-44. Svarprocenten fra underviserne ligger mellem 74-83 %.

¹⁸ I data fra spørgeskemaundersøgelserne er de åbne besvarelser, der er angivet under "Andet" i et spørgsmål med lukkede svarkategorier, kodet op i de lukkede besvarelser eller har udgjort en ny kategori, hvis det har været muligt og givet mening. De, der ikke kan kodes op i de lukkede svarkategorier, analyseres og indgår i afrapporteringen som kvalitativ data.

11.1.1 Spørgeskema til studerende

Formålet med at indsamle data via et spørgeskema til de studerende på uddannelsen var først og fremmest at skabe kvantitativ og generaliserbar viden om de studerendes oplevelse af uddannelsen og at sætte fokus på den udviklings- og læringsproces, uddannelsen sætter i gang hos de studerende.

Som det ses af tabel 11.1, er alle spørgeskemaundersøgelserne gennemført med relativt store svarprocenter. Særligt for de studerende på modul 1 i (E07-M1) er svarprocenten rigtig høj. Det skyldes formentlig, at de studerende på det pågældende tidspunkt er nye på uddannelsen, og derfor finder det særligt relevant og vigtigt at deltage i en vurdering af uddannelsen.

De studerende får et spørgeskema tilsendt ved afslutningen af hvert af uddannelsens moduler. Det betyder, at evalueringen siger noget om, hvordan de studerende udvikler sig gennem uddannelsesforløbet, idet enkelte spørgsmål er enslydende i forbindelse med hvert modul. Det betyder endvidere, at modul 1-4 er evalueret af to eller flere "årgange" af studerende, hvorved den samlede evaluering undersøger, om tilfredsheden på forskellige parametre på de enkelte moduler har udviklet sig i positiv eller negativ retning over tid.

Spørgeskemaerne er struktureret i en række overordnede temaer, hvor flere af temaerne er ens i de spørgeskemaer, som de samme studerende modtog ved afslutningen af hvert modul. Spørgeskemaerne er, med få justeringer modulerne imellem, struktureret i følgende temaer:

- A. Din baggrund og erfaring
- B. Undervisning, indhold, opbygning og fagligt niveau
- C. Udbytte af modulet
- D. Socialt og fagligt fællesskab på uddannelsen
- E. Studievejledningen
- F. Vikarpuljen
- G. Uddannelsen som helhed

I alle temaer er det læringsorienterede og fremadrettede formål med evalueringen tænkt ind, således at de studerende har haft mulighed for at komme med forslag til justeringer og lignende.

11.1.2 Spørgeskema til undervisere

Underviserne til spørgeskemaundersøgelserne er udvalgt i samarbejde med de udvidede studievejledere på de fire uddannelsessteder. For de fleste uddannelsessteders vedkommende er det kun de gennemgående undervisere, der har modtaget spørgeskemaet, idet antagelsen var, at de vil have den bedste forudsætning for at svare på evaluerings-spørgsmålene. Efter en vurdering af de indkomne besvarelser efter modul 1 og 2 blev det besluttet, at der i de følgende evalueringsfaser kun blev udsendt spørgeskemaer til undervisere på det modul, der var fokus for den givne evalueringsfase.

Spørgeskemaet til underviserne indeholdt følgende temaer:

- A. Tilknytning til uddannelsen
- B. Undervisningen og de studerende
- C. Studievejledning
- D. Forsknings- og udviklingspuljen

Spørgeskemaerne til underviserne blev udviklet med udgangspunkt i, at underviserne på den ene side var eksperter på området, og derfor havde mulighed for at vurdere uddannelsen fra en faglig synsvinkel, og på den anden side indgik som en del af indsatsen, der blev evalueret, og derfor også blev bedt om at vurdere deres egen indsats som underviser på uddannelsen.

11.1.3 Spørgeskema til de studerendes ledere

De studerendes ledere fra arbejdspladsen blev også inddraget i evalueringens fjerde og femte fase. Ud over, at lederne modtager et spørgeskema, gennemføres også kvalitative interview med de studerendes ledere.

Svarprocenterne for spørgeskemaerne med lederne er på hhv. 53 % og 49 %. Det vurderes at være en tilfredsstillende svarprocent for ledere, som traditionelt er en gruppe, der modtager mange spørgeskemaer og har travlt.

Spørgeskemaerne til lederne blev konstrueret, så det satte fokus på uddannelsens effekt i forhold til både de studerende og kollegerne og arbejdspladsen som helhed, men lederne blev også spurgt til de tilknyttede initiativer. Spørgeskemaerne indeholdt således følgende temaer:

- A. Baggrundsoplysninger
- B. Vikarpuljen
- C. Den udvidede studievejledning
- D. Om din interesse i at få flere medarbejdere på uddannelsen
- E. Implementering af uddannelsen på arbejdspladsen
- F. Effekt og udbytte

Spørgeskemaerne til de studerendes ledere blev udviklet med udgangspunkt i, at lederne både har faglig viden, der gør dem i stand til at vurdere uddannelsens effekt, og at de i kraft af deres lederposition har viden om deres medarbejders personlige såvel som faglige udbytte af uddannelsen.

11.2 Anvendelse af studie- og registerdata

Data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende blev i evalueringen suppleret med en række baggrundsdata om de studerende fra uddannelsesstederne. Disse data dannede tilsammen grundlag for at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer rent kvantitativt udviklede sig i løbet af evalueringsperioden, samt om der eksisterede eventuelle geografiske forskelle i forhold til bl.a. antal ansøgere, de studerendes uddannelses- og erhvervsmæssige baggrund og brug af vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen.

Fra Servicestyrelsen blev der modtaget data om vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen. I nærværende hovedrapport er behandlingen af vikarpuljen en deskriptiv redegørelse for, hvem og hvor mange der har søgt puljen, og hvor mange midler der er givet. Hertil er afsnittet suppleret af både data fra spørgeskemaundersøgelserne blandt studerende på modul 1-5 og dybdeinterview med studerende.

Forsknings- og udviklingspuljen er beskrevet med statusoplysninger udleveret af Servicestyrelsen. Denne beskrivelse er suppleret med udsagn og holdninger fra underviserne vedrørende de muligheder og begrænsninger, der ligger i puljens udformning.

11.3 Kvalitative dybdegående interview

Som grundlag for denne hovedrapport er der gennemført kvalitative dybdeinterview med både studerende, undervisere, udvidede studievejledere, ledere og kolleger. Disse interview er særligt centrale for læringsaspektet i evalueringen. I de dybdegående og semistrukturerede interview var der rum til at udfolde idéer og tanker, der var med til at forbedre og udvikle uddannelsen. Samtidig var der plads til udfolde, hvorfor nogle elementer i uddannelsen fungerer godt.

Der er udviklet semistrukturerede interviewguider til hver målgruppe for interviewene. Fordelen ved en semistruktureret tilgang til interviewene var, at guiden på den ene side sikrer, at interviewet dækker de områder, som ønskes undersøgt. På den anden side holder den semistrukturerede guide interviewet åbent i en sådan grad, at der var plads til at inddrage andre emner, som interviewpersonen fandt relevante, men som lå ud over de emner, som på forhånd er tænkt ind i guiden.

11.3.1 Interview med studerende

De 10 studerende (to fra hvert uddannelsessted), der er interviewpersoner gennem hele evalueringsforløbet, har deltaget i fem interview af ca. en times varighed i løbet af uddannelsen. Der er gennemført et interview ved afslutningen af hvert modul. De studerende er derudover blevet bedt om at reflektere over uddannelsen i læringsdagbogen midt i hvert modul. De studerende blev rekrutteret med udgangspunkt i, at de havde lyst til at bidrage til en kvalificering af uddannelsen. Det blev endvidere anset som en fordel, hvis de studerende var af den opfattelse, at de selv kunne få et udbytte af at deltage. I evalueringens tre første faser blev der gennemført interview med alle 10 studerende. Efter modul 4 var der en af de 10 studerende, som det ikke var muligt at gennemføre et interview med. I evalueringens femte fase var der to af de gennemgående studerende, der holdt orlov fra uddannelsen, hvorfor to nye studerende blev inkluderet i evalueringen.

De studerende blev spurgt bl.a. om motivation, engagement, uddannelsens struktur og opbygning, undervisningsformer, det faglige niveau, sammensætningen af de studerende, studiegrupper og fællesskab på holdet, sammenhæng mellem arbejde og uddannelse, eksamen, den udvidede studievejledning og vikarpuljen.

11.3.2 Interview med undervisere

På hvert uddannelsessted er der gennemført interview med to undervisere, som blev udvalgt i samarbejde med den udvidede studievejleder på uddannelsen. Interviewet havde en varighed på ca. 1 time.

I interviewet med underviserne blev der lagt vægt på uddannelsens struktur og opbygning, det faglige indhold, de studerendes faglige niveau og engagement, betydningen af studiegrupper og fællesskab på holdet, undervisningsformer og forsknings- og udviklingspuljen.

11.3.3 Interview med udvidede studievejledere

Der er i evalueringen gennemført interview med de udvidede studievejledere tre gange; efter modul 1, modul 3 og modul 5. I forbindelse med modul 1 og 3 er der gennemført fem interview med udvidede studievejledere (en på hver uddannelsesinstitution), mens der i forbindelse med modul 5 er gennemført fire interview. Dette fordi uddannelsen blev stoppet på et uddannelsessted efter modul 4 (DFH). De udvidede studievejledere har den overordnede viden om fx kursusgange, moduler, underviserne, uddannelsesstedet, de studerende og opbygningen af uddannelsen, som har været vigtig at få med i evalueringen. Hertil er de opgaver, som den udvidede studievejledning varetager, centrale i interview med de udvidede studievejledere.

11.3.4 Interview med de studerendes ledere

Som nævnt inddrages de studerendes ledere i evalueringens fjerde og femte fase; dels i en spørgeskemaundersøgelse, dels via kvalitative semistrukturerede interview.

I fase fire er gennemført interview med otte ledere, mens der er gennemført ni interview i fase 5. Lederne er rekrutteret gennem de studerende. Interview er gennemført som semistrukturerede interview på samme måde som interviewene med de studerende. Det har givet mulighed for at skabe data, der kan sammenlignes på tværs af interview, mens rammerne også har levnet plads til, at interviewer og interviewperson kan vælge at forfølge interessante spor i samtalen. Interview med ledere har været af en varighed på 30-40 minutter.

Formålet med at interviewe lederne var at indsamle dybdegående og kvalitativt begrundet viden om, hvor uddannelsen fungerer godt og mindre godt. Det, som lederne især kunne bidrage med, var vurderinger af, hvordan den viden, som de studerende tager med sig hjem implementeres og anvendes i det daglige, og i hvilket omfang den erhvervede viden kommer kolleger og arbejdspladsen som helhed til gode. Lederne var også helt centrale respondenter i forhold til den udvidede studievejledning, som er målrettet lederne og arbejdspladsen. Sidst men ikke mindst var lederne en væsentlig kilde, når det gælder de praktiske implikationer, det har for en arbejdsplads at sende medarbejdere af sted på en længerevarende efteruddannelse.

11.3.5 Interview med de studerendes kolleger

De studerendes kollegers er også inkluderet i evalueringens fjerde og femte fase. I begge faser er der interviewet otte kolleger, der ligesom lederne er rekrutteret gennem de 10 studerende, som indgår som gennemgående interviewpersoner gennem hele evalueringen.

Formålet med at inddrage de studerendes kolleger var flere, men særligt har kollegerne bidraget med viden om, hvorvidt de studerendes kolleger får et udbytte af, at der er nogen fra deres arbejdsplads, der er i gang med diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Det har både været gennem formel og mere uformel videndeling på arbejdspladsen. Dertil har kollegerne bidraget med viden om, hvordan kollegerne oplever det, når de studerende i en periode er væk fra arbejdspladsen hver anden uge. Endelig gav kollegernes vurdering af, om de har lyst til at begynde på uddannelsen også væsentlig information om, hvordan uddannelsen både positivt og negativt vurderes og påvirker hverdagen på de studerendes arbejdspladser.

Interviewene med kolleger havde en varighed af ca. 30 minutter og gennemførtes efter en semistruktureret interviewguide, der gav retningslinjer for interviewet, men samtidig gav rum for afstikkere.

11.4 Læringsdagbog

Læringsdagbogen var et redskab, der gjorde det muligt at følge udvalgte studerende tæt gennem deres uddannelsesforløb. De to studerende, der er gennemgående i evalueringen, blev midt i hvert modul bedt om at opdatere deres læringsdagbog.

Konkret modtog de studerende en mail med et vedhæftet dokument, der udgjorde læringsdagbogen. Heri nedskrev de deres refleksioner om uddannelsen og deres egen udvikling. De studerende modtog første gang en mail om læringsdagbogen midt i gennemførelsen af modul 1.

Læringsdagbogen gav de studerende mulighed for at reflektere over, hvorvidt og hvordan de har ændret opfattelse af uddannelsen og de tilknyttede initiativer henover deres uddannelsesforløb.

Læringsdagbogen er fortrolig og den studerendes egen. Ud over den studerende har kun Oxford Researchs konsulenter læst dagbogen med henblik på at afdække og gengive de studerendes udvikling og eventuelle holdningsændringer i løbet af uddannelsen.

11.5 Observationsstudier

I forbindelse med undervisningen på modul 1-5 er der foretaget observationsstudier af undervisningen. På modul 1-3 er der gennemført fem observationsstudier, mens der på modul 4 og 5 er gennemført fire. Dette på grund af, at uddannelsen på DFH blev nedlagt efter modul 3. Observationsstudier af undervisningen havde til formål at fungere som et eksplorativt værktøj, der gjorde det muligt at indsamle viden om uddannelsen og undervisningen. Fordelen ved et eksplorativt metodeværktøj som observation var, at dataindsamlingen var åben over for fund, som man ikke på forhånd havde formuleret som opmærksomhedspunkter i dataindsamlingen. Dertil var observationsstudier en måde at indsamle viden om den konkrete kontekst, som var evalueringens genstand. Den viden var vigtig i forhold til en kvalificering af den resterende dataindsamling via spørgeskema-konstruktion og forberedelse og gennemførelse af dybdeinterview. Endelig supplerede observationsstudierne den resterende dataindsamling i forhold til emner som fx interaktion og fagligt engagement. I forbindelse med observationsstudierne var det også muligt at gennemføre uformelle samtaler med studerende og undervisere om forhold, der blev observeret og var interessante at få uddybet. Disse uformelle interview var særligt informationsrige, da de gennemførtes i den situationsbestemte og rummelige kontekst af uddannelsen og undervisningen, som var genstand for evaluering.

11.6 Læringsseminar

På læringsseminarerne efter fase 1, 3 og 4 præsenterede evaluator resultaterne i den pågældende evalueringsfase for deltagerne. Deltagerne fik herefter mulighed for at kommentere og fortolke på data og kvalificere den videre evaluering. Samtidig blev der sat fokus på udvikling og læring og på udvalgte tematikker, der med udgangspunkt i evalueringen var værd at være særlig opmærksom på. Med udgangspunkt i de aktuelle

data og fortolkninger blev der på seminaret diskuteret mulige forbedringer og ændringer af uddannelsen, de tilhørende initiativer og tilrettelæggelsen af kommende moduler. Hermed sikrede læringsseminarerne en løbende udviklingsproces i både gennemførelsen af evalueringen og i udviklingen af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

11.7 Udviklingskonference

Efter modul 5 blev der i januar 2010 gennemført en afsluttende udviklingskonference for evalueringen af uddannelsen. Konferencen havde til formål at drøfte mulige justeringer med henblik på at forbedre uddannelsen og de tilknyttede initiativer. Konferencen havde deltagelse af flere typer af aktører med relevans for uddannelsen såsom studerende, undervisere, udvidede studievejledere, uddannelsesledere, referencegruppen for uddannelsen, samt Servicestyrelsen og repræsentanter fra Oxford Research. Udviklingskonferencen havde en varighed på 5 timer. Nedenfor findes en samlet deltagerliste for udviklingskonferencen 2010.

- Jytte Rosenberg, udvidet studievejleder, UC Vest
- Marianne Caspersen, underviser, UC Vest
- Betina Lykke Bergmann, underviser, UC Vest
- Sinnet Bunde, udvidet studievejleder, UC Lillebælt
- Anette Falcher Petersen, underviser UC Lillebælt
- Nikolaj Poulsen, uddannelsesleder, UC Lillebælt
- Christine Hemme, udvidet studievejleder, VIA UC
- Anette Munch, underviser, VIA UC
- Abbas Amanzadeh, underviser, VIA UC
- Grethe Lundin, udvidet studievejleder, Metropol
- Birgitte Zeeberg, underviser, Metropol
- Lise Jordahn, udviklingsleder, Metropol
- Anja Vejrum, studerende, Metropol
- Inge Rye Rasmussen, studerende, Metropol
- Martin Brun Jensen, Indenrigs- og Socialministeriet
- Per Støve, HK Kommuner
- Pernille Maskell, Dansk Socialrådgiverforening
- Adam Paaby, Servicestyrelsen
- Trine Møller Lagoni, Servicestyrelsen
- Helle Ourø Nielsen, Oxford Research
- Frederik Grønfeldt, Oxford Research
- Dorte Stenbæk Hansen, Oxford Research

Udbytte og inputs fra konferencen er løbende inkluderet som en yderligere datakilde til nærværende evaluering for således at nuancere og kvalificere evalueringens samlede resultater.

Bilag 1: Farvekoder

For at kunne identificere de konkrete respondentgrupper samt øge læsevenlighed anvendes nedenstående farvekoder og forkortelser i evalueringsrapporten.

Tabel 11.1: Koder og farver for respondentgrupper						Evalueringss- fase
Studiestart						
Efterår '07	Forår '08	Efterår '08	Forår '09	Efterår '09	Forår '10	
E07-M1						1-6
E07-M2	F08-M1					2-6
E07-M3	F08-M2	E08-M1				3-6
E07-M4	F08-M3	E08-M2	F09-M1			4-6
E07-M5	F08-M4	E08-M3	F09-M2	E09-M1		5-6
E07-M6	F08-M5	E08-M4	F09-M3	E09-M2	F09-M1	6

Note: Der anvendes grå nuancer, når respondentgrupper med forskellige studiestartstidspunkter lægges sammen, som fx hvis alle, der har gennemført henholdsvis modul 1, 2 og 3, lægges sammen i evalueringens 3. fase.

Eksempel: E07-M1 = E (studiestart efterårssemester) 07 (studiestart i 2007) – M1 (modul 1 – igangværende modul)

Tabellen angiver endvidere hvilke respondentgrupper, der indgår i evalueringens seks faser.

Bilag 4. Figur 15.1: Evalueringsdesign

